
SISÄLLYSLUETTELO

1. Yleistä	3
1.1. Kunnan väestö	3
1.2. Kunnan opetusjärjestelyt	3
2. Perusopetuksen arvot ja toiminta-ajatus	3
2.1. Arvot	3
2.2. Toiminta-ajatus	4
2.3. Perusopetuksen tehtävä	4
2.4. Kasvatuksen ja opetuksen yleiset tavoitteet	5
2.5. Perusopetuksen rakenne	5
3. Opetuksen toteuttaminen	6
3.1. Oppimiskäsitys	6
3.2. Oppimisympäristö ja toimintakulttuuri	6
3.3. Työtavat	7
3.4. Paikallisuuden huomioonottaminen opetuksen toteuttamisessa	8
3.5. Noudatettava paikallinen tuntijako	9
4. Opiskelun yleinen tuki	9
4.1. Kodin ja koulun välinen yhteistyö	9
4.2. Yhteistyö päivähoidon, esiopetuksen ja perusopetuksen kesken	9
4.3. Oppimissuunnitelma	10
4.4. Ohjauksen järjestäminen	10
4.5. Tukiopetus	11
4.6. Oppilashuolto	11
4.7. Kerhotoiminta	13
5. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus	13
5.1. Eri tukimuodot	13
5.2. Osa-aikainen erityisopetus	14
5.3. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	17
5.4. Erityisopetukseen otettujen ja siirrettyjen opetus	17
5.5. Vaikeimmin kehitysvammaisten erityisopetus	18
6. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus	19
6.1. Romanit	19
6.2. Viittomakieliset	19
6.3. Maahanmuuttajat	20
7. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt	20
7.1. Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet	20
7.2. Äidinkieli ja kirjallisuus	26

7.3. Vieraat kielet	43
Kunnan kieliohjelma.....	43
A-KIELI (ENGLANTI, A1 -kieli).....	43
B-KIELI (RUOTSI, B1-kieli)	48
7.4. Matematiikka.....	54
7.5. Ympäristö- ja luonnontieto	67
7.6. Biologia ja maantieto.....	72
7.7. Fysiikka ja kemia.....	84
7.8. Terveystieto	94
7.9. Uskonto.....	97
Evangelisluterilainen uskonto.....	97
Ortodoksinen uskonto	103
Muut uskonnot	109
7.10. Elämäkatsomustieto.....	109
7.11. Historia.....	114
7.12. Yhteiskuntaoppi	119
7.13. Musiikki	121
7.14. Kuvataide	126
7.15. Käsityö	132
7.16. Liikunta.....	143
7.17. Kotitalous	151
7.18. Oppilaanohjaus	153
7.19. Valinnaiset aineet.....	158
8. Oppilaan arviointi	170
8.1. Arvioinnin tehtävä ja yleiset periaatteet	170
8.2. Arvioitavat oppiaineet.....	170
8.3. Työskentelyn arviointi.....	170
8.4. Arvioinnin muodot	171
8.5. Luokalta siirtäminen	172
8.6. Päättöarviointi	172
8.7. Oppilaan itsearviointin kehittäminen.....	173
8.8. Käyttötymisen arviointi	173
8.9. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arviointi.....	176
8.10. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi.....	177
8.11. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	177
8.12. Todistukset.....	177
9. Tietostrategia	180
10. Toiminnan toteutumisen jatkuva kehittäminen ja arviointi	180
11. Voimaantulo.....	180

1. Yleistä

1.1. Kunnan väestö

Rautjärven kunta sijaitsee Etelä-Suomen läänissä ja kuuluu Etelä-Karjalan maakuntaan. Kunnan asukasluku oli vuoden 2003 lopussa 4416 asukasta. Tavoitteeksi vuoteen 2005 on asetettu, että kunnan väkimäärä pysyisi 4460 asukkaana. Kunnassa syntyy keskimäärin 30 lasta vuodessa. Vuonna 1999 kunnan yli 20-vuotiaasta väestöstä oli keskiasteen suorittanut 37,5 % ja korkea-asteen 13,7 %. Vastaavat luvut koko maassa olivat 38,6 % ja 24,9 %. Kunnan työttömyysaste oli maaliskuun 2004 lopussa 14,3 %.

Kunnanvaltuuston määrittelemän toiminta-ajatuksen mukaan kunta järjestää ja tuottaa kuntalaisten tarpeita vastaavat kunnalliset palvelut ja vaikuttaa siihen, että jokaisella kuntalaisella on mahdollisuus toimeentuloon, kohtuulliseen asuntoon, viihtyisään elinympäristöön ja virikkeelliseen elämään.

1.2. Kunnan opetusjärjestelyt

Rautjärven kunnassa perusopetusta annetaan kolmessa alakoulussa (1-6 lk:t) ja yhdessä yläkoulussa (7-9 lk:t). Alakouluja ovat: Kivijärven koulu, Rautjärven aseman koulu ja Änkilän koulu. Yläkoulu on nimeltään Simpeleen yhteiskoulu.

koulu	Opettaja lv. 2003-04	Oppilaita lv.2003-04	Oppilasennuste lv. 2010-11
Kivijärven koulu	9	165	140
Rautjärven aseman koulu	5	87	51
Änkilän koulu	3	45	28
Simpeleen yhteiskoulu	17	151	122

Alakouluilla kiertää puhe-, lukemis- ja kirjoittamishäiriöisten oppilaiden erityisopettaja ja aineenopettajat opettavat osan koulujen tekstiilityön, teknisen työn, englannin ja liikunnan tunneista.

2. Perusopetuksen arvot ja toiminta-ajatus

2.1. Arvot

Perusopetuksen arvot perustuvat ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, tasa-arvoon, demokratiaan, luonnon monimuotoisuuden ja maapallon elinkelpoisuuden säilyttämiseen ja monikulttuurisuuden hyväksymiseen. Perusopetuksessa toteutetaan kestävän kehityksen periaatteita, mikä tarkoittaa luonnon monimuotoisuuden ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristön säilyttämistä ja kehittämistä sekä vastuun ottamista omasta elämäntavasta ja elinpiirin kestävydestä. Tärkeää on, että opetus edistää ihmisten kaikinpuolista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri, joka on kehittynyt vuorovaikutuksessa alkuperäisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksessa on otettava

huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä. Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä. Perusopetuksessa eri oppiaineiden opetus on aatteellisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta uskonnon opetusta lukuun ottamatta.

Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa antamalla tytöille ja pojille valmiudet toimia yhtäläisin oikeuksin ja velvollisuuksin yhteiskunnassa sekä työ- ja perhe-elämässä.

Rautjärven kunnan koulutuksen arvot, joiden varaan toiminta perustuu, ovat:

- vastuuntunto
- työn kunnioittaminen
- rehellisyys ja oikeudenmukaisuus
- terve itsetunto
- tasa-arvo
- luonnon ja elämän säilyttäminen ja kunnioittaminen
- yksilöllisyyden kunnioittaminen
- usko tulevaisuuteen

2.2. Toiminta-ajatus

Rautjärven kunnan koulutoimea kehitetään niin, että lapset ja nuoret saavat mahdollisimman hyvät koulutuspalvelut sekä oppimis- ja kasvatustulokset. Koulun tehtävänä on kasvattaa rautjärveläisistä lapsista ja nuorista sivistyneitä yhteiskunnan jäseniä, joilla on jatko-opintojen ja elämänhallinnan kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot sekä halu itsensä elinikäiseen kehittämiseen.

2.3. Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Perusopetuksen on annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittämiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Perusopetuksen on myös tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen. Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista

arvoista ja toimintatavoista. Oppilas tutustuu kulttuuriperintöön ja häntä valmennetaan kulttuurin kehittämiseen sekä aktiiviseen toimimiseen kansainvälistyvässä maailmassa. Perusopetuksen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuriperintöä sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

Perusopetus järjestetään elinikäisen oppimisen ja sivistymisen periaatteen mukaisesti. Perusopetus pyrkii lisäämään oppilaan halukkuutta kehittää itseään, vastata muuttuvan elinympäristön haasteisiin ja kouluttautua uusiin tehtäviin. Lisäksi perusopetus tukee yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden kasvua.

2.4. Kasvatuksen ja opetuksen yleiset tavoitteet

Kasvatuksen ja opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Tavoitteena on, että oppilas kasvaa ahkeraksi, suvaitseväiseksi ja vastuuntuntoiseksi yhteisön jäseneksi, joka ottaa toiset huomioon. Hän sisäistää hyvät tavat ja käyttäytyy niiden mukaan. Oppilas ymmärtää ihmisen riippuvuuden ja vastuun luonnosta ja ympäristöstä. Hän tulee tietoiseksi oman toimintansa vaikutuksesta ja toimii sen mukaisesti arkipäivän tilanteissa. Hän opettelee perustelemaan eettisiä ratkaisujaan tietojen ja henkilökohtaisten kokemusten pohjalta ja kantamaan vastuuta ratkaisuisistaan. Hän harjaantuu fyysisissä ja motorisissa taidoissa ja ymmärtää, miten terveyttä ja hyvinvointia ylläpidetään.

Lisäksi tavoitteena on, että

- oppilaan myönteinen minäkuva vahvistuu,
- oppilasta innostetaan oppimaan sekä uskomaan omiin oppimiskykyihinsä,
- oppilas säilyttää oppimisen ilon ja innostuksen sekä uskaltaa rohkeasti ja luovasti kohdata uudet oppimishaasteet,
- oppilas omaksuu tietoja ja taitoja eri sisältöalueista ja aineryhmistä sivistyäkseen sekä saadakseen valmiuksia elämäänsä ja jatkuvaan oppimiseensa,
- oppilas kehittää omaa tapaansa oppia ja ottaa vähitellen yhä suurempaa vastuuta omasta oppimisestaan,
- oppilas opettelee tutkimaan ja työskentelemään yksin, pareittain ja ryhmässä,
- oppilas opettelee kertomaan, miten on ajatellut ja
- oppilas opettelee kriittistä tiedonhankintaa sekä käyttämään tieto- ja viestintävälineitä.

2.5. Perusopetuksen rakenne

Perusopetus on opetussuunnitelmallisesti yhtenäinen kokonaisuus. Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt määritellään opetussuunnitelman perusteissa oppiaineittain tai aineryhmittäin tuntijaon (A 1435/20.12.2001, 6 §) mukaisten nivelkohtien välisille osioille. Kunkin osion päätteeksi on laadittu oppilaan hyvän osaamisen kuvaus. Taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta) opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt, hyvän osaamisen kuvaukset sekä päättöarvioinnin kriteerit on laadittu oppiainekohtaisille vähimmäistuntimäärille.

Perusopetuksen vuosiluokat 1–2, jota myös alkuopetuksesi kutsutaan, ovat tärkeä vaihe lapsen elämässä hänen siirryttyään varhaiskasvatuksen piiristä oppivelvolliseksi. Esi- ja

perusopetus muodostavat johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden lapsen oppimistiellä, mikä edellyttää tiivistä yhteistyötä esiopetuksesta ja perusopetuksesta vastaavan henkilöstön välillä. Esi- ja perusopetuksesta on rakennettava ehyt ja johdonmukainen oppimiskokemus.

Alkuopetus jatkaa esiopetuksessa aloitetun pohjan luomista oppilaan oman itsen jatkuvalle kehittämiselle ja sivistämiselle osana elinikäistä oppimista. Siinä kehitetään valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Näitä valmiuksia ovat luku- ja kirjoitustaito, laskutaito, oppimis- ja työskentelytaidot sekä yhteisöllisyyteen kasvaminen ja sosiaaliset taidot. Lisäksi 1–2 vuosiluokilla opastetaan erityisesti turvalliseen käyttäytymiseen liikenteessä.

Vuosiluokat 8–9 muodostavat perusopetuksen päättövaiheen, jonka tehtävänä on myös ohjata oppilasta jatko-opintoihin ja kehittää valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja työelämässä.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Oppimiskäsitys

Oppiminen tapahtuu tavoitteellisena opiskeluna opettajan ohjauksessa ja vuorovaikutuksessa opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Oppiminen perustuu opittavan aineksen ja oppilaalle aikaisemmin muodostuneiden tietorakenteiden vuorovaikutukseen. Oppilas rakentaa aikaisemmin omaksumiensa käsitysten ja uuden tietoaineksen pohjalta omaa tietorakennettaan. Oppiminen on aktiivinen ja päämääräsuuntautunut, ongelmanratkaisua sisältävä prosessi. Opittavana on uuden tiedon lisäksi oppimis- ja työskentelytavat, jotka ovat elinikäisen oppimisen välineitä.

Oppiminen on seurausta oppilaan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee opittavaa ainesta. Vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, oppiminen riippuu oppijan aiemmin rakentuneesta tiedosta, motivaatiosta sekä oppimis- ja työskentelytavoista. Yksilöllistä oppimista tukee aktiivisessa, vastavuoroisessa yhteistyössä tapahtuva oppiminen. Oppiminen on tilannesidonnaista, joten oppimisympäristön monipuolisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Opittaessa avautuu uusia mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja kulttuurin sisältämiä merkityksiä sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan.

3.2. Oppimisympäristö ja toimintakulttuuri

Oppimisympäristö rakentuu oppimiseen liittyvistä fyysisten ja psyykkisten rakenteiden kokonaisuudesta. Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat luonto, ihmiset sekä rakennettu ympäristö (erityisesti lähiympäristö, opetusvälineet, rakennukset ja tilat). Psyykkinen oppimisympäristö muodostuu kognitiivisista, emotionaalisista ja sosiaalisista rakenteista.

Oppimisen kannalta on keskeistä opettajan ja oppilaan välinen sekä oppilaiden keskinäinen vuorovaikutus. Erilaiset oppimis-, työskentely- ja arviointitavat otetaan opetuksessa huomioon. Opettaja ohjaa ja kannustaa oppilasta sekä asettaa oppilaalle rajoja ja kohdistaa häneen odotuksia.

Oppimisympäristössä vallitsee avoin, rohkaiseva, kiireetön ja myönteinen ilmapiiri. Oppimisympäristö ohjaa oppilaan uteliaisuutta, mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota sekä

tukee hänen aktiivisuuttaan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan. Se tukee laajasti oppilaan kasvua ja oppimista sekä oman toiminnan arviointia.

Oppilaalle tarjotaan tilaisuuksia myös leikkiin, monipuoliseen työskentelyyn sekä liikuntaan sisällä ja ulkona.

Oppimisympäristö on myös turvallinen ja se tukee oppilaan terveyttä. Oppilaalle voidaan antaa mahdollisuus osallistua oppimisympäristönsä suunnitteluun. Työvälineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut ovat oppilaan ulottuvilla niin, että hän voi oppia aktiivisesti ja myös itsenäisesti.

Oppimisympäristön tieto- ja viestintätekniikkavarustus tukee oppilaan kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi ja antaa tilaisuuksia tietokoneiden ja muun mediatekniikan sekä mahdollisuuksien mukaan tietoverkkojen käyttämiseen.

Oppimisympäristöön vaikuttaa merkittävästi koulun toimintakulttuuri, jolla tarkoitetaan käytännön tulkintaa koulun kasvatus- ja opetustehtävästä. Tavoitteena on, että koulun kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintakulttuuri vaikuttaa myös kaikkeen oppituntien ulkopuoliseen koulun toimintaan kuten juhliin, teemapäiviin sekä erilaisiin tapahtumiin ja tempauksiin.

3.3. Työtavat

Opetuksessa käytettävät työtavat tukevat oppimista sekä ohjaavat oppilasta tiedostamaan oman oppimisensa ja havaitsemaan, että hän voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa. Opettaja ohjaa oppilaan ja koko ryhmän oppimista, konkreettista kokeilemista, tutkimista, aktiivista osallistumista sekä luovaa toimintaa. Opiskelu tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muiden kanssa, mutta jokainen oppilas on silti tiedonhankkijana ja -käsittelijänä itsenäinen toimija, joka rakentaa omaa ymmärrystään. Toiminnan ja tutkimisen lähtökohtana ovat oppilaan elinympäristöön läheisesti liittyvät ilmiöt ja tapahtumat sekä niistä saadut kokemukset. Työtapojen tulee antaa mahdollisuuksia myös eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin.

Opetus perustuu monipuolisiin oppilaan toiminnallisuutta edistäviin työtapoihin. Oppilaan tulee voida opetella erilaisia oppimis- ja työskentelytaitoja sekä oppiaineille ominaisia menetelmiä ja oppimisstrategioita. Oppimis- ja työskentelytaitoja harjoitellaan ikäkaudelle ominaisella tavalla opetuksen tavoitteiden mukaan.

Opettaja valitsee työtavat. Hänen tehtävänä on opettaa ja ohjata sekä yksittäisen oppilaan että koko ryhmän oppimista ja työskentelyä.

Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- virittävät halun oppia
- ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen
- aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti
- edistävät jäsentyneen tietorakenteen muodostumista
- kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja

- tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista
- edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista
- kehittävät valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten
- auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen
- kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa.

Oppilaiden erilaiset oppimistyyli ja sekä tyttöjen ja poikien väliset että yksilölliset kehityserot ja taustat tulee ottaa huomioon. Toteutettaessa opetusta yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa on otettava huomioon myös eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus.

Opetuksessa voidaan käyttää eri oppiaineissa tarkoituksenmukaisella tavalla vaihdellen seuraavia opetusmenetelmiä:

- esittävä opetus
- kyselevä opetus
- opetuskeskustelu
- tutkiminen ja kokeilu
- havainnointi
- leikit ja pelit
- mekaaninen harjoittelu
- ongelmanratkaisu
- oman työn suunnittelu
- itsearviointi
- vastuutehtävät
- läksynkuulustelut, kokeet
- luova tuottaminen
- eläytymiskokemukset
- tiedonhankinta (myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen)
- edellisten kanssa päällekkäin itsenäinen työ, parityö ja ryhmätyö

Yksilölliset erot oppilaiden kehityksessä ja taustassa sekä erilaiset oppimistyyli edellyttävät opetuksen eriyttämistä. Toteutettaessa opetusta yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa on otettava huomioon myös eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus.

3.4. Paikallisuuden huomioonottaminen opetuksen toteuttamisessa

Eri oppiaineiden opetuksen toteuttamisessa tulee ottaa huomioon paikalliset historiallisesti arvokkaat tai muutoin mielenkiintoiset tutustumiskohteet. Tällaisia ovat esimerkiksi:

- Uudenkaupungin rauhan rajamerkit (v.1721) Torsanvuorella ja Haukkavuorella
- Miettälän museoalue (kotiseutumuseo ent. terveystalolla ja kasarmialue)
- Simpeleen kirkko, taiteilija Mikko Vuorisen lasimaalaukset
- Rautjärven kirkko
- M-Real, Simpeleen kartonkitehdas

-
- Pirunkirkko
 - Iivanansaari
 - Laikon lähde
 - Hiitolanjoen museohanke ja maisemapolku/retkeilyreitistö

Lisäksi tutustutaan omaan kylään ja sen toimintaan. Esimerkiksi Simpeleellä tällaisia kohteita ovat kunnanvirasto, kirjasto, käsityökeskus, seurakuntakeskus, vesitorni, vedenpuhdistamo, tori ja urheilupaikat.

3.5. Noudatettava paikallinen tuntijako

Tuntijako on opetussuunnitelman liitteenä (liite nro 1).

4. Opiskelun yleinen tuki

4.1. Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsesta. Koulu tukee käytettävissä olevin keinoin huoltajia vastaamaan osaltaan lastensa tavoitteellisesta kasvatuksesta ja opetuksesta myös koulutyössä. Kodin ja koulun välinen yhteistyö järjestetään siten, että moniammatillinen yhteistyöverkosto tarvittaessa auttaa perheitä oppilaiden koulunkäyntiä koskevilla kysymyksillä. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Koulu on aloitteellinen kodin ja koulun välisen yhteistyön käynnistämiseksi. Kodin ja koulun välinen yhteistyö perustuu osapuolten tasa-arvoisuuteen.

Kodin ja koulun välisiä yhteistyömuotoja ovat vanhempaintoimikuntien toiminta, vanhempainillat, opettajien ja huoltajien tapaamiset, kolmikantakeskustelut, puhelinsoitot, tiedotteet, sähköpostiviestit, reppuvihko, yhteiset tapahtumat ja koulupäivät.

4.2. Yhteistyö päivähoiton, esiopetuksen ja perusopetuksen kesken

Päivähoito, esiopetus, perusopetus

Päivähoito on osa sivistystoimea. Kasvatuksellinen kokonaisuus alkaa jo päivähoidossa. Päivähoito on kiinteässä yhteistyössä esiopetuksen kanssa, jotta erityislasten kuntoutus voidaan aloittaa mahdollisimman aikaisin ja pystytään ajoissa reagoimaan erityistarpeisiin. Kunnan kiertävä erityisopettaja käy myös päiväkodeissa ja ilmoittaa erityislapsista.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Vuosiluokkien 1-2 opetuksen järjestämisessä tulee siten ottaa huomioon esiopetuksen ja muun perusopetuksen tavoitteet ja sisällöt. Esiopetuksen ja perusopetuksen vuosiluokkien 1-2 opettajat tekevät yhteistyötä ja ovat yhteydessä toisiinsa. Alkuopettajat käyvät tutustumassa ryhmään ennen sen siirtymistä esiopetuksesta perusopetukseen. Lisäksi kyseisessä nivelkohdassa voidaan yhteistyön muotona esiopetuksen, koulun ja vanhempien kesken käyttää ns. kolmikantakeskustelua. Keskustelu käydään ensimmäisten kouluviikkojen aikana ja siihen osallistuvat oppilaan opettaja, vanhemmat ja esiopettaja. Keskustelu toteutetaan jokaisesta oppilaasta ja huoltajista velvoitetaan osallistumaan keskusteluun.

Perusopetuksen nivelkohdat

Kun opettaja vaihtuu ryhmän entinen opettaja siirtää oppilaan edun kannalta tarpeelliset tiedot ryhmän uudelle opettajalle.

Kun ryhmä siirtyy alakoulusta yläkoululle, siirtää ryhmän opettaja oppilaan edun kannalta tarpeelliset tiedot yläkoulun opettajille. Tällainen tilaisuus järjestetään toukokuussa Simpeleen yhteiskoululla.

Koulun vaihdos

Kun oppilas vaihtaa koulua oman kunnan sisällä oppilaan entinen opettaja siirtää oppilaan edun kannalta tarpeelliset tiedot oppilaan uudelle opettajalle.

4.3. Oppimissuunnitelma

Perusopetuksen aloitusvaiheessa oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, jonka avulla pyritään turvaamaan hänelle parhaat edellytykset oppia ja edetä opinnoissaan. Opettaja laatii oppimissuunnitelman yhteistyössä oppilaan ja mahdollisuuksien mukaan huoltajien kanssa. Suunnitelmassa kiinnitetään huomiota oppilaan kehityksen kannalta olennaisiin tekijöihin: oppilaan kasvu, kehitys ja oppimiselle asetettavat tavoitteet sekä arvio oppilaan vahvuuksista ja kehittämistarpeista. Oppimissuunnitelman toteutumista arvioidaan yhdessä opettajan, oppilaan ja huoltajien kanssa. Oppimissuunnitelmaa voidaan myös käyttää oppilaan ohjauksessa. Mikäli oppilaalle on laadittu henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, se korvaa oppimissuunnitelman.

4.4. Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä jatkumo, jonka toteutuminen taataan siten, että ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa.

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oltava mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle ja tulevaisuudelle. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee selvittää ohjauksen järjestämiseen, opiskeluun, oppilashuoltoon ja tukipalveluihin liittyvät koulukohtaiset asiat. Huoltajalle tulee järjestää tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, oppilaanohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Koulussa toteutettavan ohjauksen tulee ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi tukea erityisesti niitä oppilaita, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen.

Ohjaustoiminnan periaatteet ja työnjako eri toimijoiden kesken on määriteltävä opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus, miten yhteistyötä paikallisen työ- ja elinkeinoelämän kanssa toteutetaan koko koulun toiminnan tasolla. Tämän

yhteistyön keskeisen osan muodostavat työelämän edustajien vierailut luokkatunneilla, työpaikkakäynnit, projektityöt, eri alojen tiedotusmateriaalien käyttö ja työelämään tutustuminen (TET). Eri oppiaineiden opetukseen tulee sisällyttää kokonaisuuksia, jotka liittävät opiskeltavan aineen antamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

4.5. Tukiopetus

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilölliset tehtävät, yksilöllinen ajankäyttö ja ohjaus. Siihen tulee ryhtyä heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Ennen kuin oppilaan menestyminen oppiaineessa tai aineryhmässä arvioidaan heikoksi, tulee hänellä olla mahdollisuus osallistua tukiopetukseen.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa, ja heille tulee antaa tietoa tukiopetuksen järjestämisestä.

Tukiopetusta järjestetään niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan koulumenestyksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella.

4.6. Oppilashuolto

Oppilashuoltoon kuuluu lapsen ja nuoren oppimisen perusedellytyksistä, fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kouluympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää kouluyhteisön hyvinvointia.

Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria kouluyhteisössä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Oppilashuollolla tuetaan yksilön ja yhteisön toimintakyvyn säilyttämistä fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa.

Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista kasvua ja kehitystä. Oppilashuollon tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain.

Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu kasvatuksen tukeminen. Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan hyvässä yhteistyössä kotien kanssa. Yksittäistä oppilasta koskevien tarvittavien oppilashuollollisten tukitoimien suunnittelussa tulee kuulla lasta tai nuorta ja huoltajaa. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, lapsen, nuoren ja heidän huoltajiensa kunnioittaminen sekä eri osapuolien tietojensaantia ja salassapitoa koskevat säädökset. Oppilashuoltotyötä voidaan koordinoida ja kehittää moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä.

Oppilashuoltoon kuuluu oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuollolla edistetään oppilaiden tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve oppimis- ja työympäristö sekä suojata mielenterveyttä. Oppilashuollon avulla pyritään tunnistamaan oppimisvaikeuksia ja muita ongelmia riittävän ajoissa ja puuttumaan niihin. Koulujen oppilashuoltotyötä koordinoidaan moniammatillisissa oppilashuoltoryhmissä.

Kouluterveydenhoitaja huolehtii käytettävissä olevien resurssien puitteissa ennalta ehkäisevä toiminnasta kouluyhteisön terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Kouluterveydenhoitaja käy säännöllisesti kaikilla kouluilla, hän suorittaa oppilaiden terveystarkastukset, toimii alansa asiantuntijana ja huolehtii omalta osaltaan terveystarkastuksesta.

Rautjärven kunnalla on sopimus Imatran kaupungin kasvatus- ja perheneuvolan kanssa oppilaalle tarjottavasta tuesta ja ohjauksesta koulunkäyntiin ja kehitykseen liittyvien fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten vaikeuksien poistamiseksi.

Kaikilla kouluilla toimii oppilashuoltoryhmät, joissa käsitellään esille tulleet oppilashuollon ongelmat. Ryhmät kokoontuvat tarvittaessa ja kokouksiin pyydetään tapauskohtaisesti harkiten myös muiden hallinnonalojen ja kasvatus- ja perheneuvolan (Kasperin) asiantuntijoita.

Koulutoimen erityisopetuksen asiantuntijaryhmä on tehnyt yhteenvedon siitä, miten toimitaan, kun jonkun oppilaan kohdalla joudutaan selvittämään hänen mahdollinen ottaminen tai siirtäminen erityisopetukseen. Lisäksi kunnassa on hyväksytty kaikilla perusopetuksen kouluilla käytettäväksi yhteinen henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman lomake (HOJKS-lomake, liite nro 2).

Kouluyhteisön toimintakyvyn säilyttämiseksi fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa on koottu koulujen, terveydenhuollon ja sosiaalitoimen yhteistyönä ohjeistus koulujen turvallisuussuunnitelmaksi, josta löytyy ohjeet ongelma- ja kriisitilanteita varten kuten esimerkiksi kiusaaminen, väkivalta, mielenterveyskysymykset, erilaiset onnettomuudet ja kuolemantapaukset. Sivistyslautakunta on aiemmin hyväksynyt (18.3.2003/17 §) koulujen kriisitoimintasuunnitelman, jota on käytetty pohjana koulujen turvallisuussuunnitelman laadinnassa. Turvallisuussuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä (liite nro 3).

Rautjärven kunnan liikenneturvallisuussuunnitelmassa (vuodelta 2001) on otettu kantaa ja tehty parannusehdotuksia koskien koulujen pihojen, lähialueiden ja koulumatkojen turvallisuutta.

Kouluruokailu turvaa omalta osaltaan oppilaiden ja henkilökunnan täysipainoisen ravitsemuksen ja vastaa lisääntyneisiin erityisruokavalioiden tarpeisiin resurssien puitteissa. Kouluruokailu on osa eettistä kasvatusta ja kulttuuriperinnön siirtämistä. Tavoitteena on, että oppilaat omaksuvat oikeat ruokailutottumukset ja oppivat syömään säännöllisesti kiireettömässä ympäristössä terveellistä ja monipuolista ruokaa ja että heidän makutottumuksensa monipuolistuvat. Ruokailu on sosiaalinen tapahtuma, jossa noudatetaan hyviä tapoja. Oppilaan erityisruokavalion tulee perustua lääkärintodistukseen.

4.7. Kerhotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan tulee perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti tukea oppilaan eettistä ja sosiaalista kasvua sekä itsensä monipuolista kehittämistä. Kerhotoiminnan tarkoituksena on edistää myönteisten harrastusten viriämistä sekä antaa oppilaalle mahdollisuus muuhunkin kuin tavanomaiseen koulutyöhön turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä. Kerhotoiminnan tulee tarjota monipuolista, lasta ja nuorta arvostavaa toimintaa sekä tilaisuuksia myönteiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten lasten kanssa. Kerhot ovat oppilaille vapaaehtoisia.

Kerhotoiminnan tavoitteet ovat

- kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
- lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen
- mahdollisuuden antaminen sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen
- mahdollisuuden antaminen onnistumisen ja osaamisen kokemukseen
- luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen
- lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan
- mahdollisuus oppilaan tuntemisen lisäämiseen
- harrastuneisuuden tukeminen ja myönteisten harrastusten edistäminen.

Rautjärven kunnan kouluilla järjestetään kerhotoimintaa käytävissä olevien resurssien puitteissa.

5. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus

5.1. Eri tukimuodot

Erityistä tukea annetaan oppilaille:

- jotka ovat tilapäisesti jääneet jälkeen opinnoissaan,
- joiden kehityksen, kasvun ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi,
- jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea kasvuun,
- joilla on opetuksen ja oppilashuollon asiantuntijoiden sekä huoltajien mukaan kehityksessään oppimiseen liittyviä riskitekijöitä.

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oppimisvaikeuksien syvenemistä ehkäistään niiden varhaisella tunnistamisella ja oppilaiden yksilölliset oppimisvalmiudet otetaan huomioon opetusta toteutettaessa sekä järjestetään oppimisympäristö ja muut olosuhteet heille sopiviksi.

Oppilaan opiskelua tuetaan eri tavoin oppimisvaikeuden laadun ja laajuuden mukaan. Oppilaalle annetaan osa-aikaista erityisopetusta, mikäli tukiopetus ei yksinään riitä. Jos oppilaan erityisen tuen tarve on niin suuri, ettei osa-aikainen erityisopetus riitä auttamaan oppimisvaikeuksien yli, oppilas otetaan tai siirretään erityisopetukseen. Silloin opetuksen järjestäminen ja tukipalvelut määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa. Sellaiselle oppilaalle, jota ei ole otettu tai siirretty

erityisopetukseen, mutta joka tarvitsee erityistä tukea opinnoissaan, laaditaan tarvittaessa oppimissuunnitelma. Siinä määritellään oppilaalle annettavat tukipalvelut, joita ovat tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut ja erityiset apuvälineet.

5.2. Osa-aikainen erityisopetus

Perusopetuslain 17 §:n mukaista osa-aikaista erityisopetusta annetaan muun opetuksen ohessa samanaikaisopetuksena tai pienryhmä ja yksilötyöskentelynä.

Rautjärven kunnan 1.- 6. luokilla annetaan osa-aikaista erityisopetusta oppilaille, joilla on puhe-, lukemis-, kirjoittamis- tai muita kielellisiä häiriöitä (esim. dysfasia) tai muita oppimishäiriöitä (esim. aistivammoista tai havaintotoiminnan häiriöistä johtuvia). Tarvittaessa osa-aikaista erityisopetusta saavat myös oppilaat, joilla on mukautettu opetussuunnitelma yksittäisissä oppiaineissa. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.

Lukuvuosittain tehdään tarvittaessa luokkakohdaiset tai yksilölliset seulonnat erityisopetuksen tarpeesta. Niiden perusteella yhteistyössä luokan- tai aineenopettajan kanssa pyritään löytämään erityisopetusta tarvitsevat oppilaat. Osa-aikaisen erityisopetuksen muotoja ovat yksilö-, ryhmä- ja samanaikaisopetus.

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet

Erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat kuin peruskoulun yleisopetuksessa. Tavoitteet kuitenkin mukautetaan oppilaan oppimisedellytyksiä vastaaviksi. Jos syntyy ristiriitaa yleisopetuksen tavoitteiden ja oppilaan yksilöllisten tavoitteiden kesken, on yksilölliset tavoitteet asetettava etusijalle. Oppilaiden edistymisen ja arvioinnista saadun palautteen perusteella opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä tarkistetaan jatkuvasti.

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on auttaa oppilaita, joilla on tilapäinen, pitkäaikainen tai pysyväisluonteinen oppimis- tai muu häiriö niin, että he voisivat yksilöllisten edellytystensä mukaisesti saavuttaa peruskoulun yleiset tavoitteet perusopetusryhmän jäsenenä. Tavoitteena on pyrkiä vähentämään oppilaan vaikeuksia ja tukemaan luokkaopetusta. Lisäksi pyritään huolehtimaan oppilaan kokonaisvaltaisen kuntoutuksen järjestämisestä yhteistyössä huoltajan, opettajien, oppilashuoltohenkilöstön ja muiden asiantuntijoiden kanssa.

Erityisopetus alkuopetuksessa

Erityisopettajan ja luokanopettajan arvioinnin perusteella selvitetään erityisopetuksen ja muun tuen tarve. Tarvittaessa laaditaan yksityiskohtaisempi kuntoutussuunnitelma (HOJKS). Tällöin huoltajien ja koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden mukanaolo on usein tarpeellista.

Puheopetus ja muu kielellinen kuntoutus alkuopetuksessa

Esikoululaisille suoritettujen arviointien yhteydessä kartoitetaan puheopetuksen ja/tai muun kielellisen kuntoutuksen tarve. Erityisopettaja selvittää tarkemmin näiden oppilaiden äännevirheiden ja äänihäiriöiden laadun ja kielellisen kehityksen tason yhteistyössä esikoulun opettajan kanssa. Tarvittaessa lapsi ohjataan tarkempiin tutkimuksiin.

Puheopetusta pyritään järjestämään vähintään kerran viikossa 10 min -1 h, riippuen häiriön laadusta.

Puheopetuksessa edetään kolmen päävaiheen kautta:
tuottamisvaiheessa pyritään uuden, oikean puhekäyttämisen oppimiseen ja sen spontaaniin tuottamiseen,
siirtovaiheessa opittu taito pyritään saamaan tavaksi niin, että se ei häviä eikä palaudu aikaisempaan puhekäyttämiseen puheopetuksen loputtua.

Erityisopettajan, luokanopettajan ja kodin yhteistyöllä voidaan saavuttaa parhaimmat tulokset. Vanhemmille tiedotetaan puheopetuksen edistymisestä ja ohjataan vanhempia tukemaan lapsen puheen kehittymistä.

Lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan erityisopetus alkuopetuksessa

Erityisopettajan ja luokanopettajan yhteisen arvioinnin perusteella valitaan oppilaat osa-aikaiseen erityisopetukseen. Aluksi kartoitetaan äidinkielen/matematiikan oppimisessa ilmenevien vaikeuksien laatu. Opetuksessa tuetaan oppilaiden perusvalmiuksien saavuttamista kiinnittäen huomiota motivaation, itsetunnon ja myönteisten koulunkäyntiasenteiden vahvistamiseen.

Lukemisen opetuksessa tuetaan seuraavia osa-alueita:

- kirjainten muuttamista äänteiksi, äänne-kirjain –vastaavuuden muodostaminen
- äänteiden yhdistämistä tavuiksi
- tavurajan hahmottaminen
- sanojen kokoaminen tavuiksi
- sanojen ja lauseiden merkityksen ymmärtäminen

Kirjoittamisen opetuksessa kiinnitetään huomiota seuraaviin osa-alueisiin:

- kuullun sanahahmon toistaminen
- äänne-erottelu ja tavuerottelu
- äänne-kirjain –vastaavuus
- sanojen ja lyhyiden lauseiden kirjoittaminen
- kirjoitustaidon käyttäminen tavoitteellisesti
- sanavaraston laajentaminen

Matematiikan opetuksessa vahvistetaan niitä perusvalmiuksia ja –taitoja, joita alkuopetuksen matematiikan opetussuunnitelma sisältää.

Osa-aikainen erityisopetus 3.-6. luokilla

Puheopetusta tai muuta kielellistä kuntoutusta jatketaan tarvittaessa. 3. ja 4. luokkien oppilaiden erityisopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota lukemisen sujuvuuteen, silmäilevään lukemiseen, asiasisällön ymmärtämiseen sekä luku-harrastuksen lisäämiseen. Kirjoituksen osalta päähuomio on käsiala- ja oikeinkirjoituksessa, lause- ja virketajun kehittämisessä sekä omien kirjoitelmien tuottamisessa.

5. ja 6. luokkien oppilaiden erityisopetuksessa vahvistetaan aikaisemmin opittua ja painotetaan laajempaa kielen rakenteiden hallintaa mm. lukemisen ymmärtämisen ja

kirjoitelman osalta.

Matematiikan opetuksessa vahvistetaan opetussuunnitelman sisältämiä osa-alueita ja tuetaan luokassa tapahtuvaa oppimista.

Osa-aikaisen erityisopetuksen muita toimialueita

Ikäluokkien pienentyessä erityisopetuksen resursseja voidaan ensisijaisesti suunnata esikoululaisten kouluvalmiuksien parantamiseen sekä puhe-, luki, ym. erityisvaikeuksien vähentämiseen. Osa-aikaisessa erityisopetuksessa tulee myös huomioida siirtolaisten ja ns. paluumuuttajien erityistuen tarve erityisesti.

Tulevaisuudessa mahdollisen luokattoman opetuksen lisääntyessä voidaan erityisopetusta hyödyntää sekä hitaammin että nopeammin tietyissä oppiaineissa edistyvien oppilaiden opetuksessa.

5.3. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Jokaiselle erityisopetukseen otetulle tai siirretylle oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), jossa tulee olla seuraavat tiedot:

- kuvaus oppilaan oppimisvalmiuksista, taidoista, vahvuuksista ja kehittämistarpeista,
- opetuksen ja oppimisen pitkän ja lyhyen aikavälin tavoitteet, joista johdetaan opetuksen keskeiset sisällöt,
- opetussuunnitelmaan kuuluvien oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät ja luettelo niistä oppiaineista, joissa poiketaan opetussuunnitelmasta,
- opetukseen osallistumiseksi tarvittavat tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet ja oppimateriaalit,
- henkilöt, jotka osallistuvat oppilaan opetus- ja tukipalveluiden järjestämiseen sekä heidän vastuualueensa,
- oppilaan edistymisen seurannan ja arvioinnin periaatteet.

Oppilaan arviointi perustuu yleiseen oppimäärään tai siihen oppimäärään, joka on asetettu hänelle henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa. Yksilöllisestä oppimäärästä on tehtävä merkintä oppilaan todistukseen.

Rautjärven kunnassa on kaikilla kouluilla käytössä erityisopetuksen asiantuntijaryhmän laatima HOJKS-lomake.

5.4. Erityisopetukseen otettujen ja siirrettyjen opetus

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet sekä hänen yksilölliset oppimis- ja kehitystarpeensa. Opetuksen tulee tukea oppilaan aloitekykyä ja itseluottamusta. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Jos oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita, oppimääriä yksilöllistetään. Yksilöllistäminen voi koskea perusopetuksen koko oppimäärää tai vain yksittäisiä oppiaineita.

Jos oppilaan perusopetuksen koko oppimäärä mukautetaan, niin hänet voidaan vapauttaa ruotsin kielen opiskelusta ja vapautuneiden tuntien tilalla hänelle opetetaan yksilöllisesti sovittuja oppiaineita. Näitä ovat esimerkiksi äidinkieli, matematiikka, englannin kieli, fysiikka, kemia, biologia, maantieto ja historia.

Rautjärven kunnassa on kaikilla kouluilla käytössä erityisopetuksen asiantuntijaryhmän laatimat erityisopetukseen siirtämistä koskevat ohjeet (liite nro 4).

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan kohdalla on ratkaistava, voidaanko opetus järjestää muun opetuksen yhteydessä. Mikäli oppilaan opiskelu muun opetuksen yhteydessä ei ole mahdollista tai se ei ole oppilaan kehityksen kannalta tarkoituksenmukaista, opetus tulee järjestää osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa sopivassa paikassa. Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt.

Luokkamuotoinen erityisopetus

Erityisopetukseen otettu tai siirretty oppilas opiskelee joko integroituna oman luokkansa yleisopetukseen tai Simpeleen yhteiskoulun EMU 1-9 erityisluokassa. Oppilaan sijoituspaikka ratkaistaan tapauskohtaisesti.

5.5. Vaikeimmin kehitysvammaisten erityisopetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten opetusta ei järjestetä oppiaineittain. Oppiaineiden sijasta vaikeimmin kehitysvammaisten opetussuunnitelma laaditaan toiminta-alueittain. Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta sekä edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyyyden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on orientoitumisreaktion muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva erilaisten ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen. Kielen ja kommunikaation opetuksen tulee sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Osa-alueiden tulee sisältää vuorovaikutustaitoja ja itsehallinnan taitoja koskevia tavoitteita. Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista elinympäristön toimintoihin ja edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäistymistään. Osa-alueiden tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arkipäivän elämäntaitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa koskevia tavoitteita. Kognitiivisten taitojen opettamisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen jäljittelyn ja mallioppimisen kautta. Osa-alueiden tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja syy–seuraussuhteen oppimisen harjoituksia sekä erilaisten toimintojen kehittämistä erilaisten leikkien avulla. Toiminta-alueiden tavoitteet muodostavat kokonaisuuden. Tavoitteisiin pyrittäessä tulee ottaa huomioon yksittäisen tavoitteen saavuttamisen vaikutus muiden taitojen hallinnan kehittymiseen.

Rautjärven kunta on tehnyt Imatran kaupungin kanssa sopimuksen vaikeasti kehitysvammaisten (EHA2) ja kehitysvammaisten (EHA1) luokkamutoisen erityisopetuksen järjestämisestä. Rautjärveläiset EHA-oppilaat opiskelevat Honkaharjun erityiskoulussa Imatralla.

6. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

6.1. Romanit

Romanioppilaiden opetuksessa tulee huomioida Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Romanien yhteiskunnallisen integroitumisen ja uuden vähemmistöoikeuksia koskevan lainsäädännön myötä koulutukseen sekä ainutlaatuisen kieli- ja kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvät kysymykset tulee ottaa huomioon myös perusopetuksessa. Romanikielen opetuksen tulee edistää kaksoisidentiteetin muodostumista ja lisätä koulunkäynnin laatua.

Romanikielen opetuksen tulee antaa romanioppilaille luonteva mahdollisuus ilmaista omaa vähemmistöidentiteettiään myös koulussa. Opetuksen tulee edistää romanioppilaiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista yhtenä koko maailman ja Euroopan merkittävistä vähemmistöistä.

Koulussa tapahtuvan kielenopetuksen merkitys korostuu romanilapsilla erityisesti siksi, että perinteisesti Suomen romanikieli on ollut ainoastaan puhuttu kieli. Tämän vuoksi romanikielen ja -kulttuurin opetuksessa tulee huomioida oppilaiden erilaiset kielelliset valmiudet ja alueelliset erot. Opetuksessa hyödynnetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

6.2. Viittomakieliset

Viittomakielinen on kuuro, huonokuuloinen tai kuuleva oppilas, jonka äidinkieli on suomalainen viittomakieli. Hän on oppinut viittomakielen ensimmäisenä kielenään, ja se on hänen parhaiten hallitsemansa tai jokapäiväisessä elämässä eniten käyttämänsä kieli.

Viittomakielisten opetuksessa noudatetaan peruskoulun yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin. Opetuskielenä on suomalainen viittomakieli. Sen rinnalla opetuksessa käytetään suomea tai ruotsia luku- ja kirjoituskielenä.

Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Oppilaan pitää pystyä tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa, jotta tasa-arvoinen toiminta ja vuorovaikutus olisi mahdollista.

Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman ja kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista.

Koska suomalainen viittomakieli on vähemmistökieli ja oppilaiden mahdollisuudet sen omaksumiseen ennen kouluikää vaihtelevat suuresti, opetuksessa pitää kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen oppimisympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten

henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Sen lisäksi viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin hyödynnetään mahdollisimman monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia.

Rautjärven kunta on tehnyt Lappeenrannan kaupungin kanssa sopimuksen kuulovammaisten opetuksen järjestämisestä. Rautjärveläiset kuulovammaiset oppilaat opiskelevat Lappeenrannan Myllymäen koulussa.

6.3. Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajaoppilailla tarkoitetaan näissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria.

Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika huomioon ottaen. Opetuksella on lisäksi erityistavoitteita. Opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkiellisen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Maahanmuuttajille tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomen tai ruotsin kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella tulee maahanmuuttajille antaa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opetuksessa on otettava huomioon maahanmuuttajaoppilaan aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatus- ja opetusperinteet. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatuksen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Oppilaan ja hänen huoltajiensa tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, kielistä ja kulttuureista hyödynnetään opetuksessa.

7. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

7.1. Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet

Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä. Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä eri tiedonalojen näkökulmista rakentaen kokonaisuuksia ja korostaen yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä.

Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.

Aihekokonaisuudet toteutuvat eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökulmista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla. Opetussuunnitelmaa laadittaessa aihekokonaisuudet tulee sisällyttää yhteisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin, ja niiden tulee näkyä koulun toimintakulttuurissa.

Aihekokonaisuudet, jotka tulee sisällyttää eri oppiaineisiin, ovat kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painopistealueita. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja, joiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin. Aihekokonaisuuksien pitää näkyä myös koulun toimintakulttuurissa.

Aihekokonaisuudet, jotka tulee oppiaineisiin sisällyttää, ovat:

1. IHMISENÄ KASVAMINEN

Koko opetuksen kattavan Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvuympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta yhteisöllisyyden kehitystä.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan,
- arvioimaan toimintansa eettisyyttä ja tunnistamaan oikean ja väärän,
- tunnistamaan oman oppimistyylinsä ja kehittämään itseään oppijana,
- toimimaan yhteisön jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun vaikuttavat tekijät, tunteiden tunnistaminen ja käsittely,
- oikeudenmukaisuus, tasa-arvo,
- opiskelutaidot ja pitkäjänteinen, tavoitteellinen itsensä kehittäminen,
- toisten huomioon ottaminen, oikeudet ja velvollisuudet ryhmässä, erilaisia yhteistoimintatapoja.

Toteutuminen

- kaikissa oppiaineissa ja lisäksi päivänavauksissa, välituntitilanteissa, itsearviointitilanteissa, kahdenkeskisissä tilanteissa oppilaan ja opettajan kanssa sekä ruokailussa.
- ryhmätyöt, leikit ja pelit sekä Lions Quest-ohjelma ja 7- 9 luokkien opinto-ohjaus

2. KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Tavoitteet

Oppilas

- oppii tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria,
- oppii ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä,
- tutustuu muihin kulttuureihin ja elämänskatsomuksiin ja saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä,
- saa käsityksen kulttuuri-identiteetin osatekijöistä ja oppii ymmärtämään niiden merkityksen yksilölle ja yhteisölle.

Keskeiset sisällöt

- Oma kulttuuri, kotiseudun kulttuuri, suomalaisuus, pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus
- muita kulttuureita ja monikulttuurisuus,
- ihmisoikeudet ja ihmisryhmien välisen luottamuksen ja onnistuneen yhteistyön edellytyksiä,
- kansainvälisyys eri elämänalueilla ja taidot toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa,
- tapakulttuurien merkitys.

Toteutuminen

- koulun juhlat ja teemapäivät
 - retket ja muut vierailut
- erityiset kansainvälisyysteemat ja –tapahtumat, mahdolliset kansainväliset projektit
- oppiaineissa: kotitalous, vieraat kielet, uskonto, historia, äidinkieli ja kirjallisuus, maantieto, kuvataide, musiikki ja liikunta.

3. VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

Viestintä ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää viestintä- ja mediataitoja. Viestintätaidoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää sekä kykyä hankkia, vertailla ja valikoida tietoa sekä vaikuttaa yhteiskunnassa. Mediataitoja tulee opiskella sekä viestien vastaanottamisessa että tuottamisessa.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- viestinnän perustaidot ja kehittyy monipuoliseksi ja vastuulliseksi viestijäksi ja median käyttäjäksi,
- mediakriittisyyttä ja eettisten ja esteettisten arvojen tunnistamista viestinnässä,
- osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja vaikuttavaa viestintää,

-
- viestinnän ja median välineiden käyttöä.

Keskeiset sisällöt

- Omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu, erilaiset ilmaisukielet ja niiden käyttö eri tilanteissa,
- mediaviestien muoto ja sisältö sekä median ilmaisuvälineiden käyttö erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä,
- yhteistyö paikallisen median kanssa,
- lähdekritiikki ja tietoturva,
- median rooli ja vaikutukset yhteiskunnassa sekä verkkoetiikka,
- viestintätekniset välineet ja niiden monipuolinen käyttö.

Toteutuminen

- eri oppiaineet; äidinkieli, vieraat kielet, historia, yhteiskuntaoppi, tietotekniikka, kuvataide ja terveystieto
- yhteistyö kirjastojen kanssa, aikakausi- ja sanomalehtiviikot, ajankohtaiset tapahtumat (poikkeusuutiset)

4. OSALLISTUVA KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys –aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista, kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä, toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta,
- muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen,
- osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä,
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja, toimimaan pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan toiminnan vaikuttavuutta,
- sisäisen yrittäjyyden valmiuksia ja oppii tuntemaan yritystoimintaa.

Keskeiset sisällöt

- Perustietoja kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta sekä työnjaosta,
- erilaisia osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja demokratiassa,
- verkostoituminen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi,
- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi,
- yrittäjyys ja sen merkitys, perustietoja yrittäjyydestä ammattina sekä yritystoimintaan tutustuminen.

Toteutuminen

- äidinkieli, opinto-ohjaus, yhteiskuntaoppi ja kotitalous
- ajankohtaisten asioiden seuraaminen
- yritysvierailut ja tutustumiskäynnit
- leirikoulutoiminta
- Nälkäpäiväkeräykseen ja taksvärkkiin osallistuminen
- yrittäjyysyhteistyö eri toimijoiden kanssa (mm. 4H)

5. VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tulee kasvattaa ympäristötietoisia, kestäväan elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään ympäristönsuojelun välttämättömyyden ja ihmisen hyvinvoinnin edellytykset ja niiden välisen yhteyden,
- havaitsemaan ympäristössä tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi,
- arvioimaan oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ympäristöön ja omaksumaan kestäväan kehityksen edellyttämiä toimintatapoja,
- edistämään hyvinvointia omassa yhteisössä sekä ymmärtämään hyvinvoinnin uhkia ja mahdollisuuksia globaalilla tasolla,
- ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme, ja toimimaan rakentavasti kestäväan tulevaisuuden puolesta.

Keskeiset sisällöt

- Ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä,
- yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista,
- ympäristöarvot ja kestävä elämäntapa,
- ekotehokkuus tuotannossa ja yhteiskunnassa sekä arjen toimintavoissa, tuotteen elinkaari,
- oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen,
- toivottava tulevaisuus ja sen edellyttämät valinnat ja toiminta.

Toteutuminen

- ympäristöprojektit ja -tapahtumat
- päivänavaukset
- sisältöinä seuraavissa aineissa: ympäristö- ja luonnontieto, maantieto, biologia, fysiikka, kemia, käsityö, kotitalous, liikunta (suunnistus, retket), terveystieto

6. TURVALLISUUS JA LIIKENNE

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden ylläpitämistä ja edistämistä sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen liikenteessä. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisesti.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- tunnistamaan turvallisuus- ja terveysriskejä, ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan terveyttä ja turvallisuutta edistävasti,
- edistämään väkivallattomuutta ja toimimaan kiusaamistilanteissa rakentavasti,
- toimimaan onnettomuus- ja kriisitilanteissa tarkoituksenmukaisesti,
- toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä,
- vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen.

Keskeiset sisällöt

- Onnettomuuksilta, päihteiltä ja rikollisuudelta suojautuminen omassa elinympäristössä,
- työturvallisuus ja ympäristöturvallisuus,
- koulun terveyttä, turvallisuutta ja väkivallattomuutta edistäviä toimintamalleja,
- väkivallan ulottuvuudet lähiyhteisössä ja yhteiskunnassa,
- keskeiset liikennesäännöt ja erilaiset liikenneympäristöt,
- muut huomioon ottava liikennekäyttäytyminen, liikenneympäristön turvallisuus ja turvalaitteet,
- lähiympäristön vaaranpaikkojen kartoittaminen ja turvallisuuden parantaminen.

Toteutuminen

- yhteiskuntaoppi ja ympäristö- ja luonnontieto, liikunta, terveystieto, fysiikka, kemia, käsityö, kotitalous, kuvataide ja äidinkieli
- retket, vierailut ja koulumatkat
- päivänavaus
- työelämään tutustuttaminen
- liikennekasvattajat

7. IHMINEN JA TEKNOLOGIA

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen riippuvuus nykyaikaisesta teknologiasta ja näkemään teknologian merkitys arkielämässämme.

Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja saada pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksen tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja käyttöä.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä,
- käyttämään teknologiaa vastuullisesti ja kriittisesti,
- käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin,
- ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen.

Keskeiset sisällöt

- Teknologia arkielämässä, yhteiskunnassa ja sen rakenteissa, tuotteiden ja palvelujen tuottamisessa, terveydenhoidossa ja ympäristönsuojelussa sekä paikallisessa tuotantoelämässä,
- teknologian ja tietotekniikan kehitys eri kulttuureissa ja eri elämänalueilla eri aikakausina,
- luonnontieteellisen tiedon, muiden tieteenalojen ja teknologian vuorovaikutus,
- teknologian kehittäminen ja sen vaiheet,
- teknologiaan ja tietotekniikkaan, niiden kehittämiseen ja käyttämiseen liittyvät eettiset, moraaliset, hyvinvointi- ja tasa-arvokysymykset,
- tulevaisuuden yhteiskunta ja teknologia.

Toteutuminen

- soveltuvien osien kaikissa oppiaineissa kuten historia, käsityö, fysiikka, kemia, kotitalous, tietotekniikka ja kielet.

7.2. Äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen perustehtävänä on kiinnostuttaa oppilas kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Opetuksen tulee perustua yhteisölliseen näkemykseen kielestä: yhteisön jäsenyys ja osallisuus tietoon syntyvät, kun oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Opetuksen tulee perustua myös oppilaiden kielellisiin ja kulttuurisiin taitoihin ja kokemuksiin ja tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen viestintään, lukemiseen ja kirjoittamiseen, joiden avulla oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan. Tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija, joka pääsee osalliseksi kulttuurista sekä osallistuu ja vaikuttaa yhteiskuntaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa opitaan käsitteitä, joilla kielentää maailmaa ja omaa ajattelua: oppilas saa keinoja todellisuuden jäsentämiseen mutta myös mahdollisuuksia irrota siitä, rakentaa uusia maailmoja ja kytkeä asioita uusiin yhteyksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine, joka saa sisältöaineikseen kieli- ja kirjallisuustieteistä sekä viestintätieteistä. Oppiaineen pohjalla on laaja tekstikäsitelmä: tekstit ovat puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden tekstityyppien yhdistelmiä. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaan äidinkieli on oppimisen perusta: kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävä on suunnitelmallisesti kehittää kieleen pohjautuvia opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja.

Äidinkielen oppiminen kattaa laajasti kielen osa-alueet ja tehtävät. Opetuksen tulee kehittää tietoa kielestä ja kirjallisuudesta sekä vuorovaikutustaitoja uusissa ja yhä vaativammissa kielenkäyttö- ja viestintätilanteissa.

Suomi äidinkielenä

VUOSILUOKAT 1–2

Vuosiluokkien 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on jatkaa jo kotona, varhaiskasvatuksessa, erityisesti esiopetuksessa, alkanutta kielen oppimista. Opetuksen tulee olla kokonaisvaltaista, kaikki kielen osa-alueet kattavaa oppilaan arkeen liittyvää suullista ja kirjallista kommunikaatiota, joka tukee oppilaan yksilöllistä kielenoppimista. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaat voivat olla oppimisprosessissaan hyvin eri vaiheissa.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- tottuu koulun vuorovaikutustilanteisiin
- oppii kuuntelemaan keskittyen
- oppii kysymään ja vastaamaan sekä kertomaan omia tietojaan, kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään
- kehittää kielellistä ja fyysistä kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaidot kehittyvät

Oppilas

- oppii lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikat sekä niiden opettelussa tarpeellisia käsitteitä; hän oppii ymmärtämään harjoittelun sekä säännöllisen lukemisen ja kirjoittamisen merkityksen
- kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan, myös medialukutaitoaan, sekä viestintävalmiuksiaan tietoteknisessä oppimisympäristössä
- oppii tarkkailemaan itseään lukijana ja kirjoittajana
- oppii vähitellen omaa tekstiään kirjoittaessaan ottamaan huomioon kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen rakentuu

Oppilas

- tutustuu kuunnellessaan ja lukiessaan kirjoitettuun kielimuotoon, hänen sana- ja ilmaisuvarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat, hän saa aineksia ajatteluunsa ja ilmaisuunsa
- opettelee valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa ja lukee lukutaitoaan vastaavia kirjoja
- tottuu tarkastelemaan kieltä, sen merkityksiä ja muotoja
- tottuu siihen, että teksteistä puhutaan myös käyttämällä sellaisia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu, sana, lause, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- suullista ja kirjallista ilmaisua erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa, pari-, pienryhmä- ja luokkakeskusteluja
- keskittyvää, tarkkaa ja päättävää kuuntelemista
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstämistä improvisoinnin, kerronnan, leikin ja draaman avulla, myös muihin taideaineisiin integroiden

Lukeminen ja kirjoittaminen

- lukemista ja kirjoittamista monipuolisesti päivittäin
- painettujen ja sähköisten tekstien avaamista yhdessä keskustellen
- äänne-kirjain-vastaavuuden runsasta harjoittelua
- kirjoitetun kielen ja yleispuhekielen harjoittelua
- sanojen tunnistamista edeten lyhyistä sanoista kohti outoja, pitkiä sanoja; vähittäinen siirtyminen ääneen lukemisesta myös äännettömään lukemiseen
- tekstin ymmärtämistä parantaviin strategioihin tutustumista ja niiden käyttöä
- puheen purkamista sanoiksi, tavuiksi ja äänneiksi; sanojen kirjoittamisen harjoittelua
- kirjainmuotojen piirtämistä, isojen ja pienten tekstauskirjainten sekä kirjoituskirjainten opettelua ja kirjainten yhdistämistä (kirjainmallit, numerot ja välimerkit liitteinä)
- oikean kynäotteen ja tarkoituksenmukainen kirjoitusasennon, silmän ja käden koordinaation sekä myös tietokoneella kirjoittamisen opettelua
- oikeinkirjoitusta sana- ja lausetasolla: sanavälit ja sanan jakaminen eri riveille, isot alkukirjaimet tutuissa nimissä ja lauseiden alussa, lauseiden lopetusmerkit ja niiden käyttö omissa teksteissä
- omiin arkikokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvien tekstien tuottamista niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa

Kirjallisuus ja kieli

- kaunokirjallisuutta ja muita tekstejä opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien
- kirjojen lukemista ja käsittelyä niin, että keskeistä on elämyksellisyys ja lukukokemusten jakaminen; kirjallisuuden käyttämistä virikkeenä luovassa toiminnassa
- kirjallista keskustelua, jonka yhteydessä käsitteet päähenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka sekä juoni; luetun liittämistä omaan elämään, aiemmin luettuun, kuultuun ja nähtyyn
- kirjaston käytön opettelua
- kielen ja sen muotojen ja merkitysten havainnointia

Äidinkielen vähimmäistavoitteet

Ensimmäisen luokan keväällä

Oppilas

- pystyy kirjoittamaan sekä isoja että pieniä tekstauskirjaimia,
- osaa kirjoittaa sanoja ja lyhyitä lauseita,
- jaksaa keskittyä kuuntelemaan, pystyy kuulon perusteella tapahtuvaan kirjainerotteluun,
- osaa muodostaa kirjaimista tavuja, tavuista sanoja,
- osaa purkaa sanoja osiin,

-
- lukee lyhyitä lauseita,
 - pystyy suullisesti ilmaisemaan itseään ymmärrettävästi,

Toisen luokan keväällä

Oppilas

- osaa lukea,
- ymmärtää lukemaansa,
- pystyy kirjoittamaan sekä tekstaus- että tyyppikirjaimilla,
- kirjoitus on rytmistä ja kohtalaisessa tahdissa etenevää,
- pystyy kirjoittamaan omaa tekstiä.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa
- osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustelussa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja kysymyksillä
- osallistuu keskittyen ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaito on kehittynyt niin, että hän

- on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen; hänen lukemisensa on niin sujuvaa, että hän selviää ikäkaudelleen tarkoitettujen tekstien lukemisesta
- on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa; hän pystyy jo tekemään päätelmiä lukemastaan
- osaa ilmaista itseään myös kirjallisesti niin, että hän selviää oman arkensa kirjoittamistilanteista, hän osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan
- osaa käsin kirjoittaessaan jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella
- osaa kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja jo lähes virheettömästi ja on alkanut käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen on rakentunut niin, että hän

- etsii itselleen sopivaa ja mieltäisää luettavaa; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja myös löytääkseen tietoa
- on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunnattujen ohjelmien seuraamiseen käyttämiseen
- pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä: hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riimittelemään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja; hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja osaa käyttää aakkosjärjestystä
- on tottunut kielestä ja teksteistä puhuessaan käyttämään opetettuja käsitteitä.

VUOSILUOKAT 3–5

Vuosiluokkien 3–5 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä.

Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näinä vuosina itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja; hän rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajaa huomioon omassa viestinnässään
- oppii toimimaan tekstiympäristöissä, joissa sanat, kuvat ja äänet ovat vuorovaikutuksessa
- kehittää omaa kerrontaansa ja kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tottuu tarkkailemaan ja arvioimaan itseään lukijana
- tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin ja tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia sekä siltaamaan niitä omaan elämäänsä ja ympäristöönsä
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää taitoaan ilmaista itseään, hänen sanavarastonsa laajenee ja täsmentyy; hän tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin, saa kokemuksia erilaisten tekstien tuottamisesta tekstinkäsittelyohjelmalla ja oppii käyttämään viestinnän välineitä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- tutustuu oman maansa ja muitten kansojen kulttuureihin kirjallisuuden, teatterin ja elokuvan keinoin
- lukee paljon ja monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja oppii valitsemaan itselleen kiinnostavaa ja sopivaa luettavaa; hänen positiivinen asenteensa lukemiseen säilyy
- kasvattaa kiinnostustaan kielen toimintaan; hän oppii ymmärtämään kieliopillisen kuvauksen perusasioita ja havaitsemaan ympäristössään puhuttavat eri kielet ja antamaan niille arvon
- oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- viestinnän perustekijöihin tutustumista, vuorovaikutuksen havainnointia
- kertomista ja selostamista, oman mielipiteen esittämistä, asiointia, kysymysten tekoa ja keskustelupuheenvuoroja sekä aktiivisen kuuntelun opettelua
- ilmaisuharjoituksia

Tavoitteet:

Oppilas oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja. Oppilas rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajan huomioon viestinnässä.

3. luokka	4. luokka	5. luokka
• viestintärohkeuden ja –halun ylläpitäminen • toisen huomioon ottavan kuuntelemisen harjoittelu • kertomisen ja selostamisen harjoittelu	• omien ajatusten esittäminen ja mielipiteiden perusteleminen • vastaanottajan huomioon ottaminen viestinnässä	• keskustelutaitojen kehittäminen • viestintätilanteen ja –välineen huomioonottaminen • oman kerronnan ja ilmaisun rikastuttaminen (sanaton viestintä)

Tekstinymmärtäminen

- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarkeaa sekä päättelevää lukemista
- tekstien sisällön ja rakenteen ennustamista kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella
- pääasioiden erottamista sivuasioista, tiivistämistä, väliotsikointia, kysymysten esittämistä, muistiinpanojen tekemistä, päätelmien tekoa sekä luetun ja kuullun arviointia
- ajatuskarttojen laatimista, tekstin ajatusten pohdintaa ja tekstien vertaamista

Tavoitteet:

- Oppilas oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tekemään niistä päätelmiä.
- Oppilas tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita.

3. luokka	4. luokka	5. luokka
• ajatuskartan/miellikartan/käsitekartan laatimisen harjoittelu • ennakoivan lukemisen harjoittelu (sisällön ja rakenteen ennustaminen) • mediatekstin tulkitseminen (esim. sarjakuvat)	• päätelmien tekeminen • luetun ja kuullun arvioiminen • mediatekstin tulkitseminen (esim. animaatio)	• tekstin pääasioiden erottaminen yksityiskohdista • tekstin tiivistäminen • mediatekstin tulkitseminen (esim. mainos)

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- tukisanalistan laatimista ja käyttöä, kontaktin ottamista yleisöön, esityksen jaksottamista ja havainnollistamista, äänenkäytön selkeyttämistä
- tutun asian selostaminen ja kuvailu, juonellinen kertomus, hankittujen tietojen koonti, mielipiteen ilmaisu ja perusteleminen
- oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä
- palautteen vastaanottamista ja antamista
- otsikoinnin ja kappalejaon opettelua
- selkeän ja sujuvan käsialan opettelemista
- oikeinkirjoituksen perusasioita, yleiskielen käytön harjoittelua

Tavoitteet:

Oppilas oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin.

Oppilas kehittää taitojaan ilmaista itseään ja tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan.

Oppilas rohkenee ja osaa rakentaa erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti.

3. luokka	4. luokka	5. luokka
- oman tekstin suunnittelun harjoittelu - yleiskielen käytön vahvistaminen - selkeän käsialan harjoittelu - oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittelu - tutun asian selostaminen - mediatekstin tuottaminen (esim. sarjakuvat, kuunnelma)	- oman tekstin muokkaaminen ja viimeisteleminen palautteen pohjalta - äänenkäytön harjoittelu erilaisissa puhetilanteissa - mielipiteen ilmaiseminen ja perusteleminen - mediatekstin tuottaminen (esim. luokkalehti)	- tekstin otsikoiminen ja kappalejaon harjoittelu - suullisen esityksen valmistaminen (esim. tukisanalistan avulla) - hyvän suullisen esityksen periaatteisiin tutustuminen - mediatekstin tuottaminen (esim. videotuotos)

Tiedonhallintataidot

- erilaisten tietokirjojen käyttöä
- erityyppisten tietotekstien avaamista
- kirjaston aineiston ryhmittelyyn ja sisältöihin tutustumista, kirjojen hakua ja varausta, yksinkertaisia tiedonhakuja tietoverkoista ja tiedonhaun vaiheita ohjatusti

Tavoitteet:

Oppilas opettelee etsimään tietoa erityyppisistä, ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

3. luokka	4. luokka	5. luokka
- aakkostamisen harjoittelu - kirjaston perusluokitteluun tutustuminen - tiedon etsiminen lapsille suunnatuista tietokirjoista, sanoma- ja aikakauslehdistä	- monipuolisten tietokirjojen ja muiden lähteiden käytön harjoittelu - kirjaston monipuolinen käyttö	- tiedon hakeminen tietoverkosta ohjatusti - kirjallisen ja suullisen esityksen laatiminen ohjatusti - monipuolisten tietotekstien (mediatekstien) avaamisen harjoittelu

Kielen tehtävät ja rakenne

- sanojen merkitysten tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen ja taivutuksen perusteella
- taivutuksen tehtävä tekstilauseissa
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailua

Tavoitteet:

Oppilas kiinnostuu kielen toiminnasta ja sen periaatteista

3. luokka	4. luokka	5. luokka
• erisnimet, yleisnimet • yhdyssanat • lauseiden tunnistaminen ja tuottaminen (isot alkukirjaimet, päättövälimerkit) • sanaluokkiin tutustuminen	• yhdyssanat • sanaluokat • verbin persoonamuodot • lausetajun kehittäminen: päälause ja sivulause, pilkun käyttö tavallisimmissa tapauksissa	• sanaluokat: opitun vahvistaminen • verbin aikamuodot • sijamuodot: nominatiivi, genetiivi, partitiivi

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien sekä useiden valinnaisten kirjojen runsasta lukemista ja kuuntelemista sekä niiden käsittelyä ja oman lukukokemuksen jakamista
- keskeisiä kirjallisuuden käsitteitä kuten juoni, pää- ja sivuhenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka, sekä niiden käyttöä
- kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä

Tavoitteet:

- Oppilas lukee paljon ja monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta.
- Oppilas oppii valitsemaan itselleen kiinnostuvaa ja sopivaa luettavaa.

Oppilaan myönteinen asenne lukemiseen säilyy.

3. luokka	4. luokka	5. luokka
• erilaisten tekstien runsas lukeminen • luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen • kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. sadut, kertomukset, lorut ja runot) • kertomuksen käsitteisiin tutustuminen (esim. juoni, henkilöt .)	• erilaisten tekstien runsas lukeminen • luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen • kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. seikkailukirjat, sadut) • kertomuksen käsitteisiin tutustuminen (esim. tapahtumat, aika, paikka)	• erilaisten tekstien runsas lukeminen • luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen • kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. historialliset lasten- ja nuortenkirjat) • kertomuksen käsitteisiin tutustuminen (esim. teema, sanoma) • elokuvan, teatterin ja median rakentamaan fiktion tutustuminen

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- rohkenee ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa tilanteissa ja haluaa kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan; hän osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa
- kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailee niitä toisten havaintoihin; hän pystyy jo omassa viestinnässään jonkin verran ottamaan huomioon viestintätilanteen ja -välineen ja pyrkii siihen, että hänen oma viestinsä on ymmärrettävä ja saavuttaa vastaanottajan
- osaa kuunnella toisten ajatuksia ja osaa myös muodostaa omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä; hän on tottunut arvioimaan kuulemaansa ja lukemaansa
- osaa tehdä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä käytetyistä keinoista viestin sisältöä ja viestintätilannetta koskevia päätelmiä
- pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen, selkeän suullisen esityksen; hän osallistuu aktiivisesti ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon
- osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- on tottunut käyttämään kirjastoa ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä
- löytää pääasiat, myös teksteistä, joissa on sanoja, ääntä ja kuvia
- erottaa mielipiteen ikäisilleen sopivasta tekstistä ja pohtii tekstin luotettavuutta ja merkitystä itselleen
- käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti erilaisia tekstejä kuten kertomuksen, kuvauksen ja ohjeen
- suunnittelee ja ideoi tekstinsä sisältöä ja pystyy rakentamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä; hänen kirjoitelmissaan on havaittavissa kirjoittajan oma ääni ja laajeneva sanavarasto
- ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä ja osaa käyttää tietoaan kronologisesti etenevää tekstiä suunnitellessaan ja tuottaessaan; hän osaa käyttää teksteissään vaihtelevasti erimittaisia lauseita ja yhdistää niitä melko sujuvasti
- osaa tekstata, ja hänelle on kehittynyt luettava sidosteinen käsiala
- osaa tuottaa tekstiä myös tekstinkäsittelyohjelmilla
- hallitsee oikeinkirjoituksesta perusasiat ison ja pienen alkukirjaimen käytössä ja yhdyssanojen muodostamisessa, käyttää oikein lopetusmerkkejä ja on tottunut käyttämään myös muita välimerkkejä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan omien ja muiden tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa
- on tottunut tarkastelemaan tekstiä kokonaisuutena ja erottelemaan sen osia, osaa etsiä ja luokitella tekstien sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin
- tietää, että verbeillä voi ilmaista aikaa ja persoonaa
- hahmottaa yksinkertaisen tekstin lauseista subjektin ja predikaatin sekä hahmottaa lauseen tekstin osaksi
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää niiden työnjakoa jo omassa ilmaisussaan
- on lukenut luokan yhteiset kokonaisteokset, runsaasti lyhyitä tekstejä ja erilaisia valinnaisia kirjoja ja työstänyt niitä eri menetelmin
- pystyy valitsemaan itselleen mieluista luettavaa ja osaa kuvailla itseään lukijana; hän laajentaa lukemalla tietämystään, saa elämyksiä ja kehittää mielikuvitustaan
- on tutustunut myös elokuvan, teatterin ja muun median keinoin rakennettuun fiktion.

VUOSILUOKAT 6–9

Vuosiluokilla 6–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen ydintehtävä on laajentaa oppilaan tekstitaitoja lähipiirissä tarvittavista taidoista kohti yleiskielen ja oppilaalle uusien tekstilajien vaatimuksia.

Pyrkimys on, että oppilas tulee entistä tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Hän kehittyy tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsijana ja pystyy tuottamaan erityyppisissä viestintätilanteissa tarvitsemiaan tekstejä. Opetuksen tehtävänä on kannustaa oppilasta lukemaan ja arvioimaan kirjallisuutta, myös erilaisia median tekstejä. Opetus ohjaa oppilasta hankkimaan yleissivistävää tietoa kirjallisuudesta ja innostaa häntä tutkimaan kieltä.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuun
- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen erilaisissa viestintäympäristöissä koulussa ja sen ulkopuolella
- pyrkii suojelemaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä ja tottuu siihen, että on erilaisia näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät
- tottuu tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- kehittyy monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään
- oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään, sen rakenteesta, vaihtelusta ja muuttumisesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuudentuntemuksensa syvenee, ja hän oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaihteita ja eri maiden klassikkoja
- saa lisää kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista
- saa käsityksen median ja tekstien mahdollista tuottaa mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja
- saa mahdollisuuksia avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa; hänen eettinen tietoisuutensa vahvistuu, ja hänen näkemyksensä kulttuureista laajenee
- kasvaa suvaitseväiseksi erilaisia kielenpuhujia kohtaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- perustietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta sekä niiden yhteydestä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen
- tehtävän mukaista etenemistä ja puheenvuorolajien monipuolistamista erityyppisissä keskusteluissa ja viestintäympäristöissä
- puheenvuoron ajoittaminen ja mitoittaminen, kielimuodon valinta, menettely ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntäminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- viestintärohkeuden ja –varmuuden kehittämistä: omien näkemysten esittämisen ja puolustamisen sekä ilmaisutapojen harjoittelua
- omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arviointia

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua
- silmäilevän, etsivän sekä sana- ja asiatarakan ja päättelevän lukutavan valinta, lukuprosessien hallinnan varmentamista
- siltojen rakentamista tekstin ja vastaanottajan välille, lukukokemusten jakamista
- kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä
- selostavat, kuvailevat, ohjaavat, kertovat, pohtivat ja kantaa ottavat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- kulttuurissa keskeisiä tekstilajeja ja tekstien tarkastelua rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina
- tekstien verbaalisten, visuaalisten ja audiitiivisten keinojen tarkastelua tekstien merkityksen rakentajina
- tekstin sisällön tiivistämistä, mielipideainesten, tekijän tavoitteiden ja keinojen tunnistamista, erittelyä ja arviointia vaikuttavuuden kannalta, tekstien vertaamista eri

näkökulmista

- puheeseen, kirjoitukseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden etsimistä ja arviointia

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittelyä ja tekstintekoprosessien vakiinnuttamista
- tavallisten jäsentelytapojen harjoittelua, jaksotus-, aloitus- ja päättäntätaidon varmentamista
- tekstien suuntaamista eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintävälineisiin ja -tilanteisiin
- omia elämyksiä ja näkemyksiä kuvaavien ja uusia maailmoja rakentavien fiktioiden tuottamista
- yleispuhekielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan opettelua
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista
- erilajisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- ilmaisukeinojen monipuolistamista

Tiedonhallintataidot

- tietojen hankintaa erityyppisistä lähteistä: tiedonhankinnan suunnittelua, lähteiden luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia
- muistiinpanojen tekemisen ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua, aineistojen valikointia, ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta sekä äidinkielen merkityksestä
- suomen kielen vaihteita ja vaihtelua
- suomen kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin
- suomen kielen tilanteenmukaisen, sosiaalisen ja maantieteellisen vaihtelun sekä yleiskielen käytön perusteiden pohdintaa
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luomista: tietoa keskeisistä teoksista ja niiden kirjoittajista sekä Kalevalasta, kansanperinteestä ja Suomen kirjallisuuden päävaiheista
- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista, runsaasti myös erilajisten lyhyitten tekstien käsittelyä
- kaunokirjallisuuden luokittelu pää- ja joihinkin alalajeihin
- tekstien tyylillinen pääjako: romanttisten, realististen ja modernististen tekstien tuntomerkkejä
- fiktion rakenteiden erittelyä luokkatasolle sopivia käsitteitä käyttäen
- teatteri- ja elokuvakokemusten hankkimista, kokemusten erittelyä ja jakamista

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT ERI VUOSILUOKILLA SEURAAVASTI:

6. luokka

Vuorovaikutustaidot

- oppilas saa perustietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta sekä niiden yhteydestä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen.
- oppilaan viestintärohkeutta ja –varmuutta vahvistetaan suullisten esitysten ja tarinoiden kertomisen avulla

Tiedonhankintataidot

- oppilas kehittää muistiinpanotekniikkaansa.

Aktiivinen ja kriittinen kuunteleminen ja lukeminen

- oppilas harjoittelee ymmärtävää ja arvioivaa kuuntelemista
- oppilas suorittaa silmäilevän, etsivän, sekä sana- ja asiatarkan ja päättelevän lukutavan harjoittelua sekä varmentaa lukuprosessinsa hallintaa.
- luetaan sekä omia että toisten tekstejä, harjoitellaan palautteen antamista ja saamista.
- harjoitellaan yhdessä tekstin sisällön tiivistämistä, suullista ja kirjallista referointia, tekstin ydinasioiden löytämistä.

Tekstitieto

- Tarkastellaan asiatekstin ja kaunokirjallisen tekstin piirteitä ja tutustutaan myös mielipideteksteihin.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- vakiinnutetaan omaa tekstintekoprosessia harjoittelemalla kirjoitustyön vaiheita
- varmennetaan jaksotus- aloitus- ja päättämätaitoa, harjoitellaan tavallisimpia jäsentelytapoja
- pidetään ilmaisu- ja näytelmäharjoituksia.
- oppilaat kirjoittavat erilaisia tekstejä sekä käsin että tietotekniikkaa hyödyntäen.
- erityishuomio tulee kiinnittää selkeään, luettavaan käsialaan.

Yleiskielen käyttö

- oppilas ymmärtää yleiskielen ja murteen eron.
- oppilas tutustuu muutamaa suomen kielen murteeseen.
- harjoitellaan kielenkäyttöä eri tilanteissa: arkikieli, yleiskieli.
- lause- ja virketaajua kehitetään: oppilaan tulee tuntea käsitteet pää- ja sivulause, hänen tulee myös tunnistaa sivulauselajit. myös yksinäislauseen ja yhdyslauseen ero tulee
- pää- ja sivulauseiden yhteydessä opetetaan pilkun käyttö.
- oikeinkirjoitusasioista tulee hallita ison ja pienen alkukirjaimen käyttö, yhdyssanat, yhdysmerkin käyttö sekä suoran esityksen merkitseminen niin repliikkiviivalla kuin lainausmerkkejäkin käyttäen.

Yleissivistävä kielitieto

- opetellaan aiemmin opittujen sijamuotojen lisäksi myös sisä- ja ulkopaikallissijat.
- lauseenjäsenistä opetellaan subjekti, predikaatti ja objekti.
- kerrataan sanaluokat.

Kirjallisuustieto

- luetaan nuorisokirjallisuutta.
- tutustutaan merkittäviin suomalaisiin kirjailijoihin.
- harjoitellaan kirjaston käyttöä ja tehdään muutenkin yhteistyötä kirjaston kanssa esimerkiksi kirjavinkkaustuntien merkeissä.
- opitaan kirjallisuuden käsittelyssä tarvittavia termejä: pää- ja sivuhenkilö, miljö, juoni, teema, erilaiset kertojatyytit.

Suhde yhteisön kulttuuriin

- tarkastellaan mainontaa ja sen keinoja.
- valmentaudutaan kriittiseen tv- ja elokuvakatseluun sekä lehtien ja internetin kriittiseen lukemiseen ja hyödyntämiseen

7. luokka

Vuorovaikutustaidot

- oppilas saa lisätietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta sekä niiden yhteydestä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen.
- oppilas lisää esiintymisvarmuuttaan laatimalla ja esittämällä erilaisia puheenvuoroja.

Tiedonhankintataidot

- harjoitellaan tietojen hankintaa erityyppistä lähteistä
- tiedonhankintaa harjoitellaan myös yhteistyössä kirjaston kanssa, kirjastossa pidetään mahdollisuuksien mukaan aiheeseen liittyvä oppitunti.

Aktiivinen ja kriittinen kuunteleminen ja lukeminen

- harjoitellaan ymmärtävää ja arvioivaa kuuntelua.
- lähestytään tekstejä eri lukutapoja käyttäen: silmäilevä, etsivä, sana- ja asiatarkka, päättelevä, luova ja eläytyvä lukeminen. Erityishuomio kiinnitetään erilaisten taulukoiden ja muiden graafisten esitysten lukemisen harjoitteluun.
- harjoitellaan omiin teksteihin liittyvää palautteen antamista ja saamista.

Tekstitieto

- käsitellään selostavia, kuvailevia ja kertovia tekstityyppejä.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- kerrataan tekstin rakentumisen perusasioita: aloitus- ja lopetustavat, jäsenitys, otsikointi.
- korostetaan suunnittelun osuuden tärkeyttä tekstintekoprosessissa.
- laaditaan luokassa esitettäviä puhe-esityksiä. samalla opitaan esiintymistekniikkaa.
- käsin kirjoitettaessa kiinnitetään erityishuomiota selkeään käsialan käyttämiseen.

Yleiskielen käyttö

- kerrataan sijamuodoista nominatiivi, genetiivi, partitiivi, essiivi, translatiivi.
- kerrataan oikeakielisyyksiasioista ison ja pienen alkukirjaimen käyttö, yhdyssanat, yhdysmerkin käyttö, suoran esityksen merkitseminen sekä lainausmerkkejä että repliikkiviivaa käyttäen.

Yleissivistävä kielitieto

- kerrataan sanaluokat.

Kirjallisuustieto

- luetaan yksi joko valinnainen tai yhteinen kokonaisteos kullakin kurssilla.
- kerrataan kirjallisuuden peruskäsitteitä (kertoja, pää- ja sivuhenkilöt, miljö, juoni, teema)

Suhde yhteisön kulttuuriin

- oppilas tarkastelee suhdettaan mediaan erilaisten tehtävien avulla.
- oppilas kehittää itseään lukijana lukemalla erilaisia tekstejä.
- katsotaan yhdessä elokuvia ja käsitellään sitä.
- koulu järjestää mahdollisuuksien mukaan maksullisen ja vapaaehtoisen teatterimatkan.

8. luokka

Vuorovaikutustaidot

- oppilailla on väittely- ja keskusteluharjoituksia.

Tiedonhankintataidot

- kehitetään tiedonhankintataitoja erilaisia lähteitä apua käyttäen kirjaesitelmien laatimista varten.

Aktiivinen ja kriittinen kuunteleminen ja lukeminen

- harjoitellaan mielipidetekstien argumentointitapojen tunnistamista.
- tarkastellaan mainoksia ja niissä käytettyjä vaikuttamisen keinoja.

Tekstitieto

- jo aiempina vuosina esille tulleiden tekstityyppien lisäksi tarkastellaan kantaa ottavia tekstejä (erilaisia mielipidetekstejä)

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- laaditaan omia mielipidetekstejä.
- järjestetään väittely- ja keskusteluharjoituksia.
- käsin kirjoitettaessa kiinnitetään erityishuomiota selkeän käsialan käyttämiseen.

Yleiskielen käyttö

- kerrataan lausetyypit (pää- ja sivulause, sivulauseiden lajit, yksinäislause, yhdyslause)
- tässä yhteydessä kerrataan pilkun käyttö.
- kerrataan keskeiset oikeinkirjoitusseikat: iso ja pieni alkukirjain, yhdyssanat,
- yhdysmerkin käyttö,
- suoran esityksen merkitseminen sekä repliikkiviivaa että lainausmerkkejä käyttäen.

Yleissivistävä kielitieto

- opetellaan modukset ja lauseenjäsenet.

Kirjallisuustieto

- tutustutaan kaunokirjallisuuden lajeihin (pääajaottelu, käsitellään myös eri alalajeja,
- esimerkiksi kauhukirjallisuus, fantasia, scifi)
- luetaan yksi teos kunkin kurssin aikana.

Suhde yhteisön kulttuuriin

- tarkastellaan kriittisesti mainonnan keinoja.
- syvennetään joukkoviestintätietoutta
- osallistutaan mahdollisuuksien mukaan vuosittain järjestettävään mediavisaan.
- koulu järjestää mahdollisuuksien mukaan maksullisen ja vapaaehtoisen teatteriretken.

9. luokka

Vuorovaikutustaidot

- järjestetään kirjallisuusaiheisia keskusteluja.

Tiedonhankintataidot

- koulu järjestää tiedonhakuun ja lähdekritiikkiin liittyvän oppitunnin yhteistyössä kirjaston kanssa.
- harjoitellaan etsimään ja valikoimaan tarkoituksenmukaista tietoa kirjallisuusesitelmää varten.

Aktiivinen ja kriittinen kuunteleminen ja lukeminen

- kehitetään aktiivisen lukijan roolia erilaisia tekstejä lukemalla.

Tekstitieto

- kerrataan jo aiempina vuosina esille tulleet yleisimmät tekstityypit.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- opetellaan laatimaan aineistopohjainen aine.
- syvennetään kirjoitelman rakenteen hallintaa.
- kiinnitetään erityishuomiota selkeän käsialan käyttämiseen.

Yleiskielen käyttö

- kerrataan yleiskielen ja puhekielen erot.
- tarkastellaan slangia ja murteita.
- kerrataan keskeisimmät oikeakielisyyssasiat

Yleissivistävä kielitieto

- keskustellaan äidinkielen merkityksestä ihmiselle.
- tutustutaan suomen sukukieliin.
- tutustutaan suomen kielen vaiheisiin ja vaihteluun.
- opitaan, miten suomen kieleen on saatu ja saadaan uusia sanoja.
- perehdytään suomen kielen ominaispiirteisiin, kuten esimerkiksi astevaihtelu ja vokaalisointu.

Kirjallisuustieto

- luodaan pohjaa kirjalliselle yleissivistykselle: saadaan tietoa keskeisistä kirjailijoista,
- tutustutaan heidän teoksiinsa sekä Kalevalaan, kansanperinteeseen ja suomen kirjallisuuden päävaiheisiin.
- luetaan yhteisiä ja valinnaisia teoksia sekä myös lyhyempiä tekstejä.
- opitaan tekstien tyylillinen pääjako käymällä läpi romanttisten, realististen sekä modernististen tekstien tuntomerkkejä.
- laaditaan kirjallisuusaiheinen tutkielma.

Suhde yhteisön kulttuuriin

- harjoitellaan viestintätaitoja laatimalla oma luokkalehti.
- tulkitaan ja tarkastellaan kaunokirjallisia tekstejä elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä.
- koulu järjestää mahdollisuuksien mukaan maksullisen ja vapaaehtoisen teatteriretken.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja
- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen muun muassa kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieleksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa

tekstiympäristössä

- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisista keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opetettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, muun muassa kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyyllillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään
- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytännöistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän
- tuntee kirjallisuuden päälaajat, tekstien tyyllillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa

- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsa kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

7.3. Vieraat kielet

Vieraan kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielisisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine.

Kunnan kieliohjelma

Rautjärven kunnassa opiskellaan vieraita kieliä seuraavasti:

A1-kieli on perusopetuksen kolmannelta vuosiluokalta alkava englannin kieli,
B1-kieli on perusopetuksen seitsemänneltä vuosiluokalta alkava kaikille yhteinen ruotsin kieli,
B2-kieli on perusopetuksen kahdeksannelta vuosiluokalta alkava valinnainen ranskan, saksan tai venäjän kieli,
B3-kieli on lukiossa valinnaisena alkava ranskan, saksan, venäjän tai latinan kieli.

A-KIELI (ENGLANTI, A1 -kieli)

A-kieltä opiskellaan kaikille yhteisenä aineena. Lisäksi A-kieli voidaan aloittaa vapaaehtoisena. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen A-kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilailla alkaa myös kehittyä kulttuurien välinen toimintakyky.

Rautjärven kunnassa aloitetaan vieraan kielen opiskelu perusopetuksen 3. luokalta.

3. ja 4. luokka

A1-Englannin oppisisällöt

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet

Monet tilanteet ovat samoja molemmille luokka-asteille; 4. luokalla kerrataan ja laajennetaan useimpia 3. luokalla käsiteltyjä tilanteita. 4. luokalla tuleva uusi tilanne merkitään luettelossa

(4. lk).

- esittäytyminen, tervehdyksiä, nimen ja kotipaikan kysyminen, voinnin kysyminen
- itsestä kertominen, perheestä kertominen, kodin kuvailu
- säästä keskusteleminen
- luonto; asuminen maalla (4. lk)
- koulutilanteita
- lääkäri, hammaslääkäri (4. lk)
- mielipiteen ilmaiseminen (harrastukset, värit jne.)
- kellonajat (4. lk; tasatunnit 3. lk)
- ostosten teko (4. lk)
- ruuan ja juoman pyytäminen, tilaaminen ja tarjoaminen

Aihepiirit

Monet aihepiirit ovat samoja molemmille luokka-asteille; 4. luokalla kerrataan ja laajennetaan useimpia 3. luokalla käsiteltyjä aihepiirejä. 4. luokalla tuleva uusi aihepiiri merkitään luettelossa (4. lk).

- englanninkieliset aakkoset
- tervehdyksiä
- lukusanat 1-100
- värejä
- lemmikkieläimiä, villieläimiä, maatilan eläimiä
- ruokia, juomia
- adjektiiveja
- urheilu- ja harrastussanoja
- maita
- perhesanoja
- kehonosia
- koulusanoja
- kellonajat, viikonpäivät
- soittimia
- koti, huonekaluja
- ajoneuvoja
- paikkasanoja
- vaatteita
- säätiloja
- sairauksia
- luontosanoja
- kuukaudet, vuodenajat (4. lk)
- kieliä (4. lk)
- ammatteja (4. lk)

Rakenteet

Monet rakenteet ovat samoja molemmille luokka-asteille; 4. luokalla kerrataan ja laajennetaan useimpia 3. luokalla käsiteltyjä rakenteita. 4. luokalla tuleva uusi rakenne merkitään luettelossa (4. lk).

- *be*-verbi
- *have/has*
- *can/can't*
- myönteinen ja kielteinen imperatiivi

-
- yleispreesens: *I play, I don't play; Do you play?*
 - yksikön 3.persoona: *He plays* (4. lk)
 - *my, your, his/her*
 - *our/your, their* (4.1k)
 - *in, on, under, behind*
 - *in front of, next to* (4. lk)
 - *a/an*
 - säännöllinen monikko
 - epäsäännöllinen monikko: *a man, men, a fish, many fish* (4. lk)
 - s-genetiivi
 - kysymyssanoja

5. luokka

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet

Edellisillä luokilla käsiteltyjen lisäksi:

- kotipaikan esittely
- harrastuksen, oman mielenkiinnon kohteen esittely
- ostostilanne: *How much is this, please? Can I try this on, please?*
- ravintola: ruuan pyytäminen, maksaminen
- lipun osto
- puhelinkeskustelu
- tien kysyminen; tien neuvominen
- luonnon-, ympäristönsuojelu
- ohjeiden ymmärtäminen ja antaminen: esim. kännykän käyttö

Aihepiirit

Edellisillä luokilla käsiteltyjen lisäksi:

- kauppasanastoa
- matkustussanastoa
- tiedonhankintaa: kirjasto, jne.

Rakenteet

Edellisillä luokilla käsiteltyjen lisäksi:

- artikkelit *a/an, the* analyyttisemmin
- yleispreesens (myönteinen, kielteinen., kysyvä)
- kestopreesens
- preesensien erot (alustavasti) • kysymyslauseen sanajärjestys
- artikkelien käytön eroja: *a/an, the*
- persoonapronominien objektimuodot alustavasti: *me, you, him, her, ...*
- *this/that - these/those*
- lyhyiden adjektiivien vertailu: *short, shorter than, the shortest*
- järjestyslukuja ja päiväyksiä
- *There is ... There are...*
- lisää prepositioita: *opposite, between, above...*
- imperfekti (alustavasti säännölliset verbit ja *be*)

6. luokka

6. luokan teemana on koko englanninkielinen maailma. Keskeisenä ajatuksena on erityisesti suvaitsevaisuus, erilaisuuden ymmärtäminen. Tutustutaan muihin maihin, joissa englantia puhutaan äidinkielenä (USA, Kanada, Australia, Uusi-Seelanti, Karibian saaret, Intia/Etelä-Afrikka), sikäläisten lasten koulunkäyntiin, harrastuksiin, jne.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet

5.luokan lisäksi uutta, esim.

- tietotekniikan perussanastoa
- tulevaisuuden suunnitelmia

Rakenteet

- imperfekti intensiivisesti
- adjektiivien vertailu (lyhyet ja pitkät)
- kesto- ja yleispreesensin eroja
- apuverbit
- prepositioverbejä
- indefiniittipronomineja
- kysymyslauseen sanajärjestys
- myönteisen lauseen sanajärjestys alustavasti
- *will/won't* alustavasti

7. luokka

KESKEISET SISÄLLÖT

Painotetut viestintätilanteet

- esittäytyminen ja esittely, tuttavien tapaaminen, paikasta ja ajankohdasta sopiminen, uutiset ja niihin reagointi
- harrastuksista ja kiinnostuksista kertominen; ehdottaminen ja vastaaminen; kohteliaisuudet ja reagoinnit; ruokailutilanteita: pyytäminen, tarjoaminen

Aihepiirit

- koti, perhe, asuminen maalla ja kaupungissa, lähiympäristö; lemmikit; koulunkäynti (GB=Great Britnn, NZ=New Zealand); ystävät ja ystävyys
- harrastukset; rahankäyttö ja ostokset; vaatteet ja pukeutuminen; ruoka ja ruokailu

Oppimaan oppiminen ja viestintästrategiat

- Minä englannin oppijana –lomakkeet
- Learning tips –vihjeet ja niiden aktivoinnit
- säännölliselle opiskelulle välttämättömiä strategioita ja työtapoja kuten aktiivisuus pari- ja ryhmätyöskentelyssä, kotitehtävien säännöllinen tekeminen
- kielitaidon puutteiden korvaaminen esim. selittämällä sanoja toisin
- tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen (esim. valmisohjelmat, tiedon hankinta projektityöskentelyssä)
- oman työskentelyn ja kielitaidon arviointi

Rakenteet

- olla, omistaa; yleispreesens, yleisimperfekti, perfekti, pluskvamperfekti; adjektiivien vertailu; prepositioita, adverbijä, ajan ilmaisuja

- verbin ing-muoto; futuuri, futuuri ja if-ehtolause; sanajärjestys; kestopreesens ja kestoperfekti; 1. konditionaali, 1. konditionaali ja if-ehtolause alustavasti; imperatiivi

8. luokka

KESKEISET SISÄLLÖT

Painotetut viestintätilanteet

- ulkomaalaisen kohtelias tapaaminen, matkustustilanteita, tien kysyminen ja neuvominen
- amerikanenglannin ja brittienglannin eroja, käsityksiä ja ohjattua keskustelua Amerikasta ja amerikkalaisuudesta
- ohjatut keskustelut kurssin aihepiireistä: nuorten ja vanhempien suhteet, idolit ja sankarit, Suomi ja suomalaisuus

Aihepiirit

- Eurooppa, eurooppalaisten nuorten identiteetti, maiden ominaispiirteitä; matkustaminen, lomailu; oman ja vieraan kulttuurin vertailu; Brittiläinen kansanyhteisö, Intia
- Yhdysvallat: historiaa, maantietoa, juhlapäiviä, merkkihenkilöitä; amerikkalainen elämäntapa eurooppalaisin silmin
- nuorten ja aikuisten suhteet; koulukiusaaminen; terveet elämäntavat; idoleita ja sankareita; Suomi: perustiedot, ulkomaalainen Suomessa, suomalainen ruoka, urheilu, teknologia

Oppimaan oppiminen ja viestintästrategiat

- Minä englannin oppijana –lomakkeet
- Learning tips –vihjeet ja niiden aktivoinnit tehtävissä
- systemaattisempi työtapojen käyttö ja strategioiden hyödyntäminen, kuten uusien sanojen merkityksien päättely asiayhteydestä
- tieto- ja viestintätekniikan kehittyneempi hyödyntäminen esim. tiedonhankinnassa
- kehittyneempi kyky arvioida oman kielitaidon eri osa-alueita suhteessa tavoitteisiin sekä työskentelytapojen muuttaminen tarvittaessa

Rakenteet

- substantiivit: laskettavat ja ei-laskettavat, artikkelit, yksikkö ja monikko; relatiivipronominit; muodollinen subjekti; paljoussanat;
- verbinmuotojen kertaus; persoonapronominikertaus, uutena objektimuodot ja itsenäiset omistusmuodot; artikkelin käyttö maantieteellisten nimien yhteydessä; adjektiivit ja adverbit sekä niiden vertailu; be able, have to; paikan ja ajan prepositioita
- modaaliapuverbit ja korvaavia rakenteita; refleksiivipronominit; futuurin ja 1. konditionaalin sekä ehtolauseiden vahvistus, 2. konditionaali ja ehtolause alustavasti; liitekysymykset

9. luokka

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihepiirejä

- Ihmissuhteet, tunne-elämä, terveys ja hyvinvointi, kestävä kehitys; opiskelu, työ ja elinkeinot, yhteiskunnan palvelut; tiedotusvälineet, viestintä, mainonta; arkielämän teknologia; nuorisokulttuuri, taide ja viihde

Oppimaan oppiminen ja viestintästrategiat

- Minä englannin oppijana –lomakkeet
- Learning tips –vihjeet ja niiden aktivoinnit tehtävissä
- aikaisempaa pitkäjännitteisempi ja tavoitteellisempi työtapojen käyttö, strategioiden

hyödyntäminen ja vastuullinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi

Rakenteita

- passiivi, ing-muoto, infinitiivi, lisää konditionaalia, epäsuora kysymys ja esitys; monipuolinen, mittava kertaus.

B-KIELI (RUOTSI, B1-kieli)

VUOSILUOKAT 7–9

Opetuksen tavoitteena on vieraan kielen perustaidon saavuttaminen. Opetus edistää myös oppilaan kielenopiskelutaitoja ja kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittymistä.

Ruotsin opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle kulttuuripääomaa sekä uusi näkökulma myös omaan kieleen ja kulttuuriin. Oppilaan tulee oppia ymmärtämään, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua.

7. luokka

B-ruotsi (2 vuosiviikkotuntia)

TAVOITTEET

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan ruotsiksi kaikkein tavallisimmissa tilanteissa, jotka koskevat häntä itseään (nimi, ikä, perhe, koti, harrastukset, koulu jne.)
- ymmärtämään edellisiä aiheita käsittelevän tekstin ja puheen keskeisimmän sisällön kirjoittamaan itseään koskevista asioista lyhyitä lauseita ja viestejä

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- Pohjoismaiden nimet, liput
- pääkaupunkien nimet
- yleistietoa Pohjoismaista
- erottamaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin
- Ahvenanmaa-tietoutta

kulttuuritietoa Ruotsista

- Ruotsin kansallislaulu
- kuninkaallinen perhe
- kuuluisia ruotsalaisia
- Carl Larssonin tauluja
- lasten ja nuorten kirjoja sekä sarjakuvia
- ruotsalaisia ruokia ja makeisia

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii

- suunnittelemaan omaa oppimistaan ja tavoitteitaan (opettajan materiaali, itsearviointi)
- käyttämään kielenopiskelulle tyypillisiä työtapoja kuten itsenäinen työskentely, parityöskentely ja ryhmätyö

-
- käyttämään erilaisia tiedonhankintavälineitä (Mitt Sverige)
 - käyttämään sanastoa ja erilaisia tapoja sanaston opettelemiseen
 - harjoittelemaan ääntämistä ja intonaatiota (CD/cd-rom)
 - harjoittelemaan tekstin opettelemista sana- ja kuvavihjeiden avulla
 - tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä ottamaan vastuuta omasta työskentelystään (omien kotisivujen laadinta)
 - arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita (itsearviointilomakkeet, Kolla vad du kan)

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet

- tervehtiminen, hyvästely ja kuulumisten vaihto
- nimen ja iän tiedustelu
- itsestä kertominen; nimi, ikä ja asuinpaikka
- harrastuksista kertominen
- perheestä ja kodista kertominen
- koulusta kertominen
- vapaa-ajasta ja kavereista kertominen
- lyhyen viestin jättäminen ja siihen vastaaminen
- kiittäminen
- tyytyväisyyden ilmaiseminen
- pahoitteleminen ja anteeksipyyttäminen
- hyvän viikonlopun toivottaminen
- tapaamisesta sopiminen
- onnitteleminen
- avun pyytäminen
- lipun ostaminen
- kieltäytyminen

Aihepiirit

- tervehdyksiä
- harrastussanoja
- sukulaisuussanat
- huoneita, huonekaluja
- värejä
- kellonajat
- viikonpäivät
- säätiloja
- vuodenajat
- ruokia
- kouluaineita

Rakenteet

Substantiivit

- yksikkö ja monikko

Adjektiivit

- adjektiivin taivutus

Pronominit

- persoonapronominit
- omistusmuodot min, mitt, mina, din, ditt, dina, hans, hennes, deras

- persoonapronominien objektimuodot

Lukusanat

- 0-100, 1 000, 1 000 000

Verbit

- preesens
- apuverbit

Prepositiot

- yleisimmät prepositiot

Lauseoppi

- toteamus- ja kysymyslauseen sanajärjestys
- kielteinen lause

Viestintätaidot

Oppilas oppii

- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat

8. luokka

B-ruotsi (2-vuosiviikkotuntia)

TAVOITTEET

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan ruotsiksi tavallisissa arkipäivään liittyvissä tilanteissa, joissa puhekumppani voi auttaa esim. ostoksilla ja puhelimessa
- ymmärtämään edellisiä aiheita käsittelevän tekstin ja puheen keskeisimmän sisällön
- kirjoittamaan esim. kutsun ja kortin

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii tuntemaan

- Ruotsin keskeisiä kulttuurisisältöjä, kuten henkilöitä, tapahtumia ja paikkoja
- Tukholman nähtävyyksiä
- Norjan keskeisiä kulttuurisisältöjä sekä norjan kieltä ja norjalaista musiikkia
- Oslon nähtävyyksiä
- Suomea ja suomenruotsalaisia
- Helsingin nähtävyyksiä

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii 7. luokan tavoitteiden lisäksi

- käyttämään lisää erilaisia kielenopiskelulle tyypillisiä työtapoja
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä ottamaan vastuuta omasta työskentelystään (luokkalehden kokoaminen)
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa opiskelussaan
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita (itsearviointi, Kolla vad du kan)

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet

- menneestä viikosta kertominen
- voinnista kertominen
- puhelimessa

-
- vaateostoksilla, nakkikioskilla
 - kutsun kirjoittaminen ja siihen vastaaminen
 - lomasuunnitelmista kertominen
 - junalipun osto ja rahanvaihtaminen
 - haastattelun tekeminen
 - kortin kirjoittaminen
 - tien kysyminen ja neuvominen
 - omasta asuinpaikasta kertominen

Aihepiirit

- harrastuksia
- viikonpäivät
- vaatteet
- ruoka ja ruokaohjeita
- kuukaudet
- maita, kaupunkia
- kulkuneuvot
- säätilat
- kaupunkisanasto

Rakenteet

Jo 7. luokalla esille tulleiden rakenteiden lisäksi

Substantiivit

- koko substantiivin taivutus

Pronominit

- den här, det här, de här
- den där, det där, de där

Lukusanat

- suuria lukuja
- järjestysluvut

Prepositiot

- lisää prepositioita

Verbit

- imperfekti
- imperatiivi
- perfekti

Lauseoppi

- man-lause

Viestintätaidot

Oppilas oppii

- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat

9. luokka

B-ruotsi (2-vuosiviikkotuntia)

TAVOITTEET

Kieli

Oppilas oppii

- kommunikoidaan ruotsiksi kaikkein tavallisimmissa tilanteissa, joissa puhekuppani voi auttaa
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän tekstin tai puheen keskeisimmän sisällön
- kirjoittamaan vastaavanlaisista asioista lyhyen viestin

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii tuntemaan

- pohjoismaisia elokuvia
- suomalaisia ja ruotsalaisia juhlapäiviä
- Kööpenhaminan nähtävyyksiä
- Tanskan keskeisiä kulttuurisisältöjä sekä tanskan kieltä ja tanskalaista musiikkia
- Islannin keskeisiä kulttuurisisältöjä sekä Islannin kieltä ja islantilaista musiikkia

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii 7. ja 8. luokan tavoitteiden lisäksi

- käyttämään lisää erilaisia kielenopiskelulle tyypillisiä työtapoja
- työskentelemään säännöllisesti ja ottamaan vastuuta opiskelustaan
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa annettuihin tavoitteisiin (itsearviointi, Kolla vad du kan)

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet

- kahvilassa
- elokuvista keskusteleminen ja elokuvaalipun osto
- rahankäytöstä keskusteleminen
- matkapuhelimen käytöstä keskusteleminen
- tekstiviestin kirjoittaminen
- arkipäivästä kertominen
- ongelmista kertominen
- peruskoulun jälkeisistä opinnoista kertominen
- työharjoittelusta kertominen
- ekologisesta elämäntavasta kertominen

Aihepiirit

- elokuvasanastoa
- matkapuhelinsanastoa
- koulusanastoa ja jatko-opinnot
- ammatteja
- ympäristösanastoa

Rakenteet

- 7. ja 8. luokalla esille tulleiden rakenteiden lisäksi

Adjektiivit

- adjektiivien vertailu

Pronominit

- omistusmuodot vår, vårt, våra, er, ert, era

Verbit

- koko verbin taivutus
- futuuri
- att + infinitiivi
- konditionaali

Prepositiot

- lisää prepositioita

Lauseoppi

- sivulauseen sanajärjestys
- jälkilause

Viestintätaidot

Oppilas oppii

- kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja vuorovaikutusstrategiat

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kuullun ymmärtäminen

Peruskielitaidon alkuvaihe

- pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä
- pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksikertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv-uutisissa
- yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka usein täytyy lisäksi toistaa

Puhuminen

Toimiva alkeiskielitaito

- osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekumppanin apua
- kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä
- ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia
- osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita
- alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä

Luetun ymmärtäminen

Peruskielitaidon alkuvaihe

- ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita)
- ymmärtää tekstin pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla
- lyhyenkin tekstinpätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta

Kirjoittaminen

Toimiva alkeiskielitaito

- selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja

kokemuksiin liittyvissä tilanteissa

- osaa kirjoittaa yksinkertaisin viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu)
- osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreettisiin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia yksinkertaisia virkkeitä
- alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä

Arviointi

Arvioinnin tulee perustua sekä suulliseen että kirjalliseen kielitaitoon.

7.4. Matematiikka

Matematiikan opetuksen tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia matemaattisen ajattelun kehittämiseen ja matemaattisten käsitteiden sekä yleisimmin käytettyjen ratkaisumenetelmien oppimiseen. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luovaa ja täsmällistä ajattelua, ja sen tulee ohjata oppilasta löytämään ja muokkaamaan ongelmia sekä etsimään ratkaisuja niihin. Matematiikan merkitys on nähtävä laajasti – se vaikuttaa oppilaan henkiseen kasvamiseen sekä edistää oppilaan tavoitteellista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta.

Matematiikan opetuksen on edettävä systemaattisesti, ja sen tulee luoda kestävä pohja matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumiselle. Konkreettisuus toimii tärkeänä apuvälineenä yhdistettäessä oppilaan kokemuksia ja ajattelujärjestelmiä matematiikan abstraktiin järjestelmään. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia, joita on mahdollista ratkoa matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla, tulee hyödyntää tehokkaasti. Tieto- ja viestintätekniikkaa tulee käyttää oppilaan oppimisprosessin tukemisessa.

VUOSILUOKAT 1–2

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, keskittymisen, kuuntelemisen ja kommunikoinnin harjaannuttaminen sekä kokemusten hankkiminen matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii keskittymään, kuuntelemaan, kommunikoimaan ja kehittämään ajatteluaan ja saa tyydytystä ja iloa ongelmien ymmärtämisestä ja ratkaisemisesta
- saa monipuolisia kokemuksia eri tavoista esittää matemaattisia käsitteitä; käsitteiden muodostusprosessissa keskeisiä ovat puhuttu ja kirjoitettu kieli, välineet, symbolit
- oppilas ymmärtää käsitteiden muodostavan rakenteita
- ymmärtää luonnollisen luvun käsitteen ja oppii siihen soveltuvia peruslaskutaitoja
- oppii perustelemaan ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, kirjallisesti tai suullisesti ja löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- harjaantuu tekemään havaintoja eteen tulevista itsensä kannalta merkityksellisistä ja haasteellisista matemaattisista ongelmista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- lukumäärä, lukusana ja numerosymboli
- lukujen ominaisuudet: vertailu, luokittelu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen konkreettisin välinein
- kymmenjärjestelmän rakentumisen periaate
- yhteen- ja vähennyslasku sekä laskutoimitusten väliset yhteydet luonnollisilla luvuilla
- kertolaskua ja kertotauluja
- jakolaskua konkreettisilla välineillä
- eri laskutapojen ja välineiden käyttöä: palikoita ja kymmenjärjestelmävälineitä, lukusuora, päässä lasku, paperin ja kynän käyttö
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkimista
- murtoluvun käsitteen pohjustaminen konkreettisin välinein

Algebra

- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien näkeminen kuvista
- yksinkertaisia lukujonoja

Geometria

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi ja kuvailu
- ympäristössä olevien geometristen muotojen havainnointi, kuvailu ja nimeäminen
- kaksiulotteisten ja kolmiulotteisten muotojen tunnistaminen, selostaminen ja nimeäminen
- geometriset peruskäsitteet, kuten piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma
- kaksiulotteisten muotojen tekeminen, piirtäminen ja jäljentäminen sekä kolmiulotteisten kappaleiden tunnistaminen ja rakentaminen
- yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia

Mittaaminen

- mittaamisen periaate
- pituus, massa, pinta-ala, tilavuus, aika ja hinta
- mittavälineiden käyttö
- tärkeimpien mittayksiköiden käyttö, vertailu
- mittaustuloksen arviointi

Tietojen käsittely ja tilastot

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

Matematiikan vähimmäistavoitteet

Ensimmäisen luokan keväällä

Oppilas

- ymmärtää lukumäärän, lukusanan ja numerosymboleiden vastaavuuden lukualueella 0-100,
- osaa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen lukuja lukualueella 0-100,
- osaa yhteen- ja vähennyslaskuja 0-20,
- osaa hajottaa ja koota lukuja lukualueella 0-20,
- osaa muodostaa yksinkertaisia lukujonoja (peräkkäiset luvut ylös- ja alaspäin 0-100),
- tunnistaa ja osaa nimetä kaksiulotteiset geometriset muodot (ympyrä, kolmio nelikulmio, monikulmio ja neliö),
- tuntee geometrian peruskäsitteet (piste, jana, suora ja kulma),
- osaa mitata viivoittimella,

-
- osaa vertailla pituuksia (selkeät erot),
 - tunnistaa rahayksikön (euro),
 - osaa laskea rahoilla alueella 0-20 euroa (kokonaiset eurot),
 - osaa lukea yksinkertaisia taulukoita,
 - osaa lukea yksinkertaisia pylväsdiagrammeja,
 - osaa koota tietoja pylväsdiagrammiin.

Toisen luokan keväällä

Oppilas

- osaa yhteen - ja vähennyslaskua kolminumeroisilla luvuilla,
- osaa kertolaskut 0-5,
- osaa ratkaista yksinkertaisia sanallisia tehtäviä,
- osaa laskea yksinkertaisia päässälaskuja lukualueella 0-1000(tasasadat, tasakymmenet),
- tunnistaa kellonaikoja (tasa-, puoli- ja neljännestunnit),
- osaa muuntaa yksiköitä (m- cm, kg- g, e- snt, l - dl),
- tunnistaa kolmiulotteisia kappaleita (pallo, suorakulmainen särmiö, kuutio, lieriö, kartio).

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisussa sekä esittämällä ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti
- osaa tehdä vertailua, muun muassa pituusvertailua, ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän, sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen ja lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksinkertaisissa tapauksissa
- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa.

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, muun muassa nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio, sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma, ja niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituus, massa, tilavuus ja aika
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja osaa käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisemiseen.

VUOSILUOKAT 3–5

Vuosiluokkien 3–5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- saa onnistumisen kokemuksia matematiikan parissa
- oppii tutkien ja havainnoiden muodostamaan matemaattisia käsitteitä ja käsitejärjestelmiä
- oppii käyttämään matemaattisia käsitteitä
- oppii peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- perustelee toimintaansa ja päätelmiään sekä esittää ratkaisujaan muille
- oppii esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta
- oppii käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita
- oppii työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.
- oppii ilmaisemaan aikaa kellon avulla
- oppii mittaamaan tavallisilla mittavälineillä

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- kymmenjärjestelmäkäsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään kellonaikojen avulla
- lukujen luokittelua, järjestämistä
- kertolaskua
- sisältöjako, ositusjako ja jaollisuus
- laskualgoritmeja ja päässälaskua
- murtoluvun käsite, murtolukujen muunnokset
- desimaaliluvun käsite
- murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välinen yhteys
- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla

-
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
 - sulkeiden käyttö
 - negatiivisen kokonaisluvun käsite
 - erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen

Algebra

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen etsiminen päättelämällä

Geometria

- suurennoksia ja pienennöksiä, yhdenmuotoisuus ja mittakaava
- peilauksia suoran ja pisteen suhteen, symmetria, yhtenevyys konkreetein välinein
- ympyrä ja sen osia
- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat
- kulman mitta ja kulmien luokittelu
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen
- mittaamisen periaatteen ymmärtämisen vahvistaminen
- mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista
- mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen, tyyppiarvon ja mediaanin käsitteiden pohjustaminen
- kokemuksia klassisesta ja tilastollisesta todennäköisyydestä

Aika

- kellonajat
- aikaväli

Sisältöjen jakautuminen vuosiluokittain 3 – 5 seuraavasti:

3. luokka

Luvut ja laskutoimitukset

- kymmenjärjestelmäkäsitteen varmentaminen
- kellonajat, tutustuminen 60-järjestelmään
- lukujen luokittelua, järjestämistä
- kertolaskua
- sisältöjako, ositusjako ja jaollisuus

- laskualgoritmeja ja päässälaskua

Algebra

- Lausekkeen käsite

Geometria

- mittayksiköiden käyttö
- käytännön mittausharjoituksia
- mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- Tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen

Aika

- tasatuntien ja puolen tunnin tunnistaminen aamu- ja iltapäiväajoista
- aikavälin päättelyä yksinkertaisilla esimerkeillä

4. luokka

Luvut ja laskutoimitukset

- murtoluvun käsite
- desimaaliluvun käsite

Algebra

- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen

Geometria

- suurennoksia ja pienennöksiä
- ympyrä ja sen osia
- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat
- kulman mitta ja kulmien luokittelu
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri
- käytännön mittausharjoituksia eri yksiköillä
- mittaustulosten arviointia ja mittauksen tarkistaminen

Aika

- varttitunnit
- monipuolisen kellon tuntemuksen varmentaminen
- aikavälin laskeminen

5. luokka

Luvut ja laskutoimitukset

- murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välinen yhteys
- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- sulkeiden käyttö
- negatiivisen kokonaisluvun käsite
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen

Algebra

- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen etsiminen päättelämällä

Geometria

- yhdenmuotoisuus ja mittakaava
- peilauksia suoran ja pisteen suhteen, symmetria, yhtenevyys konkreetein välinein
- pinta-ala
- kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen
- mittaamisen periaatteen vahvistaminen; myös käytännön mittausharjoituksia
- vertailua ja muuntamista

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- koordinaatisto
- kokemuksia klassisesta ja tilastollisesta todennäköisyydestä

Aika

- varmennetaan kellon monipuolinen tunteminen
- aikavälin laskeminen

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisussa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla
- pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti, toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla
- osaa kuvata reaali maailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruoimalla ja mallintamalla
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitseman kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi
- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvien ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvien

käsitteiden muodostamaa rakennetta

- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittaushetken suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittaustuloksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja
- osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä osaa päätellä mahdollisimman ja varman tapauksen.

Aika

Oppilas

- tuntee kellon ja osaa ilmaista ajan täsmällisesti
- ajantaju on varmistunut

VUOSILUOKAT 6–9

Vuosiluokkien 6–9 matematiikan opetuksen ydintehtävänä on syventää matemaattisten käsitteiden ymmärtämistä ja tarjota riittävät perusvalmiudet. Perusvalmiuksiin kuuluvat arkipäivän matemaattisten ongelmien mallintaminen, matemaattisten ajattelumallien oppiminen sekä muistamisen, keskittymisen ja täsmällisen ilmaisun harjoittelu.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa
- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaalimaailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia menetelmiä tiedon hankintaan ja käsittelyyn
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.
- käytännön mittausharjoituksia eri yksiköillä ja saadun tuloksen arviointia ja pyöristämistä

KESKEISET SISÄLLÖT

Ajattelun taidot ja menetelmät

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys-

erehdysmenetelmä, vääräksi osoittaminen, suora todistus

- kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- matematiikan historiaa

Luvut ja laskutoimitukset

- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- luonnolliset luvut, kokonaisluvut, rationaaliluvut, reaalityluvut
- vastaluku, itseisarvo, käänteisluku
- aikalaskut, aikaväli
- alkuluku, luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaalityluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaalityluvuilla sekä murtoluvuilla
- lausekkeiden sieventäminen
- suhde ja verrannollisuus
- prosenttikäsittteen vahvistaminen, prosenttilasku
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella

Algebra

- lauseke ja sen sieventäminen
- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- polynomin käsite, polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku
- muuttuja-käsite, lausekkeen arvon laskeminen
- yhtälö, epäyhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- verranto
- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti
- lukujonojen tutkimista ja muodostamista

Funktiot

- riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- lukuparin esittäminen koordinaatistossa
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon
- funktionkuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen
- lineaarinen funktio
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- kulmien välisiä yhteyksiä
- kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- säännölliset monikulmiot
- ympyrä ja siihen liittyviä käsitteitä
- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- kappaleen tilavuuden ja pinta-alan laskeminen

-
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
 - geometrista konstruointia
 - yhtenevyyskuvauksia: peilaukset, kierto ja siirto tasossa
 - Pythagoraan lause
 - kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä
 - trigonometriaa ja suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen
 - käytännön mittausharjoituksia eri yksiköillä

Todennäköisyys ja tilastot

- todennäköisyyden käsite
- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi
- keskiarvon, tyyppiarvon ja mediaanin määrittäminen
- hajonnan käsite
- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa

SISÄLLÖT

6. luokka

Ajattelun taidot ja menetelmät

- luokittelun ja järjestämisen käyttöä työkaluna
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä

Luvut ja laskutoimitukset

- luonnolliset luvut, kokonaisluvut
- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- aikalaskut, aikaväli
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen ja desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla ja murtoluvulla
- lausekkeiden sieventäminen

Algebra

- lauseke ja sen sieventäminen

Funktiot

- lukuparin esittäminen koordinaatistossa

Geometria

- kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- säännölliset monikulmiot
- ympyrä ja siihen liittyvät käsitteet
- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- geometrista konstruointia
- käytännön mittausharjoituksia eri yksiköillä

Todennäköisyys ja tilastot

- diagrammien tulkinta

ARVIOINTI

Matematiikassa käytetään numeroarviointia kolmannen luokan syksystä lähtien.

MAKEKO-testistöä käytetään arvioinnin tukena, erityisesti siirryttäessä toiselta luokalta kolmannelle luokalle.

7. luokka (3 kurssia)

Ajattelun taidot ja menetelmät

- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen

Luvut ja laskutoimitukset

- rationaaliluvut, reaalityluvut
- vastaluku, itseisarvo, käänteisluku
- luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku

Algebra

- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- polynomin käsite
- muuttujan arvon sijoittaminen lausekkeeseen
- aritmeettisten ja geometrinen lukujonojen tutkimista
- yhtälön käsite
- yksinkertaisten yhtälöiden ratkaiseminen

Geometria

- tasokuvien piirien ja pinta-alan laskeminen
- geometrista konstruointia
- symmetria suoran ja pisteen suhteen
- kierto ja siirto tasossa
- kulmien välisiä yhteyksiä

Todennäköisyys ja tilastot

- diagrammien tulkinta

8. luokka (3 kurssia)

Ajattelun taidot ja menetelmät

- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys ja erehdys, vääräksi osoittaminen, suora todistus
- matematiikan historiaa

Luvut ja laskutoimitukset

- prosenttilasku
- potenssilausekkeiden käsittely
- neliöjuuren käsite ja laskutoimitukset neliöjuurella

Algebra

- polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku
- yhtälö, epäyhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko
- lineaarisen yhtälön ratkaiseminen
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

- verranto

Funktiot

- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- geometrista konstruointia
- Pythagoraan lause
- kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä
- trigonometria ja suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen

Todennäköisyys ja tilastot

- diagrammien tulkinta

9. luokka (4 kurssia)

Ajattelun taidot ja menetelmät

- loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä

Algebra

- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti
- polynomien muistikaavat
- murtolauseke

Funktiot

- riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen
- koordinaatistoon
- funktion kuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen
- lineaarinen funktio
- toisen asteen polynomifunktio

Geometria

- kappaleen tilavuuden ja pinta-alan laskeminen
- geometrista konstruointia

Todennäköisyys ja tilastot

- todennäköisyyden käsite
- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi
- keskiarvon, tyyppiarvon ja mediaanin määrittäminen
- hajonnan käsite
- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet

- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuihin
- osaa esittää järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku- tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun potenssiin, jonka eksponenttina on luonnollinen luku ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää yksinkertaisia algebrallisia lausekkeita
- potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai pääättelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa etsiä lineaarisen funktion nollakohdan
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; hän osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa

- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiä.

Valinnaiset aineet

Perusopetuksen valinnaisten aineiden tehtävä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden, erityisesti taide- ja taitoaineiden, mukaan luettuna kotitalous, sekä haluttaessa aihekokonaisuuksien tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden tehtävä on myös antaa oppilaalle mahdollisuus syventää harrastuksiaan ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Valinnaisten aineiden tulee tukea perusopetuksen tavoitteita.

7.5. Ympäristö- ja luonnontieto

VUOSILUOKAT 1-4

Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu aineryhmä, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, itseään ja muita ihmisiä, ihmisten erilaisuutta sekä terveyttä ja sairautta.

Ympäristö- ja luonnontiedon opetus tukeutuu tutkivaan ja ongelmakeskeiseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat oppilaan ympäristöön ja oppilaaseen itseensä liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat sekä oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset. Kokemuksellisen ja elämyksellisen opetuksen avulla oppilaalle kehittyy myönteinen ympäristö- ja luontosuhde.

Ympäristö- ja luonnontiedon lähestymistavat ja sisällöt valitaan oppilaiden edellytysten ja kehitystason perusteella sekä siten, että opiskelutilanteissa voidaan työskennellä myös maastossa. Ympäristö- ja luonnontietoon liittyvät käsitteet voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilasta, ympäröivää maailmaa ja hänen toimintaansa yhteisön jäsenenä. Näiden kokonaisuuksien opiskelu auttaa häntä ymmärtämään omaa ympäristöään sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- toimimaan ympäristössään turvallisesti, ja itseään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössä ja liikenteessä
- tuntemaan oman lähiseudun luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä havaitsemaan niissä tapahtuvia muutoksia sekä hahmottamaan kotiseutunsa osana Suomea ja Pohjoismaita
- hankkimaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähteaineistoja käyttämällä
- tekemään havaintoja eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- lukemaan ja laatimaan yksinkertaisia karttoja sekä käyttämään kartastoa
- esittämään eri tavoin ympäristöön ja sen ilmiöihin liittyvää tietoa
- käyttämään niitä käsitteitä, joiden avulla ympäristöä sekä niihin kuuluvia ilmiöitä ja kohteita kuvataan ja selitetään
- suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja
- psyykkistä ja fyysistä itsetuntemusta, itsensä ja muiden arvostamista ja sosiaalista osaamista
- terveyteen ja sairauteen sekä terveyden edistämiseen, liittyviä käsitteitä, sanastoa ja toimintatapoja sekä tekemään terveyttä edistäviä valintoja.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- elottoman ja elollisen luonnon peruspiirteet
- erilaisia elinympäristöjä ja eliöiden sopeutuminen niihin
- oman lähiympäristön tavallisimpia kasvi-, sieni- ja eläinlajeja
- luonto eri vuodenaikoina
- kasvien ja eläinten elämänvaiheita
- ruoan alkuperä ja tuottaminen

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- oma lähiympäristö
- vuorokauden- ja vuodenaajat
- maaston keskeiset piirteet ja kartta
- Rautjärvi, Etelä-Karjala, niiden luonnonolot ja maisemat sekä rakennettu ympäristö ja ihmisen toiminta
- Suomi, Pohjoismaat ja muut lähialueet sekä maapallo ihmisen elinpaikkana

Ympäristön ilmiöitä

- ääneen ja valoon liittyviä ilmiöitä sekä kuulon ja näön suojelu
- lämpöön liittyvien ilmiöitä ja lämmön lähteitä
- yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisten rakenteiden lujuuden tutkiminen
- magneettisia ja sähköisiä ilmiöitä

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvia aineita ja materiaaleja sekä niiden säästävä käyttö ja kierrätys
- ilman ominaisuuksia sekä palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksia ja olomuodon muutokset, veden käyttö ja kiertokulku luonnossa

Ihminen ja terveys

- ihmisen keho sekä kasvun ja kehityksen vaiheet pääpiirteissään
- omasta terveydestä huolehtiminen ja arkipäivän terveystottumukset
- sairastaminen ja tavallisimpia lasten sairauksia, toimiminen hätätilanteissa ja

yksinkertaiset ensiaputoimet

- perheen ja ystävyyden, tunteiden tunnistamisen ja vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja mielenterveydelle

Turvallisuus

- kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy, fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen, oman koulun turvallisuus, liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat
- sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottaminen, rahan käyttö ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 3 JA 4 SEURAAVASTI:

3. luokka

Oma lähiympäristö

- maisema, kartta, ilmansuunnat, mittakaavan idea, kartan värit, karttamerkit, kompassi
- elinkeinot ja oma kotiseutu

Ympäristön ilmiöitä

- vesi: olomuodot, veden kiertokulku luonnossa, veden käyttö
- lämpöilmiöt: lämpötilan mittaaminen(<->lämpömittari), lämmön siirtyminen,
- lämmittäminen
- kierrätys ja arkielämään kuuluvien aineiden säästävä käyttö

Ihminen, terveys ja turvallisuus

- omasta terveydestä huolehtiminen ja terveystottumukset
- ihmisen keho ja kasvu laajemmin
- toimiminen hätätilanteessa ja yksinkertaiset ensiaputoimet
- turvallinen, terveellinen ja viihtyisä ympäristö

4. luokka

Oma lähiympäristö

- luonnon ja kulttuuriympäristön erot ja ihmisen vaikutus niihin, luonnonsuojelu
- Rautjärvi, Etelä-Karjala; tutustuminen (esim. luontopolut, tehdasalue)

Ympäristön ilmiöitä

- ääneen ja valoon liittyvien ilmiöiden tutkiminen kuten äänen ja valon eteneminen ja heijastuminen, varjon muodostuminen sekä äänen ja valon lähteet, kuulon ja näön suojeleminen
- lämpöilmiöiden tutkiminen, kuten lämpötilan mittaaminen, lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän ja jousen, toimintaperiaatteen tutkiminen sekä erilaisten rakenteiden, kuten kolmio- ja putkirakenteiden lujuuteen tutustuminen
- magneettisiin ja sähköisiin ilmiöihin kuten kompassiin, hankaussähköön ja virtapiiriin tutustuminen yksinkertaisten tutkimusten avulla
- sähkövirta, sähköturvallisuus, sähköön säästäminen, taskulamppu
- ilmakehän ilmiöitä

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvien aineiden ja esineiden tutkiminen sekä niiden säästävä käyttö

- ja kierrätys
- ilman ominaisuuksien tutkiminen sekä palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksien ja olomuodon muutosten tutkiminen sekä veden käyttö ja
- kiertokulku luonnossa

Ihminen, terveys ja turvallisuus

- ihmisen keho sekä kasvun ja kehityksen vaiheet pääpiirteissään
- omasta terveydestä huolehtiminen ja arkipäivän terveystottumukset
- sairastaminen ja tavallisimpia lasten ja nuorten sairauksia, toimiminen hätätilanteissa
- ja yksinkertaiset ensiaputoimet
- henkinen hyvinvointi ja mielenterveys: perheen ja ystävyiden, tunteiden
- tunnistamisen ja vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille
- kiusaamisen ja väkivallan ehkäiseminen, fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen, oman koulun turvallisuus, liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat
- sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottaminen, rahan käyttäminen ja toisen omaisuuden kunnioittaminen
- henkinen hyvinvointi ja mielenterveys: perhe, ystävät, tunteet
- liikenne: turvallisuus jalankulkijana, pyöräilijänä
- siisti ympäristö lisää turvallisuutta/ viihtyisyyttä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin
- osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella
- osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnon ilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön
- osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa
- osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puhuen, kirjoittaen ja piirtäen.

Eliöt ja ympäristöt

Oppilas

- ymmärtää kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallisimpia eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangaisista eläimistä
- tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen
- tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan
- osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä
- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntia, karttamerkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun

pihasta ja omasta lähiympäristöstään

- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauden
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana.

Ympäristön aineita ja ilmiöitä

Oppilas

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luuppia
- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän, jousen, toimintaa sekä osaa tutkia erilaisten rakenteiden lujuutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; hän ymmärtää, että sähkön käyttöön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti
- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä kuten äänen eteneminen, valon eteneminen ja heijastuminen sekä lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- tuntee näön ja kuulon suojeluun sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa
- ymmärtää aineen muuttumisen toiseksi aineiksi esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä
- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänkulun eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia: vuorokausirytmä, riittävä uni ja lepo, ravinto, säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, pukeutuminen
- osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä; hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
- osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden

fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyn ja ei-toivotun kosketuksen erot; hän tietää, miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen, ja tietää, ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä

- tietää ikäkautensa mukaisesti, mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei
- tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

7.6. Biologia ja maantieto

VUOSILUOKAT 5–6

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää ja sen ilmiöitä. Opetus järjestetään siten, että oppilas oppii tunnistamaan eliölajeja, ymmärtämään eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan myös itseään ihmisenä ja osana luontoa. Ulkona tapahtuvassa opetuksessa oppilaan tulee saada myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnosta sekä oppia havainnoimaan ympäristöä. Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen. Opetusta toteutetaan sekä maastossa että luokkahuoneessa.

Maantiedon opetuksessa tarkastellaan maapalloa ja sen erilaisia alueita. Opetuksen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään luonnon ja ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta eri alueilla. Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan. Opetus järjestetään siten, että oppilas saa käsityksen luonnonympäristöjen ja kulttuuriympäristöjen rikkaudesta eri puolilla maapalloa ja oppii arvostamaan niitä. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Vuosiluokilla 5–6 biologian ja maantiedon opetukseen integroidaan myös terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen ympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena.

Biologian ja maantiedon opetuksen tulee painottaa vastuullisuutta, luonnon suojelua ja elinympäristöjen vaalimista sekä tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä eliölajien sopeutumista elinympäristöihinsä
- hahmottamaan eliökunnan kokonaisuuden ja luokittelemaan eliöitä
- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- ymmärtämään, että ihminen on ravinnontuotannossaan riippuvainen muusta luonnosta
- kehittämään ympäristölukutaitoaan, toimimaan ympäristöystävällisesti, huolehtimaan lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa
- tietämään perusasiat ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista

- arvostamaan kasvua ja kehitystä jokaisen henkilökohtaisena prosessina, tunnistamaan murrosiän tunnuspiirteitä sekä ymmärtämään ihmisen seksuaalisuutta
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen, ihmisten erilaisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä
- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset
- laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- perehtyy Euroopan maantietoon ja maapallon muihin alueisiin sekä oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- lähialueiden keskeisen eliölajiston tunnistaminen ja ohjattu kasvien keruu
- eliöiden elinympäristöjä, kuten metsä ja suo, ravintoketjut sekä metsien hyötykäyttö
- kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen sekä eläinten ja kasvien lisääntyminen
- elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen sekä puutarhan antimet

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- ihmisen kehon rakenne ja keskeiset elintoiminnot, lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset
- oman kehon arvostus ja suojeleminen, tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät sekä seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu
- ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät, suvaitsevaisuus sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

Luonnon monimuotoisuus

- luonnon monimuotoisuuden merkitys sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Eurooppa osana maailmaa

- Eurooppa maailman kartalla ja Euroopan karttakuva
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä ihmisen toiminta

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- maailmankartan keskeinen nimistö ja karttataidot
- sademetsät, savannit, arot, aavikot, talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet ihmisen elinympäristöinä sekä ihmisten monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKITTAIN SEURAAVASTI:

Biologia

Eliöt ja elinympäristöt

5. luokka

- lähialueiden keskeisen eliölajiston tunnistaminen ja ohjattu kasvien kerääminen
- eliöiden elinympäristöjen kuten metsän ja suon tutkiminen, ravintoketjut sekä metsien

hyötykäyttö

- kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen sekä eläinten ja kasvien lisääntyminen
- eliökunnan kokonaisuuden hahmottaminen ja luokittelu

6. luokka

- eliöiden elinympäristöjen kuten metsän ja suon tutkiminen, ravintoketjut sekä metsien hyötykäyttö
- elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen sekä puutarhan antimet
- eliökunnan kokonaisuuden hahmottaminen ja luokittelu.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu ja kehitys

5. luokka

- ihmisen kehon rakenne, keskeiset elintoiminnot, lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset
- seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu, oman kehon arvostaminen ja suojeleminen sekä tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät

6. luokka

- läheisyyden tarve, ihmissuhteisiin ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

Luonnon ja ympäristön suojeleminen

5. ja 6. luokka

- ympäristölukutaidon ja ympäristöystävällisen toiminnan harjoittaminen, luonnon monimuotoisuuden merkitys sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.

Maantieto

5. luokka

Eurooppa osana maailmaa

- Euroopan tarkasteleminen maailman kartalla sekä Euroopan karttakuvan hahmottaminen
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä Euroopan eläimistö
- erilaisten karttojen, karttapallon ja muiden maantieteellisten tietolähteiden käytön sekä
- tiedon havainnollistamisen harjoittelu

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- Afrikka
- sademetsät, savannit, arot, aavikot, talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet
- ihmisen monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä

6. luokka

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- erilaisten karttojen, karttapallon ja muiden maantieteellisten tietolähteiden käytön sekä tiedon havainnollistamisen harjoittelu
- maailmankartan keskeinen nimistö ja karttataitojen harjoittelu
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä
- Australia , Oseania ja Aasia

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa
- osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia
- tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti.

Eliöt ja elinympäristöt

Oppilas

- tuntee eri selkärangaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä
- tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla
- osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla
- ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta ja osaa selvittää peruselintarvikkeiden alkuperän
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia ja suojella.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- osaa tarkastella omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, osaa selittää murrosiän ja seksuaalisen kehityksen muutoksia tytöillä ja pojilla sekä antaa esimerkkejä niiden yksilöllisestä ilmenemisestä
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten tunteiden ilmaisua voidaan säädellä, ja siitä, miten asioita voidaan tarkastella myös muiden ihmisten näkökulmasta, sekä osaa esimerkein kuvata tunneilmaisuuun liittyvää ihmisten erilaisuutta
- tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa.

Karttataidot

Oppilas

- osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja
- osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä
- osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa.

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet
- tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä
- osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä
- osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä.

BIOLOGIA

VUOSILUOKAT 7–9

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luonnontuntemusta ja ohjata ymmärtämään luonnon perusilmiöitä. Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat myös evoluutioon, ekologian perusteisiin ja ihmisen rakenteeseen ja elintoimintoihin. Biologian opetuksessa oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota ihmisen ja muun luonnon välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä korostetaan ihmisen vastuuta luonnon monimuotoisuuden suojelussa.

Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen ja kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet havainnoida ja tutkia luontoa sekä hyödyntää biologisen tiedon haussa myös tietoteknisiä mahdollisuuksia. Opetus järjestetään siten, että oppilaat saavat myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnossa opiskelusta, oppilaiden ympäristötietoisuus kehittyy ja halu vaalia elinympäristöjä ja elämän eri muotoja kasvaa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä sekä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä
- tunnistamaan eliölajeja ja arvostamaan luonnon monimuotoisuutta sekä suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- hahmottamaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa
- tuntemaan kasvien kasvattamisen ja viljelyn periaatteita sekä kiinnostuu kasvien kasvattamisesta
- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan
- tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luonto ja ekosysteemit

- Rautjärven keskeisten kasvi-, eläin- ja sienilajien tunnistaminen sekä ohjattu kasvien kerääminen
- ekosysteemi, sen rakenne ja toiminta, metsä- ja vesiekosysteemin ominaispiirteet sekä yhden ekosysteemin omakohtainen tutkiminen, esim. koulun tai kodin lähimetsissä tai lähialueen joki- tai järviekosysteemissä
- metsänhoitoon ja kasvinviljelyyn tutustuminen
- luonnon monimuotoisuus

Elämä ja evoluutio

- solun rakenne ja toiminta
- eliökunnan synty ja kehitys sekä eliökunnan järjestelmä
- ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet
- biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset

Ihminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen
- perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittymisessä

Yhteinen ympäristö

- ekologisesti kestävä kehitys sekä ympäristönsuojelun sisältö ja tavoitteet
- oman elinympäristön tilan ja ympäristömuutosten tutkiminen, oman lähiympäristön tilaa parantavien toimien tarkastelu sekä oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 7-9 SEURAAVASTI:

7. luokka

Tavoitteet:

- Oppilas ymmärtää suo- ja vesiekosysteemin toiminnan ja tunnistaa näiden eläin- ja kasvilajeja.
- Herätetään positiivinen asenne luonnonsuojeluun.

Sisältö:

- suoekosysteemit
- murtovesi ja makeat vedet

Opetusmenetelmät:

- retket lähiympäristön järven ja joen rantaan sekä suolle
- näytteiden tutkiminen luokassa
- mikroskooppityöskentely
- opettajajohtoinen työskentely
- ryhmä- ja parityöt
- itsenäinen vihkotyö

8. luokka

Tavoitteet:

- ekosysteemin toiminnan ymmärtäminen. Solun merkityksen ymmärtäminen elämän perusyksikkönä, fotosynteesi elämän ylläpitäjänä.

Sisältö:

- metsäekosysteemi
- kasvin rakenne ja toiminta
- vuodenaikojen vaikutus eläimistöön ja kasvillisuuteen
- ekologian perusteet

Opetusmenetelmät:

- retket lähiympäristön metsiin
- mikroskooppityöskentely
- opettajajohtoinen työskentely
- ryhmä- ja parityöt
- itsenäinen vihkotyö

9. luokka

Tavoitteet:

Ihmisen rakenteen ja elintoimintojen tunteminen ja hyväksyminen, terveiden elämäntapojen merkitys.

Ihmisen asema osana suurempaa kokonaisuutta

Ihmisten erilaisuuden ja ainutlaatuisuuden ymmärtäminen

Sisältö:

- Ihmisen rakenne ja toiminta
- perinnöllisyystieteen alkeet
- evoluutio

Opetusmenetelmät:

- luokkalaboroinnit
- pienet tutkimukset
- opettajajohtoinen työskentely
- parityöt
- itsenäiset työt
- keskustelut eettisistä kysymyksistä

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järviyyppejä
- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyyskannalta sekä tuntee metsien kestävä käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyn.

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja

- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdynnän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävästä kehityksestä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestävästä kehityksestä tavoitteiden mukaisesti.

MAANTIETO

VUOSILUOKAT 7–9

Maantiedon opetuksessa tutkitaan maapalloa ja sen erilaisia alueita sekä alueellisia ilmiöitä. Opetuksen tulee kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa ja sen alueellista perustaa. Maantiedon opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä tarkastella luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä ja sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta paikallistasolta globaalille tasolle saakka. Opetuksen tulee ohjata oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa ja arvioimaan niiden vaikutusta luontoon ja ihmisen toimintaan.

Maantiedon opetus järjestetään siten, että oppilaiden kulttuurien tuntemus lisääntyy ja kyky ymmärtää ihmisten elämän ja elinympäristöjen erilaisuutta eri puolilla maailmaa kehittyä. Maantiedon opetuksen tulee toimia siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita pohtimaan maapallolla esiintyvien luonnontieteellisten, kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita. Maantiedon opetuksen tulee tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi ja kestävässä elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä kartoja ja teemakartoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, ilmakuvia, satelliittikuvia, valokuvia, kirjallisuutta, uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä
- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen väliset etäisyydet
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, ja oppii suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä sekä oppii hahmottamaan oman alueellisen identiteettinsä
- tietämään, miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen

- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä oppii toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti.

KESKEISET SISÄLLÖT

Maa – ihmisen kotiplaneetta

- maailman luonnonmaantieteellisen ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottamien sekä maailman alueellinen jäsentäminen
- maapallon sisäiset ja ulkoiset tapahtumat
- Aasia, Afrikka, Pohjois- ja Etelä-Amerikka, Australia ja Eurooppa: kahden tai useamman maanosan luonnonolojen, ihmistoiminnan ja kulttuuristen piirteiden vertailu

Eurooppa

- Euroopan karttakuvan, luonnonolojen, maiseman ja ihmisen toiminnan peruspiirteet sekä niiden vuorovaikutus Euroopan eri alueilla
- Euroopan maantieteellinen tarkastelu osana maailmaa ja Euroopan tulevaisuus

Suomi maailmassa

- Suomen karttakuva ja maisema
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus Suomen eri alueilla sekä rakennettu ympäristö ja perinnemaisemat
- Suomen väestö ja sen vähemmistökulttuurit
- vaikuttamismahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä
- Suomi osana maailmaa
- oman lähiympäristön tai kotikunnan pienimuotoinen tutkiminen: luonnonympäristö, rakennettu ympäristö ja sosiaalinen ympäristö

Yhteinen ympäristö

- ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä ongelmien ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen
- Itämeren alueen ympäristökysymykset
- ihminen luonnonvarojen kuluttajana

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 7-9 SEURAAVASTI:

7. luokka

Tavoitteet:

- oppilas tuntee aluemaantieteellisen nimistön ja tiedot suurimmista Etelä- ja Pohjois-Amerikan valtioista.
- oppilas ymmärtää seuraavat käsitteet: kehitysmaa, ekologinen haavoittuminen, köyhyyden syyt, rotujen yhdenvertaisuus, napa-alueiden merkitys. integrointi historiaan ja englannin kieleen.

Sisältö:

- ETELÄ- JA POHJOIS-AMERIKA
- aluemaantieto
- kehitysmaat teollisuusvaltiot
- NAPA-ALUEET

Opetusmenetelmät:

opettajajohtoinen

- ryhmä-, pari- tai itsenäinen työ
- pienet esitykset
- Karttatyöskentely
- Video- ja kuvamateriaalin käyttö

8.luokka

Tavoitteet:

- maailmankaikkeuden ja lähiavaruuden hahmottaminen, maantieteellisten ilmiöiden ymmärtäminen
- aluemaantieteellisten perustietojen hallinta ja Euroopan alueelliset erot
- teollistumisen seuraukset

Sisältö:

AVARUUS, YLEISMAANTIETO JA EUROOPPA

- erilaisia Euroopan valtioita, joiden yhteydessä yleismaantieteellisiä käsitteitä
- avaruuskäsitteitä
- maailmankaikkeuden synty, maapallon rakenne ja toiminta
- EUROOPPA
- alue- ja luonnonmaantieto ja tuotanto
- yleismaantieteellisiä käsitteitä

Opetusmenetelmät:

opettajajohtoinen

- ryhmä-, pari- tai itsenäinen työ
- pienet esitykset
- karttatyöskentely
- video- ja kuvamateriaalin käyttö

9. luokka

Tavoitteet:

- Suomen alue-, luonnon- ja talousmaantieteellisten perusasioiden hallinta ja ymmärtäminen
- luodaan käsitys Suomen naapurivaltioista
- vastuun ottaminen omasta ympäristöstä omalla toiminnalla

Sisältö:

- Suomi
- Baltia
- Pohjoismaat
- luonnonvarojen käyttö Suomessa
- kierrätys ja ympäristöystävällisyys

Opetusmenetelmät:

opettajajohtoinen

- ryhmä-, pari- tai itsenäinen työ
- pienet esitykset
- karttatyöskentely
- video- ja kuvamateriaalin käyttö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä kartoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
- analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- osaa selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
- suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit
- kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmion voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

7.7. Fysiikka ja kemia

VUOSILUOKAT 5–6

Fysiikan ja kemian opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan ja kemian peruskäsitteitä ja periaatteita. Opiskelun tulee innostaa oppilasta luonnontieteiden opiskeluun, auttaa oppilasta pohtimaan hyvän ja turvallisen ympäristön merkitystä sekä opettaa oppilasta huolehtimaan ympäristöstään ja toimimaan siinä vastuullisesti. Opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta, jossa oppilaan toimintaa tarkastellaan turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- ymmärtämään päihde- ja vaikuteaineiden vaarallisuuden.

KESKEISET SISÄLLÖT

Energia ja sähkö

- lämmön, valon ja liikkeen aikaansaaminen sähköön avulla sekä sähköturvallisuus
- erilaisia sähköön ja lämmön tuotantotapoja sekä energiavarat

Luonnon rakenteet

- Maan vetovoima ja kitka sekä voimista aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä
- turvallinen liikkuminen ja tapaturmien ehkäiseminen
- Maan ja Kuun liikkeet ja näistä aiheutuvia ilmiöitä sekä Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas

Aineet ympärillämme

- ilman koostumus ja ilmakehä
- veden ominaisuudet ja sen merkitys liuottimena, luonnonvesien tutkiminen sekä veden puhdistaminen
- maaperästä saatavien aineiden luokittelu sekä aineiden erotusmenetelmiä
- elinympäristöön kuuluvien aineiden ja tuotteiden alkuperä, käyttö ja kierrätys sekä niiden turvallinen käyttö
- vaikuttavat aineet päihteissä ja huumaavissa aineissa ja niiden haitat

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 5 JA 6 SEURAAVASTI:

5. luokka

Massa ja painovoima käytännön esimerkein

- punnitseminen
- tasapainokäsite

Magnetismi ja kompassi

Voimat

- kitka ja ilmanvastus
- liikenneturvallisuus : nopeuden merkitys ja massan hitaus (turvavyöt)

Ilman koostumus ja ilman suojele

- otsonin merkitys
- kasvihuoneilmiö lyhyesti

Vesi

- vesien suojele
- veden puhdistaminen
- vesi liuottimena
- pH-käsite

Toimiminen vaaratilanteissa

- koululaiset liikenteessä jalankulkijoina, pyöräilijöinä ta matkustajina,
- liikennesääntöjä, liikennemerkkejä
- tyypilliset tapaturmat ja ensiavun antaminen
- hätäilmoituksen tekeminen
- palotilanteet
- sähkölaitteiden käytöstä

Päihdevalistus

- joka vuosi alkoholi, tupakka ja huumeet

Laillisuuskasvatus

- koululainen ja lait ; rikkomuksia ja seuraamuksia

6. luokka

Lämpöoppia

- olomuodot (erityisesti vesi)
- lämpötila
- lämpömittarin lukeminen

Palaminen

- palamisen edellytykset
- hidas palaminen
- paloturvallisuus

Energialähteet

Sähkö

- voimalatyypit (ympäristövaikutukset)
- sähkön käyttö
- sähkön säästäminen
- sähköturvallisuus
- ukkoselta suojautuminen

Avaruus

- maa, kuu, aurinko
- aikakäsitteitä : vuosi (myös karkausvuosi), kuukausi, vuorokausi, aikavyöhyke

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä osaa kohdistaa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin, esimerkiksi liikkeeseen tai lämpötilaan ja niiden muutoksiin
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan, esittää mittaustuloksiaan esimerkiksi taulukoiden avulla sekä selittää luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esimerkiksi mitä suurempi massa kappaleella on, sitä vaikeampi se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- osaa tehdä yksinkertaisia kokeita, esimerkiksi tutkia, mitkä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen liukenemiseen
- osaa käyttää käsitteitä, suureita ja niiden yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden ominaisuuksien kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa
- osaa koota eri lähteistä löytämäänsä tietoa sekä pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku sekä osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen

- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoima, kitka sekä ilman- ja vedenvastus sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä
- osaa tutkia, miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä
- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta
- osaa kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä.

Aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää, miten vesiä puhdistetaan
- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä, kuten suodatusta, kiteytystä ja seulomista
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia esimerkiksi happamuutta
- tuntee keskeisiä asioita tupakasta, päihteistä ja huumaavista aineista, tietää, miksi ne ovat haitallisia, ja antaa esimerkkejä siitä, miksi niiden käyttö on vaarallista.

Arviointi

Rautjärven kunnassa peruskouluissa 5-6 luokilla arvioinnin antaminen:

- syyslukukauden lopussa annettavaan välitodistukseen merkitään hyväksytty suoritus (s) suoritettu.
- samoin keväällä (s)
- 6.luokan välitodistukseen merkitään numerot samoin keväällä

FYSIIKKA

VUOSILUOKAT 7–9

Vuosiluokilla 7–9 fysiikan opetuksen ydintehtävänä on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhankinnan taitoja.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan peruskäsitteitä ja lakeja. Kokeellisuuden tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä,

periaatteita ja malleja sekä kehittää kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun.

Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia keskustella ja kirjoittaa fysiikan ja teknologian tiedonalaan kuuluvista asioista ja ilmiöistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä auttaa häntä ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamista sekä antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekeminen ja ongelmien hahmottaminen
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakennneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

KESKEISET SISÄLLÖT

Liike ja voima

- vuorovaikutus ja niistä syntyvät voimat sekä niistä aiheutuvat liike- ja tasapainoilmiöt sekä niiden esiintyminen ympäristössä
- liike, tasaisen ja tasaisesti kiihtyvän liikkeen mallit
- voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho

Värähdys- ja aaltoliike

- erilaiset värähdys- ja aaltoliikkeiden perusilmiöt sekä aaltoliikkeen synty ja vastaanottaminen sekä havaitseminen, heijastuminen ja taittuminen sekä niihin liittyvät ominaisuudet, suureet ja lait
- äänen ja valon merkitys ja sovellukset
- optisten laitteiden toimintaperiaatteita

Lämpö

- kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä niiden kuvaaminen tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla sekä lämpöilmiöiden merkitys ja sovellukset
- energian säilyminen ja huononeminen, lämpö energiamuotona

Sähkö

- kappaleiden väliset sähköiset ja magneettiset voimat
- tasavirtapiiri ja virtapiirin perusilmiöt sekä näiden ilmiöiden soveltaminen turvallisesti jokapäiväisessä elämässä ja tekniikassa
- sähkömagneettinen induktio ja sen käyttö energian siirrossa sekä sähkön käyttö kotona

Luonnon rakenteet

- luonnon rakenteet ja mittasuhteet
- rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset sekä energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa
- radioaktiivinen hajoaminen, fissio ja fuusio, ionisoiva säteily ja sen vaikutus elolliseen luontoon sekä säteilyltä suojautuminen

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 7-9 SEURAAVASTI:

8. luokka (1 kurssi)

Fysiikka 1

- värähdys- ja aaltoliike
- äänen synty ja ominaisuuksia
- valon ominaisuuksia
- heijastuminen ja taittuminen
- peilit ja linssit, optiset laitteet
- värit ja näkeminen
- maailmankaikkeus, Aurinko ja planeetat

9. luokka (3 kurssia)

Fysiikka 2

- vuorovaikutukset ja niistä syntyvät voimat
- tasainen ja kiihtyvä liike
- voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho
- liikeopin lainalaisuudet ja liikenne
- tasapaino ja mekaaniset koneet
- tiheys, paine ja noste
- mittauksia, laskuja, kuvaajien piirtämistä ja niiden tulkitsemista

Fysiikka 3

- sähköiset ja magneettiset vuorovaikutukset, sähköilmiöt
- sähkövaraus, sähköinen virtapiiri
- sähkövirta ja jännite, Ohmin laki
- sähkölaitteet, teho ja työ, sähköenergia
- tasa- ja vaihtosähkö, virtalähteet

-
- sähkömagneettinen induktio, muuntaja ja sähköenergian siirto
 - elektroniikan perusteet
 - kodin sähkölaitteet ja käyttöturvallisuus
 - kytkentöjä ja mittauksia, laskuja

Fysiikka 4

- lämpötila ja lämpöenergia
- aineen lämpeneminen, lämpölaajeneminen ja olomuodon muutokset
- lämmön siirtyminen
- energia ja ympäristö, energialähteet
- radioaktiivisuus ja ionisoiva säteily
- säteilyn vaikutukset ja käyttö, säteilyltä suojautuminen
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- kurssien 1-3 keskeisten osien kertausta

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimuselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Värihdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen
- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla
- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Sähkö

Oppilas

- osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä osaa arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia
- ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina
- tuntee sovelluksia kuten sähkölaitteet ja sähköinen viestintä
- tuntee sähkön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- tuntee säteilylajit ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä
- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla
- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily
- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

KEMIA

VUOSILUOKAT 7–9

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–8 on laajentaa oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle

persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamisen kannalta välttämättömiä aineksia ja se auttaa ymmärtämään kemian ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Kemian opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja keskustella erityisesti energian tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuteen liittyvistä asioista ja ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Tästä edetään ilmiöiden tulkitsemiseen, selittämiseen ja kuvaamiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Kokeellisuuden tulee auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja, kehittää käden taitoja, kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä innostaa oppilasta kemian opiskeluun.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen sekä tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

Ilma ja vesi

- ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle
- vesi ja veden ominaisuuksia, kuten happamuus ja emäksisyys
- aineiden paloherkkyys, palamisreaktio, sen kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä palamistuotteiden ominaisuudet ja vaikutukset ympäristössä

Raaka-aineet ja tuotteet

- tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet ja niiden ominaisuuksia sekä tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellukset
- alkuaineiden ja yhdisteiden merkitseminen, luokittelu ja erottaminen sekä reaktionopeuksien vertailu
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksien ja rakenteiden selittäminen atomimallin tai jaksollisen järjestelmän avulla

Elollinen luonto ja yhteiskunta

- fotosynteesi ja palaminen, energialähteet

-
- orgaanisten yhdisteiden hapettumisreaktioita ja reaktiotuotteita, kuten alkoholit ja karboksyylihapot sekä niiden ominaisuudet ja käyttö
 - hiilivedyt, öljynjalostusteollisuus ja sen tuotteita
 - hiilihydraatit, valkuaisaineet, rasvat, niiden koostumus ja merkitys ravintoaineina sekä teollisuuden raaka-aineina
 - pesu- ja kosmeettiset aineet ja tekstiilit

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 7-8 SEURAAVASTI:

7. luokka (1 kurssi)

Kemia 1

- laboratoriotyöskentely, työturvallisuus
- puhtaat aineet ja seokset, erotusmenetelmiä
- kemialliset merkit
- kemiallinen reaktio, yhdiste
- happi ja palaminen
- vesi ja sen ominaisuudet, happamuus ja emäksisyys

8. luokka (2 kurssia)

Kemia 2

- atomin rakenne, atomimalli
- jaksollinen järjestelmä
- kemiallinen sidos, ioni- ja molekyylilyhdiste
- reaktioyhtälön tulkitseminen ja tasapainottaminen
- hapot, emäkset ja suolat, neutraloituminen
- hapettuminen ja pelkistyminen
- ihmisen toiminnan ympäristövaikutukset

Kemia 3

- metallit ja niiden valmistus, korroosio
- sähkökemialla
- hiilen kemialla
- hiilivedyt, öljynjalostusteollisuus
- alkoholit ja karboksyylihapot
- ravintoaineet, hiilihydraatit, valkuaisaineet ja rasvat
- paperituotteet ja muovit, tuotteen elinkaari, lajittelu ja kierrätys
- pesu- ja kosmeettiset aineet, vaikutukset ympäristöön
- kurssien 1 ja 2 kertausta ja täydennystä, ainemäärä ja pitoisuus

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemista veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta

- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku, kasvihuoneilmiö ja happamoituminen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavarannolle sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja
- tuntee teollisuuden eri aloja kuten metalli- ja puunjalostusteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja osaa tehdä valintoja kuluttajana
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähkönsäilytystä ja olomuodon muutoksia
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisilla malleilla käyttäen
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä

7.8. Terveystieto

VUOSILUOKAT 7–9

Terveystiedon opetus perustuu monitieteiseen tietoperustaan. Terveystiedon opetuksen tarkoitus on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden tiedollisia, sosiaalisia, tunteiden säätelyä ohjaavia, toiminnallisia ja eettisiä valmiuksia.

Opetuksen lähtökohtana on terveyden ymmärtäminen fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaalisesti toimintakyvyksi. Opetuksessa kehitetään tietoja ja taitoja terveydestä, elämäntavasta, terveystottumuksista ja sairauksista sekä kehitetään valmiuksia ottaa vastuuta ja toimia oman sekä toisten terveyden edistämiseksi.

Terveystieto on oppiaineena oppilaslähtöinen, toiminnallisuutta ja osallistuvuutta tukeva. Opetuksen lähtökohtana tulee olla lapsen ja nuoren arki, kasvu ja kehitys sekä ihmisen elämäntapa. Opetuksessa otetaan huomioon myös yleiset ja koulu- ja paikkakuntakohtaiset ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Opetuksessa kehitetään tärkeitä tiedonhankintaan ja sen soveltamiseen liittyviä taitoja sekä edistetään terveyden ja hyvinvoinnin kriittistä arvopohdintaa.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1–4 osana ympäristö- ja luonnontieto- oppiaineryhmää, vuosiluokilla 5–6 osana biologia/maantietoa ja fysiikka/kemiaa ja itsenäisenä oppiaineena vuosiluokilla 7–9. Terveystiedon opetus tulee suunnitella siten, että oppilaalle muodostuu

kokonaisvaltainen kuva terveystiedosta koko perusopetuksen aikana. Terveystiedon sekä biologian, maantiedon, fysiikan, kemian, kotitalouden, liikunnan ja yhteiskuntaopin opetusta tulee suunnitella yhteistyössä. Opetuksen suunnittelussa tehdään yhteistyötä myös oppilashuollon henkilöstön kanssa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteitä ja oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä
- ymmärtämään yhteisöllisyyden, ihmissuhteiden sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisten hyvinvoinnissa
- ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä terveyteen, vammaisuuteen ja sairauksiin liittyviä arvoja ja näkemyksiä
- kuvaamaan ja arvioimaan terveyttä edistäviä ja sairauksia aiheuttavia keskeisiä tekijöitä sekä tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja
- huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään, tunnistamaan ennaltaehkäisyä ja avun tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, sairauteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa
- tunnistamaan, ymmärtämään ja kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja
- arvioimaan ympäristön, elämäntavan ja kulttuurin sekä median merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta
- käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä ja hyödyntämään niitä terveyden edistämiseksi
- ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen kuten perheen, koulun, vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kasvu ja kehitys

- ihmisen elämänkulku, eri ikäkaudet, syntymä, kuolema
- fyysinen kasvu ja kehitys: vuorokausirythmi, uni, lepo ja kuormitus, terveyttä edistävä liikunta, ravitsemus ja terveys
- psyykinen kasvu ja kehitys: itsetuntemus ja itsensä arvostaminen, perhe ja sosiaaliset suhteet, mielenterveys ja sen vaihtelu, mielen ja ruumiin tasapaino
- sosiaalinen kasvu ja kehitys: yksilöllisyys ja erilaisuus, yksilön velvoitteet ja vastuu yhteisössään, suvaitsevaisuus, välittäminen ja huolenpito
- nuoruuden kehityksen erityispiirteitä ja tarpeita, kehittyvä seksuaalisuus
- omasta terveydestä huolehtiminen

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- ravitsemukselliset tarpeet ja ongelmat eri tilanteissa, yleisimmät allergiat ja erityisruokavaliot
- tupakka, alkoholi ja muut päihteet, mielihyvä ja riippuvuus sekä niihin liittyvät valinnat
- ristiriitojen selvittäminen ja mieltä painavista asioista puhuminen
- seksuaaliterveys: ihmissuhteet, seksuaalisuus, käyttäytyminen ja niihin liittyvät arvot ja normit, ehkäisymenetelmät
- tavallisimmat tartuntataudit ja sairaudet, oireiden tunnistaminen, sairastaminen, itsehoito
- liikenneturvallisuus ja -käyttäytyminen, vaaratilanteet ja onnettomuudet, tapaturmat ja ensiapu

Voimavarat ja selviytymisen taidot

- terveys, työ- ja toimintakyky voimavarana, henkilökohtaiset voimavarat
- tunteet ja niiden ilmaiseminen, sosiaalinen tuki ja turvaverkostot, vuorovaikutustaidot
- kehitykseen ja elämänsäkuun liittyvät muutokset, kriisit ja niistä selviytyminen

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

- kansantaudit
- ympäristö ja terveys, työhyvinvointi, kulttuuri ja terveys
- keskeiset terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelut ja kansalaisjärjestöjen työ
- lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskeva lainsäädäntö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Kasvu ja kehitys

Oppilas

- tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämänsäkuun liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta
- osaa selittää, miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutuksia
- osaa kuvata hyvän ystävyyssuhteen ja toimivan yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutuksen taidoista
- tietää, miten voi hoitaa itseään ja terveyttään
- osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja.

Terveys arkielämän valintatilanteissa

Oppilas

- tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä
- osaa kuvata ja pohtia päihde- ja kuteaineiden kuten tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja liuottimien käyttöön liittyviä riippuvuutta ja terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa perustellen esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä
- tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta
- osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata esimerkein niiden ehkäisyä pääpiirteissään
- tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteita ja osaa kuvata tai esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua.

Voimavarat ja selviytymisen taidot

Oppilas

- osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla
- osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön perusteet
- osaa pohtia elämäntapavalintojen merkitystä terveydelle ja perustella tai näyttää esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida

kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä.

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

Oppilas

- tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä
- osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niistä edistävistä keinoista omassa lähiympäristössään
- tietää oman koulun ja kunnan keskeisiä terveys- ja hyvinvointipalveluja, osaa hakeutua niihin ja kuvata esimerkein, miten palveluja käytettäessä toimitaan tarkoituksenmukaisesti
- osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.

7.9. Uskonto

KAIKKI USKONTOSIDONNAISET RYHMÄT

Uskonnon opetuksessa tarkastellaan elämän uskonnollista ja eettistä ulottuvuutta oppilaan oman kasvun näkökulmasta sekä laajempaan yhteiskunnallisena ilmiönä. Uskontoa käsitellään yhtenä inhimillisen kulttuurin vaikuttavana pohjavirtana. Uskonnon opetuksessa korostetaan oman uskonnon tuntemista sekä valmiutta kohdata muita uskontoja ja katsomuksia, etenkin suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavia katsomusperinteitä.

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tarjota oppilaalle tietoja, taitoja ja kokemuksia, joista hän saa aineksia identiteetin ja maailmankatsomuksen rakentamiseen. Opetus antaa valmiuksia kohdata uskonnollinen ja eettinen ulottuvuus omassa ja yhteisön elämässä. Opetuksen tavoite on uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Opetuksen tavoitteena on

- perehdyttää omaan uskontoon
- perehdyttää suomalaiseen katsomusperinteeseen
- tutustuttaa muihin uskontoihin
- auttaa ymmärtämään uskontojen kulttuurista ja inhimillistä merkitystä
- kasvattaa eettisyyteen ja auttaa ymmärtämään uskonnon eettistä ulottuvuutta.

Evangelisluterilainen uskonto

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen lähtökohtana on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin ja tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekijöitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskontojen vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksen tavoite on laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

VUOSILUOKAT 1–5

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1–5 on aineksien tarjoaminen oppilaan maailmankatsomuksen rakentumiseksi. Opetuksessa tutustutaan oppilaita ympäröivään uskonnolliseen maailmaan tietojen ja omien kokemusten kautta,

perehdytään Raamattuun sekä rohkaistaan oppilaita eettiseen arviointiin ja vastuullisuuteen.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii luottamusta elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetukseen
- tutustuu Vanhan testamentin keskeisiin kertomuksiin
- ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin, erityisesti ortodoksiseen kirkkoon sekä ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin,
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luottamus ja turvallisuus

- oppilaiden kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita
- Jumala Isänä ja Luojana, Herran siunaus sekä Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- minun juureni; perheen ja suvun arvoja ja perinteitä
- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus
- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia
- suvaitsevaisuus, alustava tutustuminen niihin kirkkoihin, uskontoihin ja vähemmistöihin, jotka liittyvät oppilaiden elämään

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- alku- ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä Luvattuun maahan
- Jeesuksen elämä ja opetukset, Isä meidän -rukous

Eettisyyteen kasvaminen

- ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky ja kymmenen käskyä
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunta oppilaan elämässä
- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatusta
- seurakunnan keskeisiä toimintoja, kuten jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset, diakonia sekä toiminta seurakunnan jäsenenä
- kristilliset symbolit kirkossa ja oppilaan ympäristössä, kirkkotaide sekä virsiä ja muita hengellisiä lauluja

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja erilaisia piirteitä

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 3-5 SEURAAVASTI:

3. luokka

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- alku- ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä luvattuun maahan

4. luokka

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Jeesuksen elämä ja opetukset, Isä meidän –rukous

Eettisyyteen kasvaminen

- ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky ja kymmenen käskyä
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

5. luokka

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunta oppilaan elämässä
- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatusta
- seurakunnan keskeisiä toimintoja kuten jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset, diakonia sekä toiminta seurakunnan jäsenenä
- kristilliset symbolit kirkossa ja arjen keskellä, kirkkotaide sekä virret ja muut hengelliset laulut

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja erilaisia piirteitä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat Raamatusta ja Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta ja osaa käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen.

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon peruspiirteet ja oman alueensa seurakunnan
- tietää Suomen evankelis-luterilainen kirkon kuuluvan kirkkojen suureen perheeseen ja tuntee myös muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä

Oppilas hahmottaa uskontoa ilmiönä

- ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta
- tunnistaa uskonnollisia symboleja, käsitteitä ja kielikuvia
- näkee uskonnon vaikutuksia omassa elämässään ja lähiympäristössään

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

- hahmottaa alustavasti uskon ja tiedon perusluonnetta
- osaa tarkastella itselleen läheisiä elämänkysymyksiä
- pystyy ikäkauttansa vastaavasti hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

- kykenee eettiseen pohdintaan
- tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja ottaa niitä huomioon omassa elämässään

VUOSILUOKAT 6–9

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 6–9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä oman uskonnon ja muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä. Näin tuetaan oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

TAVOITTEET

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyiden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- perehtyy kristinuskoon, sen syntyyn ja kehitykseen sekä sen merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

Raamattu

- Vanha testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta
- Uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia

Kirkko

- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä

- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- kirkkorakennus sekä sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään
- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit

Suomalainen katsomusperinne

- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonnottomuus
- uskonnonvapaus
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta sekä kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne
- suomalaiset muinaisuskot, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika

Ihminen eettisenä olentona

- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen Vuorisaarna ja vertaukset

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 6-9 SEURAAVASTI:

6. luokka

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- Elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde

7. luokka

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

8. luokka

Kirkko

- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- kirkkorakennus, sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään
- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit

Suomalainen katsomusperinne

- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonnottomuus
- uskonnonvapaus
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta sekä kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne
- suomalainen muinaisusko, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika

9. luokka

Raamattu

- Vanha Testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha Testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta
- Uusi Testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia

Ihminen eettisenä olentona

- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen Vuorisaarna ja vertaukset

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta ja evankelis-luterilaisesta kirkosta

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön
- tuntee kristinuskon syntytahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa oman maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia

Ortodoksinen uskonto

VUOSILUOKAT 1 – 9

TAVOTTEET

Ortodoksisessa uskonnonopetuksessa keskeistä on oppilaan ortodoksisen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutus yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Lisäksi opetuksessa pyritään uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen saavuttamiseen.

TYÖTAVAT

Uskonnonopetuksessa korostuvat monipuoliset työtavat ja elämyksellisyys. Mahdollisuuksien mukaan oppilaille järjestetään koululaisjumalanpalveluksia sekä tutustumiskäyntejä ja opintoretkiä kirkollisiin kohteisiin. Nämä syventävät tunnilla opittua ja niiden avulla oppilas voi soveltaa käytännössä aiemmin oppimaansa. Kirjallisten tehtävien lisäksi tunneilla on opetusaiheeseen soveltuen askartelua ja piirtämistä. Myös kerronta on uskonnonopetuksen perinteinen työtapana.

Oppitunneilla huomioidaan kirkkovuoden kierto ja oppilaalle opetetaan kirkkovuoden juhliin, paastoihin ja eri tilanteisiin liittyviä rukouksia ja kirkkoveisuja. Kirkkolaulujen laulamisen ja erilaisten yhteistoiminnallisten työtapojen avulla voidaan havainnollistaa oppiaineen yhteisöllistä luonnetta.

Peruskoulun opetus voidaan hoitaa osittain keskitetysti. Keskitetty opetus tapahtuu Imatralla pääasiassa Sienimäellä ortodoksisen seurakunnan tiloissa, jonne on kalustettu uskonnonopetusta varten ns. uskontoluokka. Luokassa on mahdollista käyttää erilaisia AV-välineitä. Opetusaiheen mukaan opetusta järjestetään myös seurakunnan kirkoissa, joissa on runsaasti opetusta havainnollistavaa aineistoa (kirkon esineistö, ikonit ja jumalanpalveluspuvut). Seurakunnan papisto voi pitää erilaisia opetustuokioita. Keskitetty opetus, koululaisjumalanpalvelukset ja retket toteutetaan yhteistyössä Lappeenrannan ortodoksisen seurakunnan kanssa.

VUOSILUOKAT 1-5

Ortodoksisen uskonnonopetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1-5 on tietojen, taitojen ja pyhän kokemisen kautta tarjota oppilaalle aineksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseksi ja eettiseksi vastuuntuntoiseksi ihmiseksi kasvamiseksi.

1. luokka

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii ortodoksisen kristillisyyden sekä uskonopin peruskäsitteitä
- oppii tuntemaan kirkkovuotta
- tutustuu oman seurakunnan toimintaan
- tutustuu Jeesuksen kotimaahan ja Jeesuksen elämän keskeisiin vaiheisiin lähinnä kirkkovuoden kautta
- oppii ottamaan huomioon lähimmäisensä opetusryhmässä ja sen ulkopuolella

SISÄLLÖT

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- tärkeimmät kirkkovuoden juhlat ja niihin liittyvät perinteet
- oppilaan taivaallinen esirukoilija ja nimipäivä
- paasto
- joitakin kirkon pyhiä kuten pyhä Nikolaos

Kirkon jäsenenä

- risti, ristinmerkki ja rukous
- ikoni, lampukka ja tuohus
- oma kirkko ja seurakunta
- luterilainen kirkko

Raamattu pyhänä kirjana

- Jeesuksen elämän keskeisiä tapahtumia
- Jeesuksen kotimaa

Liturginen elämä

- kirkkomatka
- yleisimmät kirkkoveisut
- kirkko rakennuksena

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- Isä, Poika ja Pyhä Henki
- oikea ja väärä
- suvaitsevaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen

2. luokka

TAVOITTEET

Oppilas

- syventää ortodoksisen kristillisyyden sekä uskonopin peruskäsitteitä
- oppii tuntemaan kirkkovuotta
- tutustuu Jeesuksen elämään ja opetukseen
- tutustuu alustavasti luterilaisuuteen ja muihin uskontoihin
- oppii ottamaan vastuuta omista teoistaan

SISÄLLÖT

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- kirkkovuoden juhlia ja niihin liittyviä perinteitä
- oppilaan suojeleuspyhä
- ruokapaasto
- hengellinen paasto
- joitakin kirkon pyhiä ihmisiä kuten Johannes Kastaja ja pyhittäjät Sergei ja Herman Valamolaiset

Kirkon jäsenenä

- kodin siunaaminen
- kotialttari
- liturgia
- vainajien muisteleminen
- seurakunnan lapsityö
- lähiympäristön kirkkoja ja uskontoja

Raamattu pyhänä kirjana

- Vanha ja Uusi testamentti
- Jeesuksen elämän tapahtumia
- Jeesuksen opetuksia

Liturginen elämä

- kaste ja ehtoollinen
- yleisimmät kirkkoveisut
- kirkko pyhänä paikkana

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena
- lähimmäisenrakkaus
- synty ja katumus

3. luokka

TAVOITTEET

Oppilas

- tutustuu Vanhan testamentin kertomuksiin
- kunnioittaa Jumalan luomistyötä
- ymmärtää kertomusten kautta Jumalan johdatuksen ja suojeluksen elämässä
- osaa pohtia omaan elämäänsä liittyviä eettisiä kysymyksiä
- tutustuu oman seurakunnan elämään

SISÄLLÖT

- maailman luominen, syntiinlankeemus ja muita Raamatun alkukertomuksia
- juutalaisten esi-isät ja kansanjohtajat
- erämaavaellus ja saapuminen luvattuun maahan
- kymmenen käskyä
- kotiseurakunta ja sen toiminta
- jumalanpalvelusten toimittajat
- oman seurakunnan kirkkorakennus

4. luokka

TAVOITTEET

Oppilas

- perehtyy evankeliumien kertomuksiin ja niiden sanomaan
- tutustuu evankeliumien syntyyn ja kirjoittajiin

-
- oppii pohtimaan Jeesuksen opetuksista nousevia eettisiä kysymyksiä
 - tutustuu ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa
 - tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin

SISÄLLÖT

- evankeliumi ja evankelistat
- Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- Jeesuksen elämänvaiheet
- kärsimyshistoria ja ylösnousemus
- seurakunnat ja hiippakunnat Suomessa
- ONL (Ortodoksisten nuorten liitto)
- luterilainen ja katolinen kirkko

5. luokka

TAVOITTEET

Oppilas

- perehtyy liturgiaan ja muihin jumalanpalveluksiin
- perehtyy ortodoksiseen kristillisyyteen
- oppii ortodoksisen uskonopin peruskäsitteitä
- tutustuu muihin uskontoihin

SISÄLLÖT

- liturgia ja jumalanpalvelusperinne
- ortodoksinen kirkkovuosi
- ortodoksinen perinne maailmassa
- luostarien elämä
- ortodoksinen ihmiskäsitys
- Pyhä Kolminaisuus ja persoonien erityispiirteet
- pelastus ja iankaikkinen elämä
- juutalaisuus ja islam

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat ortodoksisuudesta

Oppilas

- tuntee liturgiajumalanpalveluksen merkityksen osana ortodoksikristityn elämää
- tuntee pääpiirteissään ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan kirkkovuotta omassa elämässään
- tuntee ortodoksista ihmisenäkemyksestä sekä ortodoksisen kristillisyyden muita peruskäsitteitä ja pystyy soveltamaan niitä omassa elämässään.

Oppilas tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia

Oppilas

- tuntee pääpiirtein Vanhan ja Uuden testamentin erilaisen luonteen
- tuntee Kristuksen opetuksia, elämänvaiheet ja kirkon synnyn
- osaa pohtia Raamatun kertomusten kautta sekä omasta elämästään nousevia eettisiä kysymyksiä ja osaa ottaa niitä huomioon omassa elämässään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee ortodoksisen uskonopin keskeisiä peruskäsitteitä
- tuntee ortodoksista traditiota osana ortodoksikristityn elämää
- pystyy käyttämään oppimaansa ortodoksisen identiteetin vahvistamiseksi
- kykenee vahvistamaan ortodoksista identiteettiään.

Oppilas tuntee oman uskonnon sekä lähiympäristön uskontoja

Oppilas

- tuntee ortodoksisen kirkon erityispiirteitä
- tunnistaa oman perheensä uskonnollisen taustan
- tuntee oman kotiseurakuntansa toimintaa
- tuntee lähiympäristössään olevia muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä

VUOSILUOKAT 6-9

Ortodoksisen uskonnon ydintehtävänä vuosiluokilla 6-9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä omasta uskonnollisesta perinteestään sekä muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä, sekä näin tukea oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

6. luokka

TAVOITTEET

Oppilas

- tuntee kuninkaiden ja profeettojen ajan Vanhassa testamentissa
- tutustuu apostolien ajan kirkkoon
- tuntee sakramentit
- vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään perehtymällä ortodoksisen kirkon toimintamuotoihin ja liturgiseen elämään

SISÄLLÖT

- profeetat
- kuninkaiden aika
- Psalmi
- Apostolien teot
- sakramentit
- kirkkotieto

7. luokka

TAVOITTEET

Oppilas

- tutustuu ortodoksisen kirkon historiaan apostolisesta ajasta nykypäivään
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon historiaa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon hallintoa ja nykytilannetta

SISÄLLÖT

- kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat
- ortodoksinen kirkko maailmassa nykyään
- Suomen ortodoksisen kirkon historiaa
- Suomen ortodoksisen kirkon hallintoa
- ortodoksiset luostarit ja järjestöt Suomessa
- eri kirkkokunnat ja ekumenia

8. luokka

TAVOITTEET

Oppilas

- perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana
- tutustuu maailmanuskontoihin pääpiirteittäin
- saa valmiuksia kohdata eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

SISÄLLÖT

Raamattu pyhänä kirjana

- Raamatun synty ja sisältö
- Raamatun käyttö jumalanpalveluksissa
- suurten maailmanuskontojen levinneisyys ja perususkomukset

9. luokka

TAVOITTEET

Oppilas

- tuntee ortodoksisen uskonopin pääpiirteittäin
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja ortodoksisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä
- osaa arvostaa eri tavoin uskovia ihmisiä
- perehtyy kirkon liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen

SISÄLLÖT

- ortodoksisen uskonopin ja etiikan keskeiset kohdat
- sakramentit ja jumalanpalvelukset
- ortodoksinen kirkkotaide

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan tietoa ortodoksisesta uskosta

Oppilas

- tuntee ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhla-perinteen sekä kykenee seuraamaan ortodoksista kirkkovuotta
- tuntee ortodoksisen jumalanpalvelusperinteen
- on muodostanut itselleen yleiskuvan kirkon opista
- tuntee sakramentit sekä muita pyhiä toimituksia ja tuntee niiden merkityksen

-
- tuntee kirkon eettistä opetusta ja osaa soveltaa sitä omaan elämäänsä

Oppilas tuntee Raamatun synnyn ja keskeisen sisällön
Oppilas

- tuntee Raamatun sisäisen rakenteen
- ymmärtää Raamatun pelastusilmoituksen
- ymmärtää Raamatun osana kirkon Traditiota
- tuntee Raamatun käytön kristityn jokapäiväisessä elämässä ja tunnistaa eri kirjojen liturgisen käyttöyhteyden

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tietää kristillisen kirkon synnyn, leviämisen ja sen jakaantumisen syyt
- osaa sijoittaa Suomen ortodoksisen kirkon osaksi maailmanlaajuisia kirkkoja
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon vaiheet ja niiden vaikutuksen nykyhetkeen
- tuntee oman seurakunnan toimintaa
- tuntee kirkollisia järjestöjä ja niiden toimintaa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon hallintoa

Oppilas tuntee maailmanuskontoja

Oppilas

- ymmärtää uskonnon merkityksen ihmiselle
- tunnistaa suuret maailmanuskonnot
- osaa arvostaa eri tavalla uskovia ja ajattelevia ihmisiä

Arviointi

Ortodoksisen uskonnon arvioinnissa kiinnitetään huomiota oppimistuloksiin, tuntityöskentelyyn ja toisten huomioonottamiseen. Arviointi tapahtuu pääsääntöisesti kirjallisten kokeiden ja läksykuulusteluiden avulla. Oppituntien aikana tapahtuva arviointi tukee oppilaan kokonaisarviointia. Huomiota kiinnitetään erityisesti kotitehtävien ja vihkotyön huolellisuuteen. Osana uskonnon arviointia on myös tuntiaktiivisuus, toisten huomioonottaminen ja vastuuntuntoisuus. Oppilaan ja opettajan välisissä keskusteluissa ohjataan oppilasta myös itsearviointiin.

Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita.

Muiden uskontojen opetuksesta annetaan opetussuunnitelmien perusteet erillisillä päätöksillä.

7.10. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen kokonaisuus, jonka lähtökohtiin kuuluu filosofiaa sekä yhteiskunta- ja kulttuuritieteitä. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat

ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja ohjata aktiivisesti omaa elämäänsä.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Elämäkatsomustiedon opetus tukee kasvua täysivaltaiseen demokraattiseen kansalaisuuteen, joka globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa edellyttää eettisen ajattelu- ja toimintakyvyn kehittämistä, niihin liittyviä laaja-alaisia tietoja ja taitoja sekä katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamista. Elämäkatsomustiedon opetusta ohjaa käsitys oppilaiden mahdollisuudesta kasvaa vapaiksi, tasa-arvoisiksi ja kriittisiksi hyvän elämän rakentajiksi.

VUOSILUOKAT 1–5

Opetuksen ydintehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja antaa hänelle välineitä tutkia ja rakentaa elämäkatsomustaan ja maailmankuvaansa.

TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan ja sen myötä oppia hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja kehittää taitojaan ilmaista itseään
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- tutustua ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteisiin ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteisöstä ja luonnosta
- tutustua lähiympäristönsä katsomuksiin ja kulttuureihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Sisällöistä muodostetaan opintokokonaisuuksia, joiden tulee sisältää aineksia seuraavista aihepiireistä. Vuosittain käsiteltävät sisällöt voivat vuorotella opetusryhmien koostumuksen mukaan.

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

- toisen kohtaaminen ja hänen asemaansa asettautuminen
- hyvä, oikea ja väärä, oikean ja väärän erottaminen, ihmisen hyvyys
- ystävyyden sisältö ja merkitys elämässä
- oikeudenmukaisuus, oikeudenmukaisuuden toteutuminen jokapäiväisessä elämässä, rikkaus ja köyhyys maailmassa
- ajattelun vapaus, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapaus, suvaitsevaisuus ja syrjintä
- hyvä elämä, arvo ja normi, vastuu ja vapaus elämässä

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

- kuka olen ja mitä osaan, elämänvaiheet ja toiveet
- erilaisia elämäntapoja, suvaitsevaisuus ja monikulttuurisuus
- suomalainen kulttuuri ja suomalaiset kulttuurivähemmistöt, maailman kulttuuriperintö

- elämänkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys, erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia

Yhteisö ja ihmisoikeudet

- yhteiselämän perusteita, sääntö, sopimus, lupaus, luottamus, rehellisyys ja reiluus, kultainen sääntö
- lasten oikeudet, oikeus ja velvollisuus, ihmisoikeudet
- tasa-arvo ja rauha, demokratia, tulevaisuuden maailma
- etiikan perusteita, teon moraalinen oikeutus, teon tarkoitus ja seuraus, oman elämäni eettisiä ongelmia ja niiden ratkaisuja

Ihminen ja maailma

- ympäristö ja luonto, eloton ja elävä, kauneus luonnossa
- elämän synty ja kehitys, kertomuksia maailman synnystä, maa ja maailmankaikkeus, elämän erilaisia muotoja, syntymä, elämä ja kuolema luonnossa
- luonnon tulevaisuus ja kestävä kehitys, erilaiset aikakäsitykset ja niiden merkitys ihmisten elämässä, maailmanperintö ja ympäristö

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- kykenee arvioimaan erilaisten tilanteiden moraalisia vaatimuksia ja teon moraalista oikeutusta
- ymmärtää tekevänsä väärin toimiessaan vastoin omaksumiaan periaatteita
- kykenee tutkimaan moraalisia ongelmia yhdessä muiden kanssa ja hyväksyy erilaisten toimintalähtökohtien olemassaolon
- ymmärtää, että konflikteihin on löydettävissä väkivallattomia ratkaisuja.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- tunnistaa katsomuksellisia kysymyksiä
- osaa käyttää oppiaineen keskeisiä käsitteitä (elämänkatsomus, kulttuuri, vähemmistö)
- rohkenee esittää omia näkemyksiään ja ymmärtää, että näkemyksiä tulee perustella
- pystyy hahmottamaan katsomusvapauden merkityksen omassa elämässään
- osaa hahmottaa suomalaisuuden osana maailman kulttuurista monimuotoisuutta.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- tuntee ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita
- ymmärtää yhteisten sääntöjen merkityksen
- ymmärtää yksilöllisen vastuullisuuden ja sen, että yksilö kuuluu erilaisiin yhteisöihin.

Ihminen ja maailma

Oppilas

- tuntee erilaisia maailmaa ja ihmisen paikkaa koskevia selityksiä
- ymmärtää luonnon ja ympäristön tärkeyden ihmiselle
- osaa toimia luontoa kunnioittaen ja on omaksunut kestävän kehityksen periaatteita.

VUOSILUOKAT 6–9

Opetuksen ydintehtävänä on syventää oppilaan omaa elämänkatsomusta ja maailmankuvaa koskevaa ymmärrystä. Erilaisista katsomuksista ja uskonnoista opiskellaan perustiedot sekä oppilaan kasvua vastuulliseksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi tuetaan.

TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan ja oppia samalla hahmottamaan kokonaisuuksia sekä kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja kehittää taitojaan ilmaista itseään ja elämänkatsomustaan
- kehittää arvostelukykyyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- omaksua ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailman laajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen periaatteita ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään ja oppia tuntemaan eri kulttuureissa tärkeitä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä sekä oppia arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

KESKEISET SISÄLLÖT

Opintokokonaisuudet, jotka voidaan opettaa kursseina, sisältävät syventäviä aineksia luokilla 1–5 käsitellyistä aihepiireistä: ihmissuhteista ja moraalisesta kasvusta, itsetuntemuksesta ja kulttuuri-identiteetistä, yhteisöstä ja ihmisoikeuksista sekä ihmisestä ja maailmasta.

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- yhteiskuntateorian perusteet, demokratia
- politiikka, toimiminen kansalaisena, kestävä kehitys

Katsomusten maailma

- katsomusten historiaa, katsomusvapaus
- maailmankuva, maailmankatsomus ja elämänkatsomus
- tieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen
- uskonto ja uskonnottomuus, oma elämänkatsomus

Kulttuuri

- kulttuurin tutkimus, kulttuuri ja luonto
- kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri, suvaitsevaisuus
- käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta: humanistinen, utilistinen, mystinen ja luontokeskeinen

Etiikka ja hyvä elämä

- etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu
- ihmisoikeusetiikka, ympäristöetiikka
- monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkiminen

-
- luonnon ja yhteiskunnan tulevaisuus, maailmanperintö
 - minun tulevaisuuteni, toimiminen tulevaisuuden hyväksi

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä
- tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurauksien huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat
- kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun
- kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelemaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittymättömämmän arvion välillä

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja
- kykenee suhteuttamaan erilaisia kulttuurisia käsitteitä ja symboleja eri katsomusperinteisiin
- ymmärtää sekulaarin ja uskonnollisen katsomuksen eron
- osaa käyttää oppimiaan kulttuuriin liittyviä käsitteitä ja kykenee hankkimaan tietoa erilaisista katsomuksista

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- tuntee ihmis- ja kansalaisoikeuksien pääpiirteet sekä kykenee selittämään niiden eron
- hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön
- pystyy perustelemaan oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäisen riippuvuuden
- tuntee vaihtoehtoisia ja vastakkaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä
- tunnistaa ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita
- tuntee nyky-yhteiskunnan ongelmia ja pystyy esittämään sekä optimistisia että pessimistisiä näkemyksiä tulevaisuudesta

Ihminen ja maailma

Oppilas

- ymmärtää kestävästä kehityksestä periaatteita
- tuntee ympäristöetiikan lähtökohtia
- osaa arvioida yksilön eettistä näkökulmaa suhteessa ympäristöön
- ymmärtää yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia.

7.11. Historia

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

VUOSILUOKAT 5–6

Perusopetuksen vuosiluokkien 5 ja 6 historianopetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilas historiallisen tiedon luonteeseen, sen hankkimiseen ja peruskäsitteisiin sekä omiin juuriinsa ja eräisiin historian merkittäviksi muodostuneisiin tapahtumiin ja ilmiöihin esihistoriasta Ranskan suureen vallankumoukseen saakka. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan historian toiminnallisuutta ja oppilaan kykyä eläytyä menneisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika
- tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen oleellisesti ihmisten elämään, kuten maanviljelyn syntyä
- tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa
- esittämään muutoksille syitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Omat juuret ja historiallinen tieto

- oman perheen ja kotiseudun historia
- muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen

Esihistoriallinen ja historiallinen aika sekä ensimmäiset korkeakulttuurit

- kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena
- maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään

Eurooppalaisen sivilisaation synty

- antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin heijastuminen tähän päivään

Keskiaika

- uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia

Uuden ajan murros

- eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- elämää kuninkaan alamaissina ja suurvallan asukkaina
- suomalaisen kulttuurin muotoutuminen

Vapauden aate voittaa alaa

- Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- a) jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
- b) kaupankäynnin kehitys
- c) kulttuurin kehitys
- d) liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) väestössä tapahtuneet muutokset

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 5 JA 6 SEURAAVASTI:

5. luokka

Omat juuret ja historiallinen tieto

- oman perheen tai kotiseudun historia
- muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen
- Itärajan historiaa ja paikallisperinteitä

Esihistoriallinen aika ja ensimmäiset korkeakulttuurit

- kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena
- maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään

Eurooppalaisen sivilisaation synty

- antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin heijastuminen tähän päivään

Keskiaika

- uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia

6. luokka

Uuden ajan murros

- Eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- suomalaisten elämä kuninkaan alamaissina ja suurvallan asukkaina
- suomalaisen kulttuurin muotoutuminen

Vapauden aate voittaa alaa

- Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset
- Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:
 - a) jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
 - b) kaupankäynnin kehitys
 - c) kulttuurin kehitys
 - d) liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
 - e) väestössä tapahtuneet muutokset.
- Kurssit voidaan opiskella myös vuorokursseina siten, että Suomen ja yleistä historiaa käsitellään erikseen.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erottaa faktan mielipiteestä
- osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin (kronologia) ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä.
- tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
- osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin sekä tuntee syy- ja seuraussuhteen merkityksen.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta
- tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu.

VUOSILUOKAT 7–9

Historian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on syventää oppilaan käsitystä historian tiedon luonteesta. Historian opetuksen tehtävänä on vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä ja perehdyttää hänet muihin kulttuureihin ja niiden vaikutuksiin.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksperiä ja vaikutuksia
- arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttäen apuna historiallista muutosta koskevaa

tietoa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsiteltävät aihealueet liittyvät Suomen ja maailman historiaan 1800- ja 1900-luvuilla.

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- elämää 1800-luvun Suomessa
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa

Teollinen vallankumous

- teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- kaupungistuminen
- Simpeleen tehdas

Murrosten aika Suomessa

- sääty-yhteiskunnan mureneminen
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus
- Kunnallishallinnon toteutus Rautjärvellä
- Miettilän kasarmialue

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset (espanjantauti)
- Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset
- Suomen itsenäistyminen ja sisällissota
- Kansalaissota ja rautjärveläiset

Laman ja totalitarismin aika

- maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa

Toisen maailmansodan aika

- toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen
- rautjärveläiset Kollaalla
- aluemenetykset

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
- kuntaliitos Simpele - Rautjärvi

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- kylmä sota
- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
- tiedonvälityksen kehitys
- Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

-
- a) jokin Euroopan ulkopuolinen kulttuuri
 - b) tasa-arvoisuuden kehitys
 - c) kulttuurin kehitys
 - d) teknologian kehitys, esimerkiksi liikumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
 - e) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 7-9 SEURAAVASTI:

7. luokka

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- Elämää 1800-luvun Suomessa
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa

Teollinen vallankumous

- Teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- kaupungistuminen

Murrosten aika Suomessa

- Sääty-yhteiskunnan mureneminen
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- Imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset

8. luokka

Suomen itsenäistyminen

- Suomen itsenäistyminen ja sisällissota

Laman ja totalitarismin aika

- Maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa

Toisen maailmansodan aika

- Toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- Elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- kylmä sota
- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
- tiedonvälityksen kehitys
- Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

- a) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen

- b) kulttuurin kehitys
- c) tasa-arvoisuuden kehitys
- d) teknologian kehitys, esimerkiksi liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) Yhdysvaltojen tai Venäjän kehitys

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä
- pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- kykenee sijoittamaan opiskelemansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.
- osaa selittää, miksi jollain elämänalueella toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
- osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykYTEknologian avulla saamaansa informaatiota
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä

7.12. Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 yhteiskuntaopin opetuksen tulee antaa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta sekä kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan kasvua suvaitseväiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi ja antaa hänelle kokemuksia yhteiskunnallisesta toimimisesta ja demokraattisesta vaikuttamisesta

VUOSILUOKAT 7–9

TAVOITTEET

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
- oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
- oppii tuntemaan julkiset palvelut
- saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
- oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä
- oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
- oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja

yhteiskunnallisena toimijana

- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset.

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

Yksilö yhteisön jäsenenä

- perhe, erityyppiset yhteisöt sekä vähemmistö- ja osakulttuurit
- yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, Pohjoismaissa ja EU:ssa

Yksilön hyvinvointi

- hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
- tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi

Vaikuttaminen ja päätöksenteko

- kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa
- demokratia, vaalit ja äänestäminen
- politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU-tasolla
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Kansalaisen turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
- liikenneturvallisuus
- turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittikka, maanpuolustus

Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet
- työnteke ja yrittäjyys

Kansantalous

- yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys

Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
- julkinen talous ja verotus

TOTEUTTAMINEN

- opetus annetaan kokonaisuudessaan 9. luokalla kolmena erillisenä kurssina
- opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja sekä hyödynnetään tiedotusvälineitä ja tietoverkkoja tiedonhankinnassa
- kurssien sisällöt voidaan käsitellä siten, että opetuksessa voidaan painottaa kulloinkin ajankohtaisia asioita

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja käyttäminen

Oppilas

- kykenee tulkitsemaan kriittisesti median välittämiä tietoja, tilastoja ja graafisia esityksiä
- pystyy perustelemaan käsityksiään yhteiskunnallisista asioista

- osaa vertailla yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja ja niiden seurauksia.

Yhteiskunnallisen tiedon ymmärtäminen

Oppilas

- ymmärtää, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja taloudellisissa ratkaisuissa on olemassa useita vaihtoehtoja
- ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen toiminnan eettisiä kysymyksiä.

7.13. Musiikki

Musiikin opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta löytämään musiikin alueelta kiinnostuksen kohteensa sekä rohkaista oppilasta musiikilliseen toimintaan, antaa hänelle musiikillisen ilmaisuvälineitä ja tukea hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Opetuksen tehtävänä on myös saattaa oppilas ymmärtämään, että musiikki on aika- ja tilannesidonnaista. Se on erilaista eri aikoina, eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa, ja sillä on erilainen merkitys eri ihmisille. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että musiikin ymmärtämisen ja käsitteellistämisen perustana ovat musisoiminen ja musiikin kuuntelun yhteydessä saadut merkitykselliset kokemukset. Musiikin opetus antaa välineitä oppilaan oman musiikillisen identiteetin muodostumiseen prosessissa, jonka tavoitteena on rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista erilaisiin musiikkeihin. Musiikillisia taitoja kehitetään pitkäjänteisellä, kertaamiseen perustuvalla harjoittelulla. Yhdessä musisoiminen kehittää sosiaalisia taitoja, kuten vastuullisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä taidollisen ja kulttuurisen erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Oppilaan kokonaisvaltaisen ilmaisun kehittymistä tulee tukea myös etsimällä yhteyksiä muihin oppiaineisiin. Musiikin opetuksessa sovelletaan teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia. Oppilas pyritään perehdyttämään myös musiikin teorian alkeisiin.

VUOSILUOKAT 1–4

Vuosiluokilla 1–4 musiikin opetuksessa on keskeistä oppilaiden musiikillisen ilmaisun kehittäminen leikinomaisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa. Opetuksen tulee antaa oppilaalle kokemuksia monenlaisista äänimaailmoista ja musiikeista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan ja toteuttamaan omia mielikuviaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään luontevasti omaa ääntään ja ilmaisemaan itseään laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin
- kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia
- käyttämään musiikin eri elementtejä musiikillisen keksinnän aineksina
- ymmärtämään musiikillisen maailman monimuotoisuutta
- toimimaan vastuullisesti musisoivan ryhmän jäsenenä sekä musiikin kuuntelijana.

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä lauluohjelmistoa sekä moniäänisyyteen valmentavia lauluharjoituksia
- yhteissoittoon valmentavia harjoituksia ja soitto-ohjelmistoa keho-, rytmi-, ja melodia- ja

sointusoittimilla lähtökohtana perussyketajua kehittävät harjoitukset

- monenlaisen musiikin kuuntelua erilaisia aktivointikeinoja käyttäen sekä omien elämysten,
- mielikuvien ja kokemusten kuvailua
- musiikillista keksintää äänikerronnan, pienimuotoisten äänisommitelmien ja improvisoinnin keinoin
- musiikin elementteihin – rytmiin, melodiaan, harmoniaan, dynamiikkaan, sointiväriin ja muotoon – liittyvää peruskäsitteistöä musisoinnin, kuuntelun, liikunnan ja musiikillisen keksinnän yhteydessä
- laulu-, soitto- ja kuunteluohjelmistoa, joka tutustuttaa oppilaan sekä suomalaisen että muiden maiden ja kulttuurien musiikkiin ja sisältää esimerkkejä eri aikakausilta ja eri musiikin lajeista

1. ja 2. luokka

LAULAMINEN

- oman äänen luonteva käyttö
- yksiäänisiä lauluja
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

SOITTAMINEN

- mahdollisuuksien mukaan tutustumista eri soittimiin
- perussykkeen harjoittaminen

MUSIIKKILIIKUNTA

- laululeikkejä kansallisesta leikkiperinteestä lähtien

KUUNTELU

- monipuolista musiikin kuuntelua mahdollisuuksien mukaan

MUSIIKIN ELEMENTIT

- rytmi
- melodia

MUSIIKKIPERINNE

- kansanlauluja
- kansansoittimia

3. luokka

LAULAMINEN

- kannustetaan ja opetetaan terveeseen äänenkäyttöön
- yksiäänisiä lauluja
- suomalaisia kansanlauluja
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

SOITTAMINEN

- nokkahuilun alkeet
- perussykkeen harjoittaminen rytmi- ja kehosoittimilla
- lyömä- ja laattasoittimiin perehtyminen

MUSIIKKILIIKUNTA

- laululeikkejä eri kulttuureista

KUUNTELU

- suomalainen musiikki ja suomalaisia säveltäjiä

MUSIIKIN ELEMENTIT

- rytmi: nuottimerkintä ja –arvo
- melodia
- harmonia
- dynamiikka: käsitteiden esittäminen

MUSIIKKIPERINNE

- kansanlauluja ja –soittimia

4. luokka

LAULAMINEN

- terve äänenkäyttö
- tutustutaan moniäänisyyteen
- pohjoismaisia ja lähialueiden lauluja
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

SOITTAMINEN

- nokkahuilu: soittotekniikan kehittäminen
- yhteissoittoa koulusoittimilla
- rumpukompin alkeet

MUSIIKKILIIKUNTA JA –ILMAISU

- improvisointia laulaen, liikkuen ja soittaen

KUUNTELU

- aktiivinen kuuntelu: mielikuvia ja orkesterisoittimia sekä pohjoismaista musiikkia

MUSIIKIN ELEMENTIT

- rytmi: erilaisia tahtilajeja ja tempoja
- melodia: duuri ja molli
- harmonia: duuri ja molli
- dynamiikka: käsitteiden sovelluksia

MUSIIKKIPERINNE

- pohjoismaisia kansanlauluja ja –soittimia

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiääniseen yhteislauluun
- hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon
- hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa
- osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia musiikillisia ratkaisuja esimerkiksi kaiku-, kysymys/vastaus- ja solo/tutti-harjoituksissa
- tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla
- osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet.

VUOSILUOKAT 5–9

5.–9. luokkien musiikin opetuksessa jäsennetään musiikillista maailmaa ja musiikillisia

kokemuksia sekä opitaan käyttämään musiikin käsitteitä ja merkintöjä musiikin kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä.

TAVOITTEET

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla musisoivan ryhmän jäsenenä toimien
- oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- oppii ymmärtämään musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriin ja muodon tehtävää musiikin rakentumisessa sekä käyttämään niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä
- rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia sekä eri tyytlejä ja lajeja edustavaa yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa, josta osa ulkoa
- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia sekä monipuolisesti eri musiikkityylejä ja -kulttuureja edustavaa soitto-ohjelmistoa
- monipuolista kuunteluohjelmistoa ja sen jäsentämistä ajallisesti, paikallisesti ja kulttuurisesti
- omien musiikillisten ideoiden kokeilua improvisoiden, säveltäen ja sovittaen esimerkiksi ääntä, laulua, soittimia, liikettä ja musiikkiteknologiaa käyttäen

5. luokka

LAULAMINEN

- terve äänenkäyttö
- perehtyminen moniääniseen laulamiseen
- lauluja Euroopasta
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

SOITTAMINEN

- tutustuminen erilaisiin orkesteri- ja bändisoittimiin mahdollisuuksien mukaan
- rumpukompeja ja rytmipohjia mahdollisuuksien mukaan

MUSIIKKILIIKUNTA JA –ILMAISU

- tutustuminen mahdollisuuksien mukaan eri tanssityyleihin

KUUNTELU

- suomalainen taidemusiikki

MUSIIKIN ELEMENTIT

- rytmi: erilaisia nuottimerkintöjä, nuottiarvoja, tahtilajeja ja tempoja
- sointiväriin tutustuminen (äänen synty)
- melodia: duuri ja molli
- harmonia: duuri ja molli
- dynamiikka: käsitteiden syventäminen

MUSIIKKIPERINNE

- Eurooppalaisia kansanlauluja ja –soittimia

6. luokka

LAULAMINEN

- terve äänenkäyttö
- mahdollisuuksien mukaan 2-äänisiä lauluja
- lauluja eri puolilta maailmaa
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

SOITTAMINEN

- syventyminen erilaisiin orkesteri- ja bändisoittimiin, yhteissoittoa mahdollisuuksien mukaan
- erilaisia soittotyylejä ja –yhtyeitä

MUSIIKKILIIKUNTA JA –ILMAISU

- eri taidemuotojen käyttöä osana ilmaisua

KUUNTELU

- länsimainen taidemusiikki

MUSIIKIN ELEMENTIT

- rytmi: erilaisia nuottimerkintöjä ja nuottiarvoja, tahtilajeja ja tempoja
- sointiväri: orkesterisoittimet ja äänialat
- melodia: duuri ja molli
- harmonia: duuri ja molli
- muoto: perusrakenteita
- dynamiikka: sovelluksia

MUSIIKKIPERINNE

- kansanlauluja ja –soittimia eri puolilta maailmaa

7. luokka

LAULAMINEN

- terve äänenkäyttö
- lauluja musiikin eri alueilta
- lauluja koulun tapahtumien, teemojen ja vuodenaikojen mukaan

SOITTAMINEN

- yhteismusisointi, perustekniikoiden kehittäminen bändisoittimilla
- akustinen kitara
- erilaiset esiintymiset

MUSIIKKILIIKUNTA JA –ILMAISU

- musiikillista ilmaisua liikkuen ja improvisoiden

KUUNTELU

- monipuolista musiikin kuuntelua (mm. länsimainen klassinen musiikki ja eri maiden musiikkia)

MUSIIKIN ELEMENTIT

- äänityypit, kuorotyytit
- pop-laulun rakenne
- nuottikirjoitus
- bluesasteikko ja –kaava

MUSIIKKIPERINNE

- lähiympäristön musiikkia

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia
- tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää
- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä
- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa.

7.14. Kuvataide

Peruskoulun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun. Keskeistä kuvataideopetuksessa on ymmärtää visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja yhteiskunnassa: taidetta, mediaa ja ympäristöä. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaalle syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen. Kuvataiteen opetus luo perustaa suomalaisen ja oppilaan oman kulttuurin sekä hänelle vieraiden kulttuurien visuaalisen maailman arvostamiselle ja ymmärtämiselle. Kuvataiteen opetuksessa kehitetään taitoja, joita tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Taiteellisen ilmaisun ja toiminnan lähtökohtina ovat ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset. Opetuksen tavoitteena on kehittää mielikuvitusta ja edistää oppilaiden luovan ongelmanratkaisun ja tutkivan oppimisen taitoja. Aihepiirit kytketään oppilaalle merkityksellisiin kokemuksiin. Kuvataiteen opetuksessa tulee ottaa huomioon oppiaineen sisäinen integraatio, jolloin ilmaisulliset, taidolliset ja tiedolliset tavoitteet toteutuvat samanaikaisesti kuvallisissa harjoituksissa. Kuvataiteen keskeisiä sisältöalueita voidaan käsitellä samassa tehtävässä. Oppiaineelle on ominaista teemallisuus, joka mahdollistaa kiireettömän ilmapiirin ja pitkäjänteisen työskentelyn.

VUOSILUOKAT 1–4

Kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 1–4 tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Lähestymistapa on leikinomainen. Kuvailmaisun perustaidot sekä kuvataiteelle ominaisten työtapojen ja materiaalien käyttö ovat opetuksen perussisältöä. Opetuksessa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi. Oppilasta kannustetaan töidensä viimeistelyyn ja niiden säilyttämiseen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- kuvallisessa ilmaisussa tarvittavia taitoja ja tietoja: havaintojen tekoa, mielikuvien prosessointia, kuvittelun, keksimisen ja luovan ongelmanratkaisun taitoja, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua

- kuvan tekemisen ja tilan rakentamisen taitoja ja materiaalin tuntemusta
- tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä harjoitellen kuvataiteen peruskäsitteiden käyttöä sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytäidetta, suomalaista rakennusperinnettä sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä, arkkitehtuuria ja muotoilua
- arvioimaan ympäristönsä esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- kuvallisen viestinnän välineiden käyttöä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja.

KESKEISET SISÄLLÖT

1. ja 2. luokka

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- kuvallisia ilmaisutapoja, tekniikoita ja materiaaleja: maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa, muovailua ja rakentelua ikätason mukaisesti
- kuvasommittelun perusteita: väri, muoto, tila, liike ja viiva
- kuvien tarkastelua ja arviointia sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- oman paikkakunnan museo- tai taidenäyttelyvierailuja ja taiteilijan työhön tutustumista mahdollisuuksien mukaan
- taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- luontoon, rakennuksiin ja rakennusperintöön tutustumista ja niiden kuvaamista, sekä ympäristön muutosten tunnistamista
- esineiden tarkastelua, suunnittelua ja valmistamista sekä kolmiulotteista rakentelua, ympäristösuunnitelmien tai pienoismallien valmistamista mahdollisuuksien mukaan
- työturvallisuus
- ottaa huomioon työssään kestävän kehityksen periaatteet ja ekologisuuden

Media ja kuvaviestintä

- kuvakerronnan perusteita: tarinasta kuvaksi, kuvan ja tekstin yhdistäminen
- kuvitus, sarjakuva
- television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien kriittistä tarkastelua ja tutkimista mahdollisuuksien mukaan

3. luokka

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- kuvailmaisun keinoja, tekniikoita ja ilmaisutapoja, maalaamista, piirtämistä ja muovailua
- sommittelun elementtejä: viiva, väri, muoto
- kuvien tarkastelua ja arvioimista

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- mahdollisuuksien mukaan tutustutaan museoihin ja taidenäyttelyihin
- taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- lähiympäristön luontoa, rakennuksia ja ympäristön muutosten tunnistamista
- kolmiulotteista rakentamista ja pienoismalleja mahdollisuuksien mukaan
- työturvallisuutta
- kestävän kehityksen periaatteita ja ekologisuutta
- **Media ja kuvaviestintä**
- kuvakerronnan perusteita
- kuvitus, sarjakuva ja mainoskuva
- television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien tutkimista mahdollisuuksien mukaan

4. luokka**Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu**

- kuvailmaisun keinoja, tekniikoita ja ilmaisutapoja, maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa ja rakentelua
- sommittelun elementtejä: tila, liike ja aika
- kuvien tarkastelua ja niistä keskustelua kuvataiteen käsittein

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- mahdollisuuksien mukaan tutustutaan taiteilijan työhön.
- taidekuvien tarkastelua ja keskustelua (kuvataiteen käsitteet käyttöön).
- suomalais-kansallisia mestareita, esimerkkejä eri aikakausien taiteesta

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- esineet, esineiden suunnittelua ja valmistamista. Aihetta voidaan integroida teknisiin käsitöihin
- tutustumista rakennettuun ympäristöön kuvataiteen keinoin
- työturvallisuutta
- kestävän kehityksen periaatteita ja ekologisuutta

Media ja kuvaviestintä

- kuvakerronnan perusteita: lähikuva, yleiskuva, kuvan ja tekstin yhdistäminen
- koulun mahdollisuuksien mukaan: valokuvaus, video ja digitaalinen kuva
- television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien tarkastelua mahdollisuuksien mukaan

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi
- osaa sommittelun perusteita kuvan tekemisessä ja tilan rakentamisessa sekä ymmärtää materiaalin ominaisuuksia
- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa tallentaa työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearvioinnissaan
- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemieltymyksiään ja käyttää kuvataiteen peruskäsitteitä
- tietää, mitä taiteilijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja omassa kokemuspöyrissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisu
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä sekä taiteen parissa eri yhteyksissä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa mahdollisuuksien mukaan
- tunnistaa ja arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tietää, mitä arkkitehdit ja muotoilijat tekevät, ja tuntee joitakin arkkitehtien ja muotoilijoiden töitä
- osaa arvioida omaa median käyttöään, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä
- osaa työskennellä yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa

VUOSILUOKAT 5–9

Kuvataiteen opetuksessa 5–9 luokalla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla. Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta kehittyy.

Oppimistilanteiden tulee tukea oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oma työskentely, työprosessin tallentaminen ja arviointi yhdessä toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan
- nauttimaan omien ajatustensa, havaintojensa, mielikuvien ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti sekä ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä
- ymmärtämään taiteellisen prosessin ominaislaatuja taltioidessaan oman työskentelynsä kulkua
- arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisu ja työtapoja, kuten sisällöllisiä, kuvallisia ja

-
- tekniisiä ratkaisuja, sekä käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä
- hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä
 - tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään keskeisiä kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa
 - tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta
 - työskentelemään itsenäisesti ja yhteisön jäsenenä kuvataiteen projekteissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- piirustusta, grafiikkaa, maalausta, keramiikkaa, kuvanveistoa, tilataidetta ja taidetta ympäristössä, kuvallisen ajattelun syventämistä
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri, tila, liike, aika ja viiva
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaisemista kuvallisin keinoin

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- keskeisiä piirteitä taiteen historiassa ja nykytaiteessa sekä eri kulttuurien kuvamaailmassa
- ohjattuja näyttely- tai museovierailuja, taiteilijan työhön tutustumista ja tietoverkon kulttuuripalvelujen hyödyntämistä
- kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja
- taidekriittikää

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua, rakennusperinnön tutkimista sekä erilaisten ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta
- arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoihin, tyylipiirteisiin ja perinteisiin tutustumista,
- suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun tärkeimpiin edustajiin tutustumista
- tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista, muotoiluprosessiin tutustumista, materiaalin ja käyttötarkoituksen yhteyden tarkastelua

Media ja kuvaviestintä

- kuvan käyttötarkoituksen tarkastelemista mediassa, mediaesitysten rakenteellista ja sisällöllistä analyysia
- valokuvausta tai video- ja digitaalista kuvausta
- kuvakerronnan muotoja: kuvituksen, sarjakuvan ja liikkuvan kuvan erityispiirteitä
- graafista suunnittelua: kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita
- mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja
- elokuvien ja televisio-ohjelmien analysointia

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 5 – 7 SEURAAVASTI:

5. luokka

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- aiemmin opitun syventämistä
- piirustusta, maalausta ja taidetta ympäristössä
- sommittelun perusteita

- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaisemista kuvallisin keinoin

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- taidehistoriaa historian sisältöjä mukaillen
- mahdollisuuksien mukaan ohjattuja näyttelyvierailuja, taiteilijavierailuja ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä
- erilaisten taidekuvien tutkimista

Media ja kuvaviestintä

- koulun mahdollisuuksien mukaan valokuvausta, videokuvausta ja digitaalista kuvausta
- kuvakerronnan muotoja; kuvitus, sarjakuva ja liikkuvan kuvan erityispiirteet
- elokuvien ja TV-ohjelmien tarkastelua
- kuvan tarkoituksen tarkastelua

6. luokka

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- aiemmin opitun syventämistä
- piirustusta, maalausta ja grafiikkaa mahdollisuuksien mukaan
- kuvasommittelun perusteita
- kuvataiteen tyyleihin tutustumista
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaisemista kuvallisin keinoin

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- keskeisiä piirteitä taiteen historiassa ja eri kulttuurien kuvamaailmassa historian sisältöjä mukaillen
- mahdollisuuksien mukaan ohjattuja näyttelyvierailuja, taiteilijavierailuja ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä
- erilaisten taidekuvien tutkimista

Media ja kuvaviestintä

- koulun mahdollisuuksien mukaan valokuvausta, videokuvausta ja digitaalista kuvausta
- kuvakerronnan muotoja; kuvitus, sarjakuva ja liikkuvan kuvan erityispiirteet
- elokuvien ja TV-ohjelmien tarkastelua

7. luokka

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- aiemmin opitun syventämistä
- piirustusta, maalausta, keramiikkaa, kuvanveistoa ja tilataidetta mahdollisuuksien mukaan
- kuvasommittelun perusteita
- kuvataiteen tyylien ja kuvasymboliikan käyttämistä kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaisemista kuvallisin keinoin

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- keskeisiä piirteitä nykyaikaisessa ja eri kulttuurien kuvamaailmassa
- mahdollisuuksien mukaan ohjattuja näyttelyvierailuja, taiteilijavierailuja ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä
- kuvien analysointia, taidekuvan rakenteen tutkimista ja sisällöllistä tulkintaa

Media ja kuvaviestintä

- elokuvien TV-ohjelmien ja mainonnan analysointia
- kuvakerrontaa ja sen muotoja

7.15. Käsityö

Käsityön opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan käsityötaitoja niin, että se tukee hänen itsetuntonsa kasvua ja aloitekyvyn kehittymistä. Käsityön opetus tähtää laajaan sekä perinteiseen että nykyaikaiseen teknologiseen materiaali-, työväline- ja työtapatuntemukseen. Oppilas oppii arvostamaan työntekoa, hallitsee tuotteiden elinkaaren sekä omaksuu kestävän kehityksen periaatteet. Oppiaine on prosessi, jossa tuotteen alkuidean ja lopputuloksen välissä tapahtuu kasvua luovuudessa, vastuullisuudessa, ongelmanratkaisukyvyssä ja pitkäjänteisyydessä.

Etelä-Karjalan, Suomen ja muiden maiden kulttuuriperintö tarjoaa virikkeitä suunnitteluun ja ohjaa arvostamaan omaa kulttuuri-identiteettiä. Oppilasta ohjataan työskentelemään sekä yksin että ryhmissä, taitoja harjaannutetaan vuosittain syvenevillä oppisisällöillä, jotka ovat oppilaan kehitysvaiheen mukaisia.

Käsityö on työkasvatusta, taitokasvatusta, teknologiakasvatusta, taidekasvatusta, suunnittelua, ongelmanratkaisua, luovaa ajattelua ja elämyksiä.

OPISKELUN LUONNE JA YLEISET JÄRJESTELYT

Kolmannella ja neljännellä vuosiluokalla käsityö on kaikille yhteinen oppiaine käsittäen sisältöjä tekstiilityöstä ja teknisestä työstä.

Vuosiluokkien 5 – 7 ajaksi oppilaalla on mahdollisuus painottua joko tekstiilityöhön tai tekniseen työhön. Valinta tehdään 4. luokan jälkeen. Seuraava valintamahdollisuus on 7. luokan jälkeen.

Yhteistyötä ja vaihtoja teknisen ja tekstiilityön valinneiden välillä pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan.

Oppiaineen luonteen mukaisesti on huolehdittava asianmukaisista tiloista, oppilasryhmien koosta, koneista, laitteista ja tarvikkeista. Turvallinen ja tarpeeksi tilava oppimisympäristö on tavoitteiden mukaisen oppimisen edellytys.

VUOSILUOKAT 1–4

Käsityön opetuksen ydintehtävä vuosiluokilla 1–4 on perehdyttää oppilas käsityötietoihin ja -taitoihin sekä herättää hänen kriittisyytensä, vastuuntuntonsa ja laatutietoisuutensa työskentelyssä ja materiaalivalinnoissa. Oppilasta autetaan omaksumaan suunnittelutaitoja ja hän oppii perusvalmiuksia suunnitelmiansa toteuttamiseen. Häntä ohjataan käyttämään käsityössä tarvittavia perustyövälineitä sekä erilaisia koneita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hänen pitkäjänteisyytään ja ongelmanratkaisutaitojaan kehitetään sekä ryhmässä että itsenäisessä työssä. Monipuolinen työskentely, taidon kehittyminen ja osaamisen kokemus antavat työniloa, ja oppilaassa syntyy myönteinen asenne työn tekemistä ja opiskelua kohtaan. Opetus toteutetaan samansisältöisenä kaikille oppilaille käsittäen sisältöjä teknisestä työstä ja tekstiilityöstä.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tuntemaan käsityöhön liittyviä käsitteitä ja käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- omaksuu positiivisen asenteen työsuojeluun, oppii turvallista työvälineiden, koneiden ja laitteiden käyttöä sekä oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä viihtyisyydestä
- oppii käsityön perustekniikoita ja tuotesuunnittelua sekä harjaantuu niiden edellyttämässä taidoissa, jolloin hänen ajattelun taitonsa ja luovuutensa kehittyvät
- oppii avaruudellista hahmottamista suunnittelussaan ja työskentelyssään
- oppii kiinnittämään huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin
- oppii valmistamaan, huoltamaan ja korjaamaan arkipäivän käytännöllisiä tuotteita
- oppii ottamaan vastuuta omasta esineympäristöstään ja ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari
- tutustuu tietoteknisten välineiden käyttöön käsityöprosessin eri vaiheissa ja erilaisissa oppimisympäristöissä
- oppii vähitellen hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin
- tutustuu arkielämään liittyvään teknologiaan
- oppii arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- keskeisiä tekstiili- ja teknisen työn materiaaleja, työvälineitä ja työtapoja
- työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät
- omien töiden suunnittelua ja sen yhteydessä suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavien tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua, suunnitelmien erilaisia kuvaustekniikoita sekä tuotteiden valmistamista
- kotipaikkakunnalle omaleimaisia, sekä vanhoja että moderneja käsityötuotteita, -välineitä, -materiaaleja ja työtapoja niihin liittyvine harrastuksineen ja ammatteineen tulevaisuuden mahdollisuuksina sekä piirteitä lähiympäristössä mahdollisesti vaikuttavien muiden kulttuurien käsityöperinteestä
- oppilasta lähellä olevia, luonnossa ja rakennetussa ympäristössä esiintyviä ilmiöitä ja niiden teknologisia sovelluksia
- materiaalin ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleen käyttö

1. ja 2. luokka

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa käyttää käsityöhön liittyviä käsitteitä
- osaa käyttää käsityön perustekniikoita
- osaa ikätasonsa mukaisesti avaruudellista hahmottamista suunnitellessaan ja toteuttaessaan käsityötuotetta
- osaa kiinnittää huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin
- osaa ottaa vastuuta omasta esineympäristöstään
- osaa vähitellen hallita kokonaisen käsityöprosessin
- osaa suhtautua asiallisesti työsuojeluun ja työturvallisuuteen
- osaa arvioida ja arvostaa omaa ja muiden työtä
- osaa ottaa huomioon työssään kestävän kehityksen periaatteet ja ekologisuuden

3. ja 4. luokka

TAVOITTEET

- kokonaisen käsityöprosessin (visuaalinen ja tekninen suunnittelu, valmistaminen, arviointi) harjoittelu
- ongelmanratkaisutaito yksilönä ja ryhmässä
- työvälineiden ja koneiden turvallinen käyttö
- käsitöihin liittyvät värit, muodot ja esteettiset ominaisuudet sekä avaruudellisen hahmottamisen taito
- käsityömateriaalit ja niiden tarkoituksenmukainen käyttö
- taitojen kehittymisen tuoma itsetunnon vahvistuminen ja työn ilo
- vuotuiset juhlat ja perinne mukana aihepiireissä

TEKSTIILITYÖ

3. luokka

Ompelu:

- ompelukoneen käyttö:
- sauma, päärme, huolittelu
- elektronisen ompelukoneen käyttö mahdollisuuksien mukaan: nimen ohjelmointi ja ompelu
- pientyövälineiden turvallinen käyttö
- kankaan leikkaaminen yksinkertaisen kaavan mukaan
- napin ompelu, vetoketju

Lankatyöt:

- kiinteä silmukka virkkauksessa
- solmeilu

Tekstiilitieto:

- silittäminen
- työväline- ja materiaalituntemus
- puuvilla
- valmistetun tuotteen hoito

4. luokka

Ompelu:

- ompelukoneen sujuva käyttö
- nauhakuja, tasku
- yksinkertaisen kaavan valmistaminen
- saumurin käyttö huolitteluun

Lankatyöt:

- virkkaus: kiinteä silmukka sujuvasti

-
- neulominen: silmukoitten luominen, oikea ja nurja silmukka

Kirjonta:

- tilkkutyön ja applikoinnin alkeet
- kirjontapistoja käsin

Erikoistekniikat:

- tupsut, ryijysolmu
- muottihuovutus

Tekstiilitieto:

- kierrätys
- villa

TEKNINEN TYÖ

3. luokka

puu

opetetaan:

- mittaaminen
- suorankulman käyttö
- kappaleen kiinnittäminen
- poikkisahaaminen
- sahauslaatikon käyttö
- poraaminen, kairaaminen
- naulaaminen
- liimaaminen
- hiominen
- petseillä värittäminen
- lakkaus, maalaus, pensseleiden pesu

tutustutaan:

- työkaluihin sekä niiden käyttöön
- työkalujen nimet

metalli

tutustutaan:

- eri metalleihin ja niiden ominaisuuksiin

kokeillaan:

- ohkolevyn leikkaamista ja pakottamista
- ohuen metallin leikkaamista
- sahaamista
- pehmeän langan taivuttamista

4. luokka

puu

opetetaan:

- halkisahaus
- nauhaliimaliitos
- kapean pinnan höyläys
- vuoleminen
- talttaaminen
- ruuvaaminen
- lakkaus/maalaus

metalli

opetetaan:

- leikkaaminen
- sahaaminen
- taivuttaminen

tutustutaan:

- poraamiseen penkkiporakoneella

-
- pensseleiden pesu
 - huolto ja korjaus:
 - polkupyörän huoltoa: puhdistus, voitelu, valot

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön.

VUOSILUOKAT 5-7

TAVOITTEET

- entistä itsenäisempi kokonaisen käsityöprosessin hallinta erilaisia tietolähteitä apuna käyttäen
- työn laadun ja hyvän materiaalin arvostaminen kestävä kehityksen tukena
- luovaan käsityötaitoon ja persoonallisiin ratkaisuihin pyrkiminen esteettiset näkökohdat huomioiden
- nykYTEknologiaan liittyvät tiedot ja taidot
- oman kotiseudun ja muiden kansojen käsityöperinteen kunnioittaminen
- vastuun ottaminen omalta osaltaan koko ryhmän työn sujuvuudesta

TEKSTIILITYÖ

5. luokka

Ompelu:

- ompelukoneitten itsenäinen käyttö
- saumuri: joustavat saumat, rullapäärme
- kaavan jäljentäminen kaava-arkilta, kaavamerkit
- leikkuusuunnitelma
- sanallisen ja kuvallisen työohjeen mukaan eteneminen

Lankatyöt:

- virkkaus: pylväs
- neulominen: suljettu neule, sädekavennus

Kirjonta:

- tilkkutyöt
- applikoiminen
- kirjontaa elektronisella ompelukoneella mahdollisuuksien mukaan

Erikoistekniikat:

- kankaanpainanta
- huovutus
- uusiopaperin valmistus
- estovärijäys

Tekstiilitieto:

- syventävää tietoa puuvillasta
- tekokuidut
- lankavyötteen tiedot

6. luokka

Ompelu:

- mittojen ottaminen
- joustavan vaatteen ompelu
- ompelukoneen, saumurin ja työohjeiden itsenäinen käyttö

Lankatyöt:

- virkkaus ja neulonta itsenäisesti työohjeita seuraten, perinne käsityöihin tutustuminen
- projektityön valmistaminen mahdollisuuksien mukaan

Kirjonta:

- kirjontapistoja käsin
- perinne käsityöihin tutustuminen

Tekstiilitieto:

- pellava

7. luokka

Ompelu:

- ompelukoneen ja saumurin monipuolinen käyttö ja huolto
- ylä- ja alaosan vaatteiden kaavat ja vaatteiden valmistus
- vetoketju, napit ja napinlävet vaatteissa
- työohjeiden tulkitseminen ja käsityölehtien kaava-arkin käyttö

Lankatyöt:

- neulominen: neuletiheyden määrittäminen, kirjoneule, sukan kantapää, erilaiset kavennukset, kone-neulontaan tutustuminen

Kirjonta:

- kirjontaa käsin ja koneella käyttäen suunnittelussa hyväksi omia elämyksiä, ajankohtaisia ilmiöitä, muiden kansojen tai oman paikkakunnan käsityöperinnettä

Erikoistekniikat:

- huovutus kuivahuovutusneulalla tasossa ja kolmiulotteisena

Tekstiilitieto:

- kuluttajatietoutta
- korjaus ja kierrätys
- työväline- ja materiaalitietoa

TEKNINEN TYÖ

5. luokka

puu

opetetaan:

- muotosahausta
- ruuviliitos
- pyörötappiliitos
- höylän säätö ja höyläys
- maalaaminen, välihionta

metalli

opetetaan:

- niittaaminen
- viilaaminen

elektroniikka:

opetetaan:

- led
- vastus
- juottaminen

huolto ja korjaus:

opetetaan:

- polkupyörän huoltoa

6. luokka

puu

opetetaan:

- saranointi
- sorvaus
- perinteisten puuliitosten tekoa

metalli

opetetaan:

- taivuttaminen
- pakottaminen

elektroniikka:

opetetaan:

- elektroniikan komponentteja lisää:
transistori, kondensaattori

huolto ja korjaus:

opetetaan:

- polkupyörän huolto
- sähkökoneiden rakenteisiin ja toimintaperiaatteisiin tutustuminen (imuri, vatkain partakone jne.)

7. luokka

TAVOITTEET

- työturvallisuuden tärkeyden omaksuminen ja ryhmässä työskentely
- perehtyminen työympäristöön ja työvälineistä huolehtiminen
- metallien perustyömenetelmiin tutustuminen
- sähkötekniikan ja elektroniikan perusteisiin tutustuminen ja sähkölaitteiden ja sähkötöiden työturvallisuustekijöiden huomioiminen
- oikean rakennemateriaalin valinta; puu, metalli vai muovi
- teknisen ajattelun kehittäminen
- kädentaitojen arvostus

SISÄLLÖT

Metallitekniikka

Materiaalit

- metallien jako, erikoismetallit

Liittäminen

- liimaus
- niittaus
- ruuviliitokset
- hitsaus
- juotto

Lämpökäsittely

- taonta

ominaisuuksien muuttaminen

Metallin työstö

- sorvi
- hionta

Pintakäsittely

- maalaus
- hionta
- pinnoitus

Työstö- ja hitsauskoneiden sekä lämpökäsittelyvälineiden turvallinen käyttö

- pylväsporakone
- sorvit, puu/metalli
- hiomakoneet
- käsityökalut
- Mig
- puikkohitsauskone
- kaasuhitsauslaitteet
- ahjo
- vannesaha

Sähkötekniikka ja elektroniikka

- perusyksiköt
- symbolit
- sähköpiiri
- elektroniikan peruskomponenttien tunnistus, kytkentä ja käyttö
- juottaminen

Muovit

- yleisimpien muovien tunnistaminen ja käyttö
- lasikuidun valmistus

Työsuunnittelu

- tekninen piirustus
- valmistusjärjestys
- materiaalivalinta
- muotoilu

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen
- muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittyntä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti

- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisista ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan

Valinnaiset aineet

Perusopetuksen valinnaisten aineiden tehtävä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden, erityisesti taide- ja taitoaineiden, mukaan luettuna kotitalous, sekä haluttaessa aihekokonaisuuksien tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden tehtävä on myös antaa oppilaalle mahdollisuus syventää harrastuksiaan ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Valinnaisten aineiden tulee tukea perusopetuksen tavoitteita.

TEKSTIILITYÖ VUOSILUOKAT 8 JA 9

TAVOITTEET

- oman ajattelukyvyn ja omatoimisuuden kehittäminen (sisäinen yrittäjäyys)
- oppilas pyrkii huomioimaan suunnittelussa, valmistuksessa ja käytössä tuotteensa käytännöllisyyden, esteettisyyden ja hyvän laadun
- ekologinen tietoisuus kuluttajana kasvaa
- ymmärrys yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja kohtaan lisääntyy
- tiimityöskentelyn ja itsearviointin taidot lisääntyvät
- nykyaikaisen teknologian tiedot ja taidot kasvavat niin, että niitä voi hyödyntää arkielämässä, jatko-opinnoissa, tulevaisuuden työtehtävissä ja harrastuksissa

SISÄLLÖT

Ompelu:

- ompelukoneen, elektronisen ompelukoneen ja saumurin monipuolinen käyttö
- vaatteiden suunnittelu, kaavojen kuosittelu ja vaatteiden valmistus käyttäen omaa ongelmanratkaisutaitoa

Lankatyöt:

- erilaiset neulepinnat, kirjoneule
- koneneulonta
- neulonnan ja virkkauksen merkkikieli
- suomalaiset ja muiden kansojen perinneneuleet

Kirjonta:

- eri maiden kirjontoihin tutustuminen
- kirjontaa yksin tai ryhmätyönä oppilaan oman suunnitelman pohjalta

Erikoistekniikat:

- Kankaankudonta
- kangaspuihin tutustuminen
- kudontatyö oman suunnitelman pohjalta

Helmikudonta:

- helmikudonta eri kulttuureissa
- oma työ helmikudontatekniikalla

Kankaanpainantaa, huovutusta, chenille-tekniikkaa yksin tai projektityönä

Tekstiilitieto:

- tekstiilityövälineiden hankinta ja huolto
- vaatteiden korjaus ja kierrätys
- työväline ja materiaalitietoa jokaisen aihepiiriin yhteydessä
- tietoa kodin tekstiileistä ja sisustamisesta

TEKNINEN TYÖ VUOSILUOKAT 8 JA 9

8. luokka

TAVOITTEET

- samat perustavoitteet kuin 7. luokalla
- oikean puutavaralajin ja sopivan puulaadun valinta sekä puun liitostapoihin tutustuminen
- vaativimpien puun työstökoneiden turvallisen ja konetta säästävän käytön ymmärtäminen
- tuotteen valmistusprosessin ymmärtäminen (piirustuslaudalta valmiiksi tuotteeksi)
- positiivinen suhtautuminen työympäristöön

SISÄLLÖT

Puutekniikka

Puutavara

- puutavaran luokitus
- liimapuun valmistus
- tappi- ja loviliitos

Työsuunnittelu

- konepiirustus
- termistö
- luovuus (muotoilu)

Isot puuntyöstökoneet

- talttauskoneet
- jyrsimet
- oikohöylä
- tasohöylä
- pyörösaha

9. luokka

TAVOITTEET

- samat perustavoitteet kuin 7. ja 8. luokalla
- oma-aloitteisuus ja omatoimisuus
- ammatillisten koulutusalojen selventäminen

SISÄLLÖT

- 7. ja 8. luokalla opittujen tietojen ja taitojen kehittäminen

-
- teknisten ammattialojen syventäminen

7.16. Liikunta

Liikunnanopetuksen päämääränä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys.

Liikunnanopetus tarjoaa oppilaalle sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollista omaksua liikunnallinen elämäntapa.

Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa edetään leikin ja taitojen oppimisen kautta kohti omaehtoista harrastuneisuutta. Tämä edellyttää yksilöllisten kehittymismahdollisuuksien huomioon ottamista. Liikunta ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsensä tuntemista ja ohjaavat suvaitsevaisuuteen.

Liikunnan opetuksessa tulee korostaa yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, reilua peliä ja turvallisuutta. Liikunnanopetuksen yhteydessä on korostettava turvallista liikennekäyttäytymistä. Liikunnanopetus pohjautuu kansalliseen liikuntaperinteeseen.

Pyrimme yhteistyöhön paikallisten urheiluseurojen kanssa.

Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenaajat, paikalliset olosuhteet, lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet sekä oppilaan erityistarpeet ja terveydentila.

VUOSILUOKAT 1–4

Vuosiluokkien 1–4 liikunnan opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaan valmiudet sekä yksilölliset kehitysmahdollisuudet. Opetus toteutetaan leikinomaisesti kannustavassa ilmapiirissä ja se etenee motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. Liikunnan opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus, ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii monipuolisesti motorisia perustaitoja ja saa virikkeitä harrastaa liikuntaa
- oppii hyvinvointia edistäviä ja turvallisia liikuntatapoja sekä perusuimataidon
- harjaantuu sekä itsenäisen työskentelyn taidoissaan että yhteistyötaitoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostumista
- oppii toimimaan sovittujen ohjeiden mukaan ja reilun pelin hengessä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- juoksua, hyppyjä, heittoja sekä niiden soveltamista liikuntamuotoihin
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tansseja
- leikki-, viite-, pienpelejä ja eri palloilulajeja (ulko- ja sisä)
- luontoliikuntaa: retkeily ja suunnistus
- talviliikuntaa: hiihtolajit ja luistelu

-
- veteen totuttautumista ja uintiharjoituksia
 - liikunnallisia leikkejä
 - tutustuminen uusiin liikuntalajeihin mahdollisuuksien mukaan

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 3 JA 4 SEURAAVASTI:

3. luokka

Palloilu

- oppilas tutustuu seuraavien palloilulajien alkeispeleihin: jalkapallo, koripallo, pesäpallo, käsipallo ja salibandy.

Yleisurheilu

- reaktioleikit, pallonheitto, pituushyppy, turbokeihäs ja erilaiset juoksut.

Uinnin opetus koulun mahdollisuuksien ja resurssien puitteissa

- alkeisuintitaitojen kertaus
- rintauintin, selkäuintin ja vapaauinnin harjoittelu

Suunnistus ja retkeily

- ilmansuunnat ja mittakaava, pihakarttaan tutustuminen, oppilas tuntee ja osaa käyttää erilaisia karttamerkkejä.

Luistelu

- eteenpäin ja taaksepäin luistelun ja jarrutuksen alkeet ja harjoittelu

Hiihto

- oppilas osaa perinteisen hiihdon perustekniikat ja tutustuminen luisteluhiihtoon

Voimistelu

- perus- ja kuntovoimistelu: hypyt ja hyppelyt, taivutukset ja heilahdukset, käynti ja juoksu, askeleet eri suuntiin, rytmi- ja liikesommitelmat, kuperkeikan kertaaminen ja kehittäminen ja kärrynpyörä
- tutustuminen eri välineisiin
- tutustuminen eri telineisiin
- musiikkiliikunta

4. luokka

Palloilu

- oppilas osaa eri palloilulajien perustaidot ja säännöt: jalkapallo, koripallo, pesäpallo ja salibandy, käsipallo

Yleisurheilu

- pallonheitto, pituushyppy, turbokeihäs, erilaiset juoksut ja kuulantyönnön alkeet

Uinnin opetus koulun mahdollisuuksien ja resurssien puitteissa

- oppilas varmentaa uimataitoaan tavoitteena pystyä uimaan 50 m.

Suunnistus ja retkeily

- osaa arvioida matkan pituutta
- opetellaan kartanlukutaitoa ja opitaan kartan suunnastaminen
- opitaan lisää karttamerkkejä

Luistelu

- eteenpäin ja taaksepäin luistelun varmentaminen
- jarrutusten varmentaminen
- tutustuminen jääpelien sääntöihin pelaamalla

Hiihto

- mäenlaskun alkeisharjoittelu
- perinteisen hiihdon eri tekniikoiden kertausta ja soveltamista eri maastokohteisiin
- tutustuminen luisteluhiihtoon

Voimistelu

- perus- ja kuntovoimistelu: lisää hyppyharjoitteita esim. voltin kehittely, pää- ja käsiseisonta
- välineet: tutustuminen
- telineet mahdollisuuksien mukaan
- musiikkiliikunta

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- hallitsee motorisia perustaitoja ja osaa soveltaa niitä eri liikuntamuodoissa
- osaa juosta, hypätä ja heittää
- osaa voimisteluliikkeitä ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- osaa ilmaista itseään liikunnan avulla ja liikkua rytmin tai musiikin mukaan
- osaa käsitellä pelivälineitä leikeissä ja harjoituksissa sekä toimia peleissä
- osaa liikkua luonnossa opetuskarttaa hyväksi käyttäen
- osaa luistelun perustaitoja
- pystyy liikkumaan suksilla monipuolisesti
- pystyy uimaan uintisyvyisessä vedessä
- toimii pitkäjänteisesti ja suhtautuu realistisesti omiin suorituksiinsa
- osaa pukeutua tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtia puhtaudestaan
- toimii itsenäisesti ja ryhmässä sovittujen ohjeiden mukaan sekä osallistuu vastuullisesti ja yritteliäästi liikunnan opetukseen.

VUOSILUOKAT 5–9

Vuosiluokkien 5–9 liikunnanopetuksessa tulee ottaa huomioon tässä kehitysvaiheessa korostuvat sukupuolten erilaiset tarpeet sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen erot. Monipuolisen liikunnanopetuksen avulla tuetaan oppilaan hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja yhteisöllisyyteen sekä luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Opetuksessa annetaan mahdollisuuksia liikunnallisiin elämyksiin ja tuetaan oppilaan itsensä ilmaisua.

TAVOITTEET

Oppilas

- kehittää edelleen motorisia perustaitoja ja oppii liikunnan lajitaitoja
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä
- oppii kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään
- kehittää uimataitoaan ja opettelee vedestä pelastamisen taitoja
- oppii toimimaan turvallisesti ja asianmukaisesti liikuntatilanteissa
- oppii toimimaan itsenäisesti ja ryhmässä
- opettelee hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastamismahdollisuuksista.

KESKEISET SISÄLLÖT

- juoksua, hyppyjä ja heittoja eri liikuntalajeissa
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tanssia
- pallopelejä: ulko- ja sisäpalloilulajit
- suunnistusta ja retkeilyä
- talviliikuntaa: hiihtolajit ja luistelu
- uintia ja vesipelastusta
- toimintakyvyn kehittämistä ja seuranta sekä lihashuoltoa
- uusiin liikuntamuotoihin tutustumista ja liikuntatietoutta

SISÄLLÖT JAKAUTUVAT VUOSILUOKILLA 5-9 SEURAAVASTI:

5. luokka

Palloilu

- oppilas harjaantuu eri palloilulajien pelitaidoissa ja sääntöjen tuntemuksessa: jalkapallo, koripallo, pesäpallo, salibandy.
- oppilas tutustuu lentopallon ja käsipallon viitepeleihin ja pelitaitoihin.

Yleisurheilu

- kuulantyyntö, pituushyppy, pikajuoksut ja kestävyysjuoksu sekä erilaiset hyppyharjoitteet

Uinnin opetus koulun mahdollisuuksien ja resurssien puitteissa

- oppilas oppii rintauintin ja selkäuintin tekniikat
- harjoittelee jalat ja pää edellä hyppyä.

Suunnistus ja retkeily

- varmennetaan kartanlukutaitoa ja kartan suunnastamista
- harjoitellaan reitinvalintoja

Luistelu

- kaarreluistelun harjoittelu
- opittujen taitojen varmentamista
- jääpelien harjoittelua
- taitoluistelun alkeita

Hiihto

- harjoitellaan luisteluhiihdon eri tekniikoita

Voimistelu

- parannetaan jo opittuja perustietoja ja –taitoja
- lihasvoimaharjoitteet: kuntopiiri
- päälläseisannon ja käsin seisannon kehittäminen
- välineet
- telineet: samat kuin aikaisemmin, korkeuden nosto
- liikeyhdistelmien kehittäminen
- musiikkiliikunta ja tanssi

6. luokka

Palloilu

- oppilas osaa noudattaa palloilulajien sääntöjä, joita koulussa käytetään
- oppilaan pelitaidot kehittyvät entistä paremmiksi: jalkapallo, koripallo, pesäpallo,
- salibandy, käsipallo ja lentopallo

Yleisurheilu

- pikajuoksun lähdön alkeet
- aitajuoksuun tutustuminen
- korkeushyppy (floppi)
- varmennetaan jo opittuja lajitaitoja

Uinnin opetus koulun mahdollisuuksien ja resurssien puitteissa

- oppilas pystyy uimaan 100 m rintauintia tai selkäuintia
- varmennetaan jo opittuja taitoja

Suunnistus ja retkeily

- syvennetään aiemmin opittuja suunnistustaitoja

Luistelu

- sovelletaan opittuja taitoja eri peleissä ja leikeissä
- taitoluistelun alkeita

Hiihto

- oppilas varmentaa hiihto- ja mäenlaskutaitojaan
- tutustutaan eri hiihtolajeihin

Voimistelu

- parannetaan edelleen eri tietoja ja taitoja
- pyritään tekemään pidempiä liikesarjoja
- musiikkiliikunta ja tanssinopetus

7. luokka

perusliikunta, voimistelu, musiikki- ja ilmaisuliikunta, palloilu

Tavoitteena:

- Kehittää yleisurheilun lajitaitoja.
- Kehittää motorisia perustaitoja.
- Rohkaistua luovuuteen ja itsensä ilmaisuun.
- Tutustua erilaisiin tanssityyleihin ja –askeliin.
- Kehittää fyysisen kunnon osa-alueita.
- Oppia eri palloilulajien perustaidot ja –säännöt.
- Oppia sääntöjen merkitys, reilu peli.
- Oppia yhteistyön ja toisten huomioonottamisen merkitys joukkueessa.

Sisällöt:

- kestävyysjuoksu, pikajuoksu, korkeus- ja pituushyppy, kuulantyyöntö, keihäänheitto
- Kuntopiirit, kuntotestit
- Aerobic, teline- ja välinevoimistelu,
- Eri maiden kansantansseja, oman tanssin suunnittelu,
- disco- ja vakiotanssien askeleet (valssi, jenkka, yleisaskel).
- Koripallo, lentopallo, pesäpallo. sulkapallo, salibandy, tennis, erilaiset viitepelit ja palloleikit, jalkapallo

Suunnistus, uinti, talviliikunta

Tavoitteena:

- Oppia liikkumaan luonnossa.
- Oppia suunnistustaidot.
- Oppia tuntemaan jokamiehen oikeudet.
- Oppia kunnioittamaan ja arvostamaan luontoa
- Perusuimataitojen ylläpito ja harjaannuttaminen
- Mahdollisuuksien mukaan vesiliikunnasta nauttiminen kunnon kohottajana ja rentouttavana liikuntamuotona
- Oppia liikkumaan ulkona kaikkina vuodenaikoina.
- Kerrata luistelun perustaidot.
- Tutustua jääpeleihin.
- Saada kuntoa, iloa ja virkistystä.
- Oppia pukeutumaan asiallisesti sään ja olosuhteiden mukaan.
- Kerrata hiihdon perustekniikat.

Sisällöt:

- Kartanluku ja kompassin käyttö
- Helpot suunnistusradat
- Rintauinti, selkäuinti, sukeltaminen ja vedestä pelastaminen
- Perusluistelutaidot
- Jääpallo, ringette

Perushiihtotaidot

8. luokka

perusliikunta, voimistelu, musiikki- ja ilmaisuliikunta, palloilu

Tavoitteena:

- Kehittää yleisurheilun lajitaitoja.
- Kehittää motorisia perustaitoja.
- Saada innostusta oman suorituskyvyn ylläpitämiseen ja kehittämiseen.
- Kehittää fyysistä kuntoa
- Lisätä liikevarastoa ja antaa virikkeitä oman kunnon ylläpitämiseen.
- Kehittää itseluottamusta ja omien kykyjen tuntemista.
- Kehittää liikehallintaa ja rytmitajua.
- Omaksua tietoa erilaisista tanssilajeista.
- Oppia yhteistyökykyä ja toisten huomioon ottamista ja hyväksymistä.
- Oppia hyviä tapoja.
- Kehittää fyysisen toimintakyvyn osa- alueita.
- Kehittää yhteistyökykyä.
- Oppia erilaisia pallo- ja mailapelejä.

Laajennetaan lajitarjontaa paikkakunnan mahdollisuuksien mukaan

Sisällöt :

- Kestävyysjuoksu, pikajuoksut, korkeus- ja pituushyppy, heitot.
- Kuntopiirit, kuntosaliharjoittelu, kuntotestit.
- Aerobic-tyyppisen voimistelun erimuodot, teline- ja välinevoimistelu, rentousharjoitukset.
- Kansantanssit, seurataanssit, yleisimmät paritanssit,
- improvisointi, ilmaisuliikunta.
- Eri pallopelit, tekniikka, taktiikka ja peli ”me hengen luoja”.

Tutustutaan uusiin liikuntamuotoihin.

Suunnistus, uinti, talviliikunta

Tavoitteena:

- Suunnistustaitojen kehittäminen.
- Oppia nauttimaan vapaudesta liikkua luonnossa.
- Kehittää kestävyyttä ja ketteryyttä.
- Kehittää keskittymiskykyä.
- Uimataidon ylläpito mahdollisuuksien mukaan.
- Kunnon kohottaminen.
- Oppia nauttimaan liikkumisesta ulkona myös talvella.

Sisällöt:

- Kartanluku, kompassin käyttö, erilaiset suunnistusradat, retkeily.
- Uinti kuntoilumuotona.
- Luistelu ja jääpelit

Hiihtolajit

9.luokka

perusliikunta, voimistelu, musiikki- ja ilmaisuliikunta, palloilu

Tavoitteena:

- Kehittää yleisurheilun lajitaitoja.
- Kehittää motorisia perustaitoja.
- Antaa innostusta oman suorituskyvyn ylläpitämiseen ja kehittää fyysistä kuntoa
- Lisätä liikevarastoa ja antaa virikkeitä oman kunnon ylläpitämiseen.
- Kehittää itseluottamusta
- Kehittää liikehallintaa ja rytmitajua.
- Antaa tietoa erilaisista tanssilajeista.
- Oppia yhteistyökykyä ja toisten huomioonottamista
- Kehittää fyysisen toimintakyvyn osa-alueita.
- Oppia erilaisia pallo- ja mailapelejä
- Antaa virikkeitä oman harrastuksen löytämiseen.
- Oppia itsenäiseen työskentelyyn.
- Oppia omien kykyjen tuntemista.

Sisällöt:

- Kestävyysjuoksu, pikajuoksu, hyppy, heittolajit.
- Kuntopiirit, kuntosaliharjoittelu, kuntotestit.
- Aerobictyyppisen voimistelun eri muodot, teline- ja välinevoimistelu,
- rentousharjoitukset, jooga.
- Kansantanssit, seurataanssit yleisimmät paritanssit
- improvisointi, ilmaisuliikunta.
- Eri pallopelit kuntoilumuotona ja ”me-hengen” luojana.

Tutustutaan uusiin liikuntaharrastusmahdollisuuksiin.

Suunnistus, uinti, talviliikunta

Tavoitteena:

- Suunnistustaitojen kehittäminen.
- Oppia nauttimaan vapaudesta liikkua luonnossa.
- Kehittää kestävyyttä ja ketteryyttä.
- Kehittää keskittymiskykyä.
- Uimataidon ylläpito mahdollisuuksien mukaan.
- Kohottaa kuntoa.
- Oppia nauttimaan liikkumisesta ulkona myös talvella.

Sisällöt:

- Kartanluku, kompassin käyttö, erilaiset suunnistusradat, retkeily.
- Uinti kuntoilumuotona
- Luistelu ja jääpelit

Hiihtolajit

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa ydintaidot juoksuissa, hyppyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävänsä rytmin merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisimpien pallopelien perustaidot ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat
- hallitsee uimataidon sekä osaa vesipelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää omaa kuntoa
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunnille tarkoituksenmukaisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta.

7.17. Kotitalous

VUOSILUOKAT 7–9

Kotitalouden opetuksen tarkoituksena on kehittää arjen hallinnan edellyttämiä käytännön taitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Tehtävänä on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta terveydestään, ihmissuhteistaan ja taloudestaan sekä lähiympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta.

Kotitalouden opetuksen tulee perustua käytännön toimintaan ja ryhmässä toimimiseen sekä oppilaan omien lähtökohtien huomioon ottamiseen ja kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen. Oppiaineessa perehdytään moniin ihmisen hyvinvoinnin ja hyvän elämän kannalta tärkeisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät nuorta itseään, kotia ja perhettä sekä niiden yhteyksiä muuttuvaan yhteiskuntaan ja ympäristöön. Kotitalouden opetus tarjoaa mahdollisuuksia opetuksen eheyttämiseen ja yhteistyöhön muiden oppiaineiden kanssa ja soveltaa käytäntöön useiden alojen tietoja ja antaa perusteita yrittäjyyden kehittämiseen.

Aihekokonaisuudet kotitaloudessa

Kaikki aihekokonaisuudet ovat mukana kotitalouden sisältöalueissa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään hyvien tapojen ja tasa-arvon merkityksen yksilön ja perheen hyvinvoinnin kannalta
- pohtimaan kotitalouksien arjen hallinnan kannalta tarpeidensa ja voimavarojensa merkitystä sekä yhteyksiä omiin valintoihinsa ja toimintaansa
- ruokatalouden, asunnon ja tekstiilien hoitoon liittyvät perustaidot ja käyttää tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestävästi kehityksen mukaisia aineita ja työtapoja
- toimimaan harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostamaan kulutuksen monimuotoisuutta ja kulutukseen liittyviä ongelmia ja tiedostamaan mahdollisuuksia yrittäjänä

-
- tiedostamaan kotitalouksien toimintaan liittyvää kansallista kulttuuria sekä kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden tuomia mahdollisuuksia
 - toimimaan ryhmän vastuullisena jäsenenä
 - hakemaan kotitalouteen liittyvää tietoa ja suhtautua löytämäänsä kriittisesti

KESKEISET SISÄLLÖT

7. luokka (3 viikkotuntia)

Perhe ja yhdessä eläminen

- Yhteistyö ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua, ryhmässä toiminen
- Hyvät tavat, kalenterivuoden juhlat
- Tasa-arvo ja ajankäyttö perheessä

Ravitseminen ja ruokakulttuuri

- Hygienia, ruuan laatu ja turvallisuus
- Perusruoanvalmistusmenetelmät ja elintarviketuntemus
- Ateriasuunnittelua ja erilaiset ruokailutilanteet suomalaisessa ruokakulttuurissa
- Ravitsemussuosituksia ja terveellinen ruoka

Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta

- Ajankäytön, työnjaon ja vastuullisen toiminnan harjoittelua
- Oman rahankäytön suunnittelu
- Kriittinen kuluttaminen ja kulutuksen ympäristövaikutukset
- Kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet

Koti ja ympäristö

- Asunnon ja tekstiilien hoito
- Lähiympäristön hoito sekä jätehuolto
- Mahdolliset yrittäjä- ja asiantuntijavierailijat
- Kotitalouskoneiden ja kodin laitteiden turvallinen ja monipuolinen käyttö

Valinnaiset aineet

Perusopetuksen valinnaisten aineiden tehtävä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden, erityisesti taide- ja taitoaineiden, mukaan luettuna kotitalous, sekä haluttaessa aihekokonaisuuksien tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden tehtävä on myös antaa oppilaalle mahdollisuus syventää harrastuksiaan ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Valinnaisten aineiden tulee tukea perusopetuksen tavoitteita.

KOTITALOUS vuosiluokat 8 – 9

TAVOITTEET

- Rohkaista oppilasta työtehtävissään itsenäiseen tiedonhankintaa ja jo opittujen taitojen soveltamiseen ja vahvistamiseen
- Vahvistaa myönteisiä asenteita kodin tehtäviä ja tasapuolista työnjakoa kohtaan
- Oppilasta ohjataan taloudellisuuteen ja kotitöiden suunnitelmalliseen toteuttamiseen

KESKEISET SISÄLLÖT

- Ateriasuunnittelua, erilaisia ruokailijoita ja ruokailutilanteita
- Tapakulttuuria ja kodin juhlat

- Kohti kansainvälisyyttä
- Ruoanvalmistustaitojen ja elintarviketuntemuksen kehittämistä
- Ryhmätyötaitojen vahvistamista
- Myönteisten ihmissuhteiden merkitys
- Kulutuksen ympäristövaikutukset
- Tuotteiden ja palvelujen hankinta ja käyttö
- Yrittäjäkasvatusta - kohti yritteliäisyyttä

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- osaa noudattaa hyviä tapoja ja ottaa muut huomioon käyttäytymisellään
- osaa toimia itsenäisesti ja ryhmässä
- tuntee kotitaloustyön suunnittelun, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä oppimistilanteissa

Käytännön työtaidot

Oppilas

- tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia, tavallisimpia ruoanvalmistuksen menetelmiä ja osaa käyttää näitä hyväkseen ruoanvalmistuksessa
- osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia ja koostaa ateriansa ravitsemussuosituksien mukaan ottaen huomioon ottaen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja -välineitä turvallisesti
- osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä
- osaa tehdä tavanomaiset kodin siivoukset
- osaa toimia ympäristöä säästämällä ja huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta

Tiedonhankinta – ja käsittelytaidot

Oppilas

- osaa etsiä ja hyödyntää kotitalouden tietoja eri lähteistä, tulkita yleisimpiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta
- osaa pääpiirteittäin kertoa mistä kotitalouksien menot koostuvat ja tehdä oman rahankäyttösuunnitelmansa
- tuntee tärkeimmät kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet

7.18. Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskeluvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja.

Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea oppilaanohjaajien ja

toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä etsimään apua ongelmatilanteissa
- oppii tuntemaan erilaiset oppimistyylit
- oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan
- saa tukea ja ohjausta koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja perusopetuksen päättövaiheessa
- oppii etsimään tietoja ja hankkimaan taitoja opiskelua, tulevaisuutta sekä elämää koskevia suunnitelmia ja valintoja varten käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii kehittämään päätöksentekotaitojaan sekä toteuttamaan ja arvioimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan
- saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa, myös sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa
- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

VUOSILUOKAT 1–2

Oppilaanohjauksen tavoitteena on edistää oppilaan opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä osaltaan estää oppimisvaikeuksien syntymistä. Sujuvan opiskelun turvaamiseksi ohjauksen on tuettava oppilasta opiskelutaitojen kehittämisessä. Oppilasta tulee ohjata suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin. Ohjauksen avulla oppilas oppii käyttämään monipuolisia työtapoja ja hankkimaan tietoa erilaisista tietolähteistä.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 1–2 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä.

VUOSILUOKAT 3–6

Vuosiluokkien 3–6 aikana oppilaanohjauksen tehtävänä on ohjata oppilasta itsenäistymiseen ja vastuullisuuteen koulutyössä ja tehtävien tekemisessä. Oppilasta tulee ohjata myös hänen tehdessään ainevalintoja perusopetuksen aikana ja nivelvaiheissa. Vuosiluokkien 3–6 aikana aloitetaan tutustuminen ammatteihin ja työelämään tutustumalla omien huoltajien tai lähisukulaisen työpaikkoihin ja työtehtäviin. Ohjauksen tehtävänä on lisäksi ohjata oppilaita kehittämään tiedonhankinnan valmiuksia ja käyttämään monipuolisia työtapoja. Oppilasta tulee ohjata myös yhteistoiminnallisuuteen ja toisten ihmisten huomioon ottamiseen. Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 3–6 aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Ohjaukseen voidaan myös varata

oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Lisäksi oppilaan tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tukemiseksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

VUOSILUOKAT 7–9

Perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien oppilaanohjaus tulee järjestää siten, että se tarjoaa oppilaalle kokonaisuuden, joka muodostuu

- luokkamuotoisesta ohjauksesta: 0,5 kurssia 7. ja 8. vuosiluokalla ja 1 kurssi 9. vuosiluokalla
- yksilöllisiin kysymyksiin syventävästä henkilökohtaisesta ohjauksesta kullakin vuosiluokalla
- sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta kullakin vuosiluokalla
- työelämään tutustumisesta.

Oppilaalle tulee järjestää henkilökohtaista ohjausta, jolloin oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Oppilaalle tulee järjestää pienryhmäohjausta, jonka aikana hän oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Perusopetuksen päättövaiheessa oppilasta tulee ohjata ja tukea jatko-opiskeluvalinnoissa sekä ohjata käyttämään yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita. Oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus tutustua työhallinnon tarjoamiin tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin. Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulun välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä saa virikkeitä yrittäjyydestä. Tämän yhteistyön keskeisen osan muodostavat työelämän edustajien vierailut luokkatunneilla, työpaikkakäynnit, projektityöt, eri alojen tiedotusmateriaalien käyttö ja työelämään tutustuminen (TET). Oppilaalle tulee järjestää työelämään tutustumisen jaksoja koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidoissa työympäristöissä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia.

Työelämään tutustuminen toteutetaan eri vuosiluokilla seuraavasti:

- 5. – 6.luokka: 1.päivä huoltajan tai lähisukulaisen työtehtäviin tutustuminen
- 7. luokka: 1-2 päivää koulun oppilashuoltohenkilöstön työtehtäviin tutustuminen
- 8. luokka: 1 viikko itse hankitussa tai koulun järjestämässä työpaikassa oman kunnan alueella
- 9. luokka: 1 viikko itse hankitussa tai koulun järjestämässä työpaikassa

Lisäksi järjestetään mahdollisuus työpaikkavierailuihin ja toisen asteen koulutukseen tutustumiseen sekä osallistumiseen koulutusmessuille.

LUOKKAMUOTOINEN OHJAUS

TAVOITTEET

Oppilas

- muodostaa kokonaiskäsityksen opetuksesta ja koulun toimintatavoista
- oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä arvioimaan omia opiskelutaitojaan
- oppii tuntemaan hänelle sopivia opiskelustrategioita
- tuntee Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteet ja oppii etsimään tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista
- hankkii perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista
- opettelee etsimään tietoa opiskelusta ja työnteosta ulkomailla.

KESKEISET SISÄLLÖT

- kouluyhteisössä toimiminen, perusopetuksen rakenne, eteneminen ja oppilaan arviointi
- opiskelun taidot
- itsetuntemus ja ammatillinen kehitys
- tulevaisuudensuunnittelu- ja päätöksentekotaidot
- työelämä tietous, elinkeinorakenne ja ammattialat
- Suomen koulutusjärjestelmä
- jatko-opintomahdollisuudet peruskoulun jälkeen sekä hakeutuminen jatko-opintoihin
- opiskelu ja työskentely ulkomailla
- ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalvelut
- tasa-arvo yhteiskunnassa ja työelämässä

7. luokka (0,4 kurssia)

Kurssin toteuttamisajankohta jaksojen 1 – 3 aikana

Tavoitteet:

- oppilas osaa muodostaa kokonaiskäsityksen opetuksesta ja koulun toimintatavoista
- oppilas oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä arvioimaan omia opiskelutaitojaan

Sisältö:

- koulu tutuksi, kouluyhteisössä toimiminen
- opiskelu 7.-9. luokilla, valinnaisaineet
- opiskelun taidot ja menetelmät
- arviointiperusteet
- yhteistyötaidot, sosiaaliset taidot ja persoonallisuus
- kasvaminen – nuoruusikä – itsetuntemus
- sisäinen yrittäjäyys, yritteliäisyys, vastuullisuus
- harrastukset ja ajankäyttö
- laillisuuskasvatus
- valinnaisaineet
- TET/työelämään tutustuminen

8. luokka (0,6 kurssia)

Kurssin toteuttamisajankohta pääosin kevätlukukausi

Tavoitteet:

- oppilas hankkii perustietoa työelämästä, elinkeinorakenteesta ja ammattialoista
- oppilas perehtyy alustavasti Suomen koulutusjärjestelmään ja oppii etsimään tietoja jatko-opintomahdollisuuksista
- omien kykyjen ja mahdollisuuksien sekä taipumusten ja kiinnostusten pohtiminen

Sisältö:

- Suomen koulutusjärjestelmä, alustavasti
- ammattien ja oppilaitosten esittelyä
- yhteisvalinnan perusasiat
- itsetuntemus ja ammatillinen kehitys
- työelämätietoutta, työsuojelua
- integrointia muihin oppiaineisiin mahdollisuuksien mukaan
- TET/työelämään tutustuminen

9. luokka (1 kurssi)

Kurssin suorittamisajankohta ennen 5. jaksoa

Tavoitteet:

- ajankohtaisen ja aikaisempaa seikkaperäisemmän tiedon hankkiminen työelämästä, ammattialoista, yksityisistä ammateista sekä koulutuksesta
- päätöksentekotaitojen kehittäminen jatko-opintojen suunnittelussa
- työelämän kysymyksiin perehtyminen; yrittäjäyys, työturvallisuus, työpaikan hakutapoja, työsopimus, palkkaus, ammattijärjestötoiminta

Sisältö:

- Suomen koulutusjärjestelmä
- työelämätietous, elinkeinorakenne ja ammattialat, kotipaikkakunnan tarjonta
- tulevaisuudensuunnittelu- ja päätöksentekotaidot, itsenäinen tiedonhankinta
- päättötodistuksen merkitys
- tutustuminen oppilaitoksiin ja ammatteihin, messut yms.
- hakeutuminen jatko-opintoihin, koehaku, yhteisvalinta
- ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalvelut
- opintojen rahoitus
- tasa-arvo yhteiskunnassa ja työelämässä
- yrittäjäyys
- opiskelu ja työskentely ulkomailla
- integrointia muihin oppiaineisiin mahdollisuuksien mukaan
- TET/työelämään tutustuminen

Aihekokonaisuuksista ihmisenä kasvaminen, kansainvälisyys, viestintä, yrittäjäyys ja

hyvinvointi sekä turvallisuus sisältyvät perusasteen oppilaanohjaukseen.

7.19. Valinnaiset aineet

Perusopetuksen valinnaisten aineiden tehtävä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden, erityisesti taide- ja taitoaineiden, mukaan luettuna kotitalous, sekä haluttaessa aihekokonaisuuksien tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden tehtävä on myös antaa oppilaalle mahdollisuus syventää harrastuksiaan ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Valinnaisten aineiden tulee tukea perusopetuksen tavoitteita.

Simpeleen Yhteiskoulussa oppilas valitsee kolme (3) valinnaisainetta, joita opiskellaan kaksi (2) kurssia sekä 8. että 9. vuosiluokalla. Oppiaineet ovat : tekninen käsityö vTN, tekstiilityö vTS, kotitalous vKO, kuvataide vKU, musiikki vMU, liikunta vLI, B2-kieli (saksa vSA, ranska vRA tai venäjävVE), kielen syventävä kurssi sEN/sRU.

KOTITALOUS vuosiluokat 8 – 9

TAVOITTEET

- Rohkaista oppilasta työtehtävissään itsenäiseen tiedonhankintaa ja jo opittujen taitojen soveltamiseen ja vahvistamiseen
- Vahvistaa myönteisiä asenteita kodin tehtäviä ja tasapuolista työnjakoa kohtaan
- Oppilasta ohjataan taloudellisuuteen ja kotitöiden suunnitelmalliseen toteuttamiseen

KESKEISET SISÄLLÖT

- Ateriasuunnittelua, erilaisia ruokailijoita ja ruokailutilanteita
- Tapakulttuuria ja kodin juhlat
- Kohti kansainvälisyyttä
- Ruoanvalmistustaitojen ja elintarviketuntemuksen kehittämistä
- Ryhmätyötaitojen vahvistamista
- Myönteisten ihmissuhteiden merkitys
- Kulutuksen ympäristövaikutukset
- Tuotteiden ja palvelujen hankinta ja käyttö

TEKSTIILITYÖ vuosiluokat 8 ja 9

TAVOITTEET

- oman ajattelukyvyyn ja omatoimisuuden kehittäminen (sisäinen yrittäjäyys)
- oppilas pyrkii huomioimaan suunnittelussa, valmistuksessa ja käytössä tuotteensa käytännöllisyyden, esteettisyyden ja hyvän laadun
- ekologinen tietoisuus kuluttajana kasvaa
- ymmärrys yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja kohtaan lisääntyy
- tiimityöskentelyn ja itsearviointin taidot lisääntyvät
- nykyaikaisen teknologian tiedot ja taidot kasvavat niin, että niitä voi hyödyntää arkielämässä, jatko-opinnoissa, tulevilla työtehtävillä ja harrastuksissa

SISÄLTÖ 8-9 LK TEKSTIILITYÖ

Ompelu:

-
- ompelukoneen, elektronisen ompelukoneen ja saumurin monipuolinen käyttö
 - vaateen suunnittelu, kaavojen kuosittelu ja vaateen valmistus käyttäen omaa ongelmanratkaisutaitoa

Lankatyöt:

- erilaiset neulepinnat, kirjoneule
- koneneulonta
- neulonnan ja virkkauksen merkkikieli
- suomalaiset ja muiden kansojen perinneneuleet

Kirjonta:

- eri maiden kirjontoihin tutustuminen
- kirjontaa yksin tai ryhmätyönä oppilaan oman suunnitelman pohjalta

Erikoistekniikat:

- Kankaankudonta
- kangaspuihin tutustuminen
- kudontatyö oman suunnitelman pohjalta

Helmikudonta:

- helmikudonta eri kulttuureissa
- oma työ helmikudontatekniikalla

Kankaanpainantaa, huovutusta, chenille-tekniikkaa yksin tai projektityönä

Tekstiilitieto:

- tekstiilityövälineiden hankinta ja huolto
- vaatteiden korjaus ja kierrätys
- työväline ja materiaalitietoa jokaisen aihepiirin yhteydessä
- tietoa kodin tekstiileistä ja sisustamisesta

TEKNINEN TYÖ vuosiluokat 8 ja 9

8. luokka

TAVOITTEET

samat perustavoitteet kuin 7. luokalla

- oikean puutavaralajin ja sopivan puulaadun valinta sekä puun liitostapoihin tutustuminen
- vaativimpien puun työstökoneiden turvallisen ja konetta säästävän käytön ymmärtäminen
- tuotteen valmistusprosessin ymmärtäminen (piirustuslaudalta valmiiksi tuotteeksi)
- positiivinen suhtautuminen työympäristöön

SISÄLLÖT

Puutekniikka

Puutavara

- puutavaran luokitus

- liimapuun valmistus
- tappi- ja loviliitos

Työsuunnittelu

- konepiirustus
- termistö
- luovuus (muotoilu)

Isot puuntyöstökoneet

- talttauskoneet
- jyrsimet
- oikohöylä
- tasohöylä
- pyörösaha

9. luokka

TAVOITTEET

- samat perustavoitteet kuin 7. ja 8. luokalla
- oma-aloitteisuus ja omatoimisuus
- ammatillisten koulutusalojen selventäminen

SISÄLLÖT

- 7. ja 8. luokalla opittujen tietojen ja taitojen kehittäminen
- teknisten ammattialojen syventäminen

VALINNAINEN KIELI (B2)

8. luokalta alkava valinnainen ranskan, saksan tai venäjän kieli

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kommunikoidaan puhekumppanin tukemana henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä ja välittömiin tarpeisiin liittyvissä puhetilanteissa
- ymmärtämään helposti ennakoitavia arkielämään liittyviä kysymyksiä, ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja
- lukemaan arkielämään liittyviä, ennakoitavissa olevia yksinkertaisia viestejä
- kirjoittamaan kortteja, sähköpostiviestejä, muistilappuja ja muita hyvin suppeita viestejä sekä joitakin perustietoja itsestään ja lähipiiristään

Taitotasoasteikolla ilmaistuna tavoitteena on puheen ja kirjoittamisen osalta taso A1.1-A1.2 ja kuullun ja luetun ymmärtämisen osalta taso A1.2-A1.3. Taitotasoasteikko liitteenä.

Kulttuuritaidot, opiskelustrategiat ja keskeiset sisällöt kunkin oppiaineen kohdalla.

ARVIOINTI

Arviointia suoritetaan sisällöissä mainittujen painopistealueiden mukaisesti.
Katso vieraiden kielten arviointi s.50.

SAKSA (B2)

8. luokka

Keskeiset sisällöt

TILANTEET

- esittäytyminen
- perheestä, harrastuksista, kuulumisista kertominen
- kohteliaasti pyytäminen ja tarjoaminen
- omasta päivästä kertominen
- säästä keskusteleminen
- elokuvalipun ostaminen
- kahvilassa asioiminen

AIHEPIIRIT

- saksankieliset maat
- perheenjäsenet, sukulaiset
- viikonpäivät
- harrastuksia
- kellonajat
- aamiainen
- kouluaineita
- koulusanastoa
- sää
- värejä

RAKENTEET

- numerot
- verbin preesens
- persoonapronominit
- kieltosanat nein ja nicht
- substantiivin luonnollinen suku
- vahvojen verbien preesens
- päälauseen sanajärjestys
- eriävät yhdysverbit
- epämääräinen ja määräinen artikkeli
- se sanan vastineet er, sie, es
- mein ja dein
- modaaliapuverbit
- akkusatiivi
- persoonapronominien objektimuodot

9. luokka

Keskeiset sisällöt

TILANTEET

- kaupassa asiointi
- kulkuneuvoilla liikkuminen
- pahoittelu
- tien neuvominen
- kylään kutsuminen
- onnitteleminen
- kodista kertominen
- luonteenpiirteiden kuvaileminen
- matkalipun ostaminen
- hyvästeleminen
- kotipaikkakunnan ja Suomen esitteleminen
- Itävalasta ja Sveitsistä kertominen

AIHEPIIRIT

- ruokia, ruokailukulttuuria
- vaatteita, vaateostoksia
- nähtävyyksiä
- kulkuneuvoja
- sairauksia
- tuliaisia
- kuukaudet
- horoskoopit
- onnitteluja
- huoneita, huonekaluja
- luonteenpiirteitä
- hedelmiä, vihanneksia ja juureksia (toriostokset)

RAKENTEET

- akkusatiiviobjekti (kertaus)
- dativiobjekti
- dativimuodot
- mein/dein (kertaus)
- sein/ihr/unser/euer/Ihr
- preesens (kertaus)
- perfekt
- werden
- hatte- ja war-imperfekti
- man-rakenne
- zum/zur, nach
- sivulauseet (dass, wenn, weil)

VIESTINTÄTAIDOT

Oppilas oppii kielitaidon kehitysvaiheeseen sopivat vastaanottamis-, tuottamis- ja

vuorovaikutusstrategiat.

Venäjän kieli (B2)

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit

- Tapakulttuuriin liittyvä kieli: tervehtiminen, esittely, kuulumiset, onnittelut, maljapuheet
- Itsestä ja lähiympäristöstä kertominen
- Perhe, vapaa-aika ja harrastukset
- Selviytyminen arkipäivän tilanteista: kaupassa, ravintolassa, hotellissa, puhelimessa, joukkoliikenteessä

Rakenteet

- Substantiivin suku, luku ja sija
- Adjektiivin nominatiivi yksikössä ja monikossa
- Persoon- ja omistuspronominit
- Verbin preesenstaivutus
- Olla-verbin preteriti ja futuuri
- Lukusanat
- Päiväykset ja kellonajat

Syventävä ruotsi ja englanti 8. ja 9. luokka

Yleistavoitteet

Oppiaineen tarkoituksena on vankentaa ja laajentaa yhteisillä kursseilla opittavaa aineistoa. Tavoitteena on hyvä kelpoisuus näiden kielten jatko-opintoihin (erityisesti lukioon) sekä mahdollisimman vankka puhevalmius käytännön tilanteita varten. Pyritään selkiyttämään oppijalle nivelkohtaa yläkoulu – lukio. Korostetaan oppijan omaa aloitteellisuutta ja aktiivisuutta kommunikaatitilanteissa. Oppitunneilla harjoitellaan hallitsemaan tavoitekielen äänteitä, intonaatiota ja lauserytimiä niin, että oppija pystyy käyttämään mahdollisimman vaivattomasti jokapäiväisessä elämässä tarvittavan ko. kielelle ominaisia viestintätapoja. Eräänä tavoitteena on myös pystyä esittelemään omaa maataan ja lähintä elinympäristöään (Rautjärven kuntaa) opiskeltavalla kielellä. Erittäin tärkeänä tavoitteena on tarkempi tutustuminen tavoitekieltä puhuviin maihin ja niiden kulttuurien erikoispiirteisiin, jotta oppijalla on valmiudet suhtautua ennakoluulottomasti kielialueen edustajiin ja ymmärtää heidän ominaistapojaan ja näkökantojaan. Tavoitteena on myös oppia viestimään ja toimimaan

kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa. Oppijalle tulee tähdentää erityisesti kohteliaisuuteen liittyviä konventiota ja kiinnittää huomiota kuhunkin tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön. Pyritään motivoimaan tavoitekielen käyttämistä mahdollisimman monipuolisesti ja laaja-alaisesti sekä vahvistamaan oppijan omaa sosiolingvististä kompetenssia. Ennen kaikkea pyritään ohjaamaan oppijaa oivaltamaan kielen opiskelussa välttämätön sinnikkään harjoittelun merkitys. Oppisisältöjen tulee myös kartuttaa kielenopiskelijan kompetenssia vastaamaan valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteita.

Sisältö

Opinnoissa laajennetaan yhteisen oppiaineen sisältöä vankentamalla rakenteita vaativimmilla lisäharjoituksilla. Harjoitellaan myös yleisopetusta laajempaa suullista ja kirjallista tuottamista sekä kuullun- ja luetun ymmärtämistä.

Ruotsi:

- ☐ perehdytään tarkemmin elin- ja asuinympäristöön
- ☐ annetaan ja otetaan vastaan puhelinviestejä
- ☐ laajennetaan matkustussanastoa: Opitaan ratkaisemaan erilaisia ongelmia matkustustilanteissa, osataan informoida turistia ja auttaa majoittumisessa, osataan kysyä Ruotsin tärkeimmistä nähtävyyksistä ja kertoa ruotsiksi pääasiat kotimaan kiinnostavimmista kohteista sekä ilmaista yleistietoa Rautjärvestä, kuntamme elinkeinorakenteesta, luonnosta yms.
- ☐ laajennetaan ruokasanastoa: opitaan ymmärtämään monipuolisia ruokalistoja, selviydytään mahdollisista ongelmatilanteista ravintolassa ruokaa tilatessa, osataan tulkita oman koulun ruokalista ruotsiksi, selviydytään ruokakaupassa (laajennetaan elintarvikesanastoa) sekä ymmärretään yksinkertaisia ruoanlaitto-ohjeita
- ☐ laajennetaan sanastoa ostostilanteessa: pystytään esim. vaateostoksilla tiedustelemaan eri materiaaleista yms. sekä käydään läpi tavaratalon eri osastot ja niihin liittyvät perussanastot
- ☐ laajennetaan vapaa-aikasanastoa: osataan kertoa yksityiskohtaisemmin omasta vapaa-ajan vietosta, hallitaan myös jonkin verran erikoissanastoa mm. urheilun alalta, osataan tehdä kohdekieliselle puhujalle monipuolisia kysymyksiä hänen harrastuksistaan
- ☐ laajennetaan musiikkiin liittyvää sanastoa, pystytään käymään pienimuotoisia keskusteluja erityyppisistä musiikkilajeista ja pystytään tarkemmin argumentoimaan omaa musiikkimakua
- ☐ laajennetaan kirjallisuuteen ja elokuvaan liittyvää sanastoa ja opetellaan ilmaisemaan omia mielipiteitä
- ☐ pystytään käymään yksinkertaista keskustelua Tv-ohjelmista ja ymmärretään tavallisimpien suomenkielisten ohjelmien ruotsinkieliset vastineet
- ☐ osataan kertoa tulevaisuudensuunnitelmista, opitaan lisää ammatteja ruotsiksi
- ☐ rakenteet: vankennetaan verbioppia, opitaan ymmärtämään s-passiivi, vankennetaan lauseoppia harjoittelemalla vaativampia sanajärjestystehtäviä, otetaan esiin uusia prepositiofraaseja

Englanti:

- ☐ laajennetaan matkustus- ja tienneuvomistilanteita, opitaan selviämään ongelmista ko. tilanteissa
- ☐ laajennetaan britti- ja amerikanenglannin eroja sekä sanaston että yleisten kulttuurikäsitteiden puitteissa
- ☐ pyritään perehtymään Amerikkaan ja sen ominaispiirteisiin, tutustutaan tarkemmin amerikkalaisiin juhlapäiviin ja projisoidaan niiden merkitystä meidän maahamme, ohjataan oppijoita myös kriittiseen suhtautumiseen
- ☐ opitaan kertomaan laajemmin aikuisten ja nuorten suhteista ja perustelemaan mielipiteet, pyritään ilmaisemaan nuorten asioita englanniksi rautjärveläisnuoren näkökulmasta
- ☐ opitaan kertomaan Suomesta ja Rautjärvestä (suomalaiset tuotteet, juhlapäivät, ruokakulttuuri, urheilu ja teknologia), osataan argumentoida meidän elämäntapaamme ja erityispiirteitämme samalla vahvistaen omaa kulttuuri-identiteettiämme
- ☐ osataan käydä pienimuotoisia keskusteluja mainonnasta, tiedotusvälineistä, viestinnästä ja nuorisokulttuurin eri osa-alueista
- ☐ pyritään ymmärtämään kansainvälisen yhteistyön merkitys sekä oma asemamme osana Euroopan Unionia ja koko globaalia maailmaa, kannustetaan rautjärveläisnuoria kansainvälisyyteen mm. kansainvälisten projektien ja oppilasvaihdon puitteissa
- ☐ analysoidaan englannin merkitystä maailmankielenä ja pyritään tutustumaan mahdollisimman laajasti englantia puhuvaan maailmaan (mm. projektityöt)
- ☐ rakenteet: kerrataan ja vankennetaan verbimuotoja (aikamuodot, Konditionaali, passiivi, ing-muoto, infinitiivi, epäsuora esitys), kerrataan vaativampien harjoitusten avulla substantiivit, adjektiivit, pronominit ja artikkelin käyttö sekä tutustutaan uusiin prepositioilmauksiin ja fraasiverbeihin

Opetusmateriaalit ja työtavat

Ruotsi:

Oppikirjana kaikille yhteisillä kursseilla käytössä oleva Klick 2-3 (WSOY) sekä lisäkurssin kirja Extrabitar (Tammi)

Englanti: Kaikille yhteisillä kursseilla käytössä oleva oppikirja Key English 8-9 (WSOY)

Lisäksi molemmissa kielissä käytetään em. materiaalin lisäksi monipuolista lisämateriaalia (sanasto- ja rakennemonisteita, opetusvideoita, tietokoneohjelmia) sekä edellisvuosien valtakunnallisia päättökokeita. Kielitaidon aktivoimiseen pyritään paritehtävillä, ryhmätöillä ja pienimuotoisilla kirjallisilla tehtävillä. Kielitaidon laajentamista tavoitellaan em. tehtävätyyppien ohella myös ainakin yhdellä laajemmalla projektityöllä, jossa työtapana voidaan käyttää tiedon hankkimista ja muokkaamista Internetin avulla. Oppijalle pyritään tällöin antamaan valmiuksia hallita laajempia kokonaisuuksia tavoitekielellä tutustuessaan samalla tietyn aihepiirin erikoissanastoon.

Tietotekniikka

7. luokka

- Käyttöjärjestelmä

-
- Koulun verkko
 - Virusohjelmat
 - Tekstinkäsittelyn perusteet ja kuvan liittäminen tekstiin
 - Sähköposti ja sen käyttö
 - Internetin käyttö oppimisessa
 - Taulukkolaskennan peruskaavojen ja kaavioiden luominen
 - Esitysgrafiikka

Valinnainen tietotekniikka

8. luokka

- Tekstin käsittelyn syventävä osa: kappaleiden muotoilu, tunnisteet
- Laitteisto ja tutustuminen tietokoneen kokoamiseen
- Piirtografiikka
- Kuvankäsittelyn perusteet
- Internetin hyötykäyttö, tiedon luotettavuuden arviointi
- Ohjelmointiin tutustuminen

9. luokka

- Taulukkolaskennan syventävä osa: laskukaavojen monipuolinen käyttö ja graafisiin tilastofunktioihin tutustuminen
- Kotisivujen tuottaminen ja julkaisuun tutustuminen
- Kuvankäsittelyn syventävä osa: kuvan muokkaaminen
- Windows-ohjelmien yhteensovittaminen
- Ohjelmointi joko Windows ohjelmien avulla tai käyttäjäläheisellä ohjelmointikielellä ryhmäkohtaisesti
- Verkko-oppimisympäristönä

SAKSA (B2)

8. luokka

Keskeiset sisällöt

TILANTEET

- esittäytyminen
- perheestä, harrastuksista, kuulumisista kertominen
- kohteliaasti pyytäminen ja tarjoaminen
- omasta päivästä kertominen
- säästä keskusteleminen
- elokuvalipun ostaminen
- kahvilassa asioiminen

AIHEPIIRIT

- saksankieliset maat
- perheenjäsenet, sukulaiset
- viikonpäivät
- harrastuksia
- kellonajat
- aamiainen
- kouluaineita
- koulusanastoa
- sää
- värejä

RAKENTEET

- numerot
- verbin preesens
- persoonapronominit
- kieltosanat nein ja nicht
- substantiivin luonnollinen suku
- vahvojen verbien preesens
- päälauseen sanajärjestys
- eriävät yhdysverbit
- epämääräinen ja määräinen artikkeli
- se sanan vastineet er, sie, es
- mein ja dein
- modaaliapuverbit
- akkusatiivi
- persoonapronominien objektimuodot

8. Oppilaan arviointi

8.1. Arvioinnin tehtävä ja yleiset periaatteet

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvu- ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehittymisestään ja siten tukea myös oppilaan persoonallisuuden kasvua.

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla totuudenmukaista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon sen merkitys oppimisprosessissa. Oppilaan arviointi muodostaa kokonaisuuden, jossa on tärkeää opettajan antama jatkuva palaute. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta sekä päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät kansallisesti sen tieto- ja taitotason, joka on oppilaan arvioinnin pohjana. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Sanallisessa arvioinnissa kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan edistymistä, ja se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan.

Oppilaan arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana ja päättöarviointiin, joilla on erilaiset tehtävät.

Opintojen aikainen arviointi pyrkii ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua, vahvistamaan oppilaan itsetuntoa sekä kehittämään hänen edellytyksiään itsearviointiin. Arvioinnissa otetaan huomioon edistymisen ohella myös oppilaan työskentely.

Päättöarviointi on luonteeltaan vertailevaa ja kansallisesti mahdollisimman yhdenmukaista niin, että sen tuloksia voidaan käyttää jatkokoulutusvalintojen perustana. Päättöarviointi perustuu pääasiassa kahden viimeisen vuosiluokan opintosuorituksiin.

8.2. Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan ympäristö- ja luonnontieto -aineryhmää lukuun ottamatta erillisinä. Vuosiluokilla 1–4 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 5–6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena, samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7–9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

8.3. Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppilaan oppimistaitojen arviointia. Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä voidaan arvioida myös erikseen.

8.4. Arvioinnin muodot

Oppiaineet, aineryhmät ja käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti, numeroarvosteluna tai näiden yhdistelmänä. Luokilla 1 – 2 oppimistuloksia arvioidaan sanallisesti. Luokilla 3 – 9 käytetään numeroarviointia, jota täydennetään sanallisella arvioinnilla.

Numeroarvosana kuvaa osaamisen tasoa. Sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Yhteisten aineiden arvioinnissa tulee todistuksissa käyttää numeroarvostelua viimeistään kahdeksannella vuosiluokalla. Jos oppilas suorittaa jonkin yhteisen oppiaineen kaikki opinnot ennen tätä, tulee numeroarvostelua käyttää lukuvuositodistuksessa jo sinä lukuvuonna, jolloin kyseisen oppiaineen opiskelu päättyy. Sanallista arviointia käytettäessä lukuvuositodistuksesta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti. Valinnaisten aineiden arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Arviointipalautetta tulee antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuositodistusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa tulee antaa oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitodistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin.

Edistymisen arviointi vuosiluokilla 7 - 9

Vuosiluokilla 7 –9 oppimistulokset arvioidaan kursseittain siten, että jokaisesta 38 viikkotunnin opiskelujaksosta annetaan erillinen arvosana käyttäen numeroasteikkoa 4 - 10. Syyslukukauden päättyessä suoritetaan sanallinen arviointi, jossa oppilaat arvioivat työskentelyään ja käyttäytymistään ja saavat arvioinnistaan luokanvalvojan palautteen.

Oppiaineen kurssiarvosana perustuu kirjallisiin kurssikokeisiin ja työskentelyn laatuun. Työskentelyssä kiinnitetään huomiota oppilaan taitoon suunnitella, toteuttaa ja arvioida työnsä tuloksia. Vastuullisuus, oma-aloitteisuus, yhteistyötaito ja työskentelyn säännöllisyys ovat keskeisiä arvioinnin kohteita. Työskentelyn vaikutus kurssiarvosanaan voi olla yhden yksikön luokkaa korottavasti tai alentavasti, valinnaisaineissa vaikutus voi olla suurempikin.

Valinnaisaineen arvioinnissa painotetaan työskentelyaktiivisuutta. Vähintään kahden vuosiviikkotunnin yhtenäinen oppimäärä arvostellaan numeroin 5 - 10. Alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaisaineet sekä jonkin yhteisen aineen syventävät opinnot arvioidaan merkinnällä hyväksytty. Yhteisen aineen syventävät opintosuoritukset otetaan huomioon kyseisen oppiaineen arvioinnissa.

Keskeytyneestä valinnaisaineesta, jonka opiskelu on kestänyt vähemmän kuin kaksi vuosiviikkotuntia, merkitään opiskeltu vuosiviikkotuntimäärä ja arvio osallistunut.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa

valinnaisesta B2-kielestä, numeroarvosana jätetään pois ja todistukseen laitetaan poisjätettyjen arvosanojen tilalle merkintä ”hyväksytty”.

Hylätyn kurssiarvosanan voi korottaa suorittamalla uusintakokeen, joka koostuu vain kurssin perustehtävistä. Koe arvostellaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hyväksytty koe antaa kurssista arvosanan välttävä viisi (5).

8.5. Luokalta siirtäminen

Pääperiaatteena on, että oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos lukuvuoden oppimäärä on hyväksytysti suoritettu. Vuosiluokilla 7 - 9 oppimäärän hyväksytty suorittaminen edellyttää, että vähintään puolet kunkin oppiaineen kursseista on suoritettu vähintään välttävästi (5).

Oppilaalle, jonka suoritus on hylätty, voidaan antaa mahdollisuus osoittaa asianomaisessa aineessa hyväksytyt tiedot joko lukuvuoden koulutyön aikana tai sen päätyttyä. Oppilas voidaan jättää luokalle, jos hän ei ole opintojen aikana eikä erillisessä kokeessa suorittanut vuosiluokan opintoja hyväksytysti tai jos sitä on oppilaan yleisen koulumenestyksen vuoksi pidettävä tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalta siirtämisestä, ehdollisesta siirtämisestä sekä luokalle jättämisestä päättävät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

8.6. Päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

Päättöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päättötodistuksen arvosana perustuu kahdeksannen ja yhdeksannen luokan kaikkien kurssien keskiarvoon sekä valtakunnallisten tasokokeiden tuloksiin. Opettajalla on mahdollisuus painottaa päättöluokan suorituksia. Seitsemännellä tai kahdeksannella luokalla päättyvien yhteisten aineiden (KE, KO, KU, MU, TN, TS, TT) päättöarvosana perustuu kyseisten aineiden kurssiarvosanojen keskiarvoon. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerien mukaan, monipuoliseen näyttöön perustuen. Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltuihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltuihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

8.7. Oppilaan itsearvioinnin kehittäminen

Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Itsearviointitaitojen kehittymisen myötä oppilas oppii myös tiedostamaan omaa edistymistään ja oppimiselle asetettuja tavoitteita sekä asettamaan itse opiskelulle tavoitteita ja säätelemään oppimisprosessiaan.

Itsearviointitaitojen kehittymiseksi oppilasta tulee ohjata tarkastelemaan oppimisprosessiaan sekä arvioimaan oppimis- ja työskentelytaitojaan. Tämä edellyttää säännöllisen palautteen antamista oppilaalle hänen työskentelystään. Oppilasta tulee ohjata ja kannustaa arvioimaan monipuolisesti osaamistaan ja oppimistaan.

Oppilaat arvioivat työskentelyään, käyttäytymistään ja tavoitteidensa saavuttamista syyslukukauden päättyessä. Luokanvalvojat yhteistyössä muiden opettajien kanssa antavat oman palautteensa, joka lähetetään vanhemmille tiedoksi.

Arvioinnin tarkoitus on lisätä opiskelumotivaatiota ja kannustaa myönteisellä tavalla tavoitteiden asettamista, työskentelyn suunnittelua ja itsenäisiä valintoja. Sen tulee tukea oppilaan yksilöllistä kehitystä, itsetunnon vahvistumista sekä omien kykyjen ja erityisosaamisen tunnustamista.

8.8. Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat.

Lapsille opetetaan hyviä käytöstapoja ja heidän odotetaan myös noudattavan niitä. Parasta

opetusta on aikuisten esimerkki. Yhteistyö kodin ja koulun välillä on ensiarvoisen tärkeää. Hyvät tavat eivät saa unohtua kotiin tai kouluun, vaan niitä on noudatettava jokapäiväisessä elämässä. Tapakasvatus sisältyy luontevasti koulun jokapäiväiseen elämään. Erityisesti oppilaille opetetaan toisten huomioon ottamista ja vuorovaikutustaitoja.

Tavoitteena on, että oppilas on avulias ja käyttäytyy rauhallisesti ja asiallisesti. Hän noudattaa sääntöjä ja suorittaa annetut tehtävät sekä koulussa että vapaa-aikanaan. Oppilas tietää hyvän käyttäytymisen rajat eikä aiheuta häiriötä ympäristölleen.

TAVOITTEET

luokat 1- 2

Oppilas osaa

- yleiset kohteliaisuudet (tervehtiminen, anteeksipyyntö, kiittäminen)
- pöytätavat
- erilaisten tilanteiden hallinnan (liikkuminen julkisissa liikennevälineissä, juhlakäyttäytyminen, koulun ulkopuoliset tilaisuudet esim. retket, vierailut)
- hillitä itseään myös vastoinikäymisten hetkellä

luokat 3 –9

Oppilas

- käyttäytyy kohteliaasti ja noudattaa hyviä käytöstapoja
- noudattaa yhteisesti sovittuja sääntöjä ja sitoutuu niihin
- arvostaa sekä omaa että toisten työtä
- kunnioittaa toisia ihmisiä, heidän erilaisuuttaan ja heidän mielipiteitään
- tuntee vastuuta työympäristöstä
- tuntee vastuuta omien ja yhteisten asioiden hoitamisesta

Opettajat arvioivat oppilaiden käyttäytymistä seuraavan kriteeristön mukaisesti.

A. Hyvät käytöstavat (tervehtiminen, kohteliaisuus, huomaavaisuus, rehellisyys)

- 10 Käyttäytyy aina hyvien tapojen mukaisesti.
- 9-8 Käyttäytyy useimmiten hyvien tapojen mukaisesti.
- 7 Käyttäytymisessä on aika ajoin parantamisen varaa.
- 6 Käyttäytymisessä on paljon parantamisen varaa.
- 5 Käyttäytyy huonosti.

B. Työrauhan antaminen muille

- 10 Edistää toiminnallaan työrauhaa luokassa.
- 9-8 Ei häiritse luokan työskentelyä.
- 7 Häiritsee joskus työskentelyä luokassa.
- 6 Häiritsee luokan työskentelyä melko usein.
- 5 Aiheuttaa häiriötä jatkuvasti.

C. Sääntöjen noudattaminen ja omista sekä yhteisistä asioista huolehtiminen

- 10 Noudattaa aina koulun järjestyssääntöjä ja huolehtii hyvin omien ja yhteisten asioiden hoidosta. Vaikuttaa omalla esimerkillään myönteisesti luokan yhteishenkeen.
- 9-8 Noudattaa yleensä koulun sääntöjä ja huolehtii oman osuutensa yhteisten asioiden hoidosta.
- 7 Sääntöjen noudattamisessa on ajoittain huomauttamista ja omien sekä yhteisten asioiden hoitamisessa on usein parantamisen varaa.
- 6 Rikkoo usein sääntöjä ja laiminlyö usein omista ja yhteisistä asioista huolehtimisen.
- 5 Rikkoo usein sääntöjä ja pyrkii vetämään muita mukaansa kielteiseen toimintaan.

D. Erilaisuuden hyväksyminen ja erilaisten mielipiteiden kunnioittaminen

- 10 Toimii aktiivisesti eo. asioiden puolesta, kiusaamistilanteissa puolustaa kiusattua.
- 9-8 Ei syrji toisia, ei tyrmää toisten mielipiteitä, suostuu toimimaan ryhmissä toisten kanssa.
- 7 Tyrmää harvoin sopimattomasti toisten mielipiteet, haluaa yleensä työskennellä vain tiettyjen oppilaiden kanssa, mutta suostuu pyydettyäessä työpariksi muiden luokan oppilaiden kanssa. Kiusaamistilanteissa on hiljainen vetäytyjä.
- 6 Tyrmää melko usein toisten mielipiteet sopimattomasti, haluaa yleensä työskennellä vain tiettyjen oppilaiden kanssa eikä tahdo pyydettyäessä työpariksi muiden luokan oppilaiden kanssa. Kiusaamistilanteissa myötäilee kiusaajaa.
- 5 Aiheuttaa toiminnallaan keskustelun tukahtumisen luokassa. Osallistuu kiusaamiseen.

E. Työympäristön pitäminen siistinä ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

- | | |
|-----|--|
| 10 | Huolehtii aina ympäristön siisteydestä ja kunnioittaa toisen omaisuutta. Näin toimiessaan oppilas pyrkii vaikuttamaan myös muihin. |
| 9-8 | Työympäristön siistinä pitämisessä ja toisen omaisuuden kunnioittamisessa ei ole huomautettavaa. |
| 7 | Työympäristön siistinä pitämisessä ja toisen omaisuuden kunnioittamisessa ei oppilaan kohdalla <u>yleensä</u> ole huomautettavaa. |
| 6 | Työympäristön siistinä pitämisessä ja toisen omaisuuden kunnioittamisessa on oppilaan kohdalla <u>melko usein</u> huomautettavaa. |
| 5 | Työympäristön siistinä pitämisessä ja toisen omaisuuden kunnioittamisessa on oppilaan kohdalla <u>jatkuvasti</u> huomautettavaa. |

Arvosana muodostuu eri osioista annettujen arvosanojen keskiarvosta.

Koulupäivän aikana todettu tupakointi tai päihteiden käyttö alentaa arvosanaa yhdellä numerolla. (tieto luokanvalvojalle)

8.9. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Sellaisen oppilaan, jota ei ole otettu tai siirretty erityisopetukseen, lievät oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee perusopetuksen yleisen opetussuunnitelman mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllisten oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu yleiseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan tai yksilöllisiin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan henkilökohtaisessa opintojen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot,

päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

8.10. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen tai ruotsin kielen taitojen puutteista huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.

8.11. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Oppilaan huoltajalla on oikeus pyytää arvioinnin uusimista niin kuin perusopetusasetuksen 19 §:ssä säädetään.

8.12. Todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositolistus
2. Välitolistus
3. Erotolistus.

Todistuksiin tehtävät merkinnät

Todistuksiin merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja oppilaan nimi, oppilaan henkilötunnus, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositolistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10. §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, varustetaan numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan.

Väli- ja lukuvuositodistukset

Perusopetuksen vuosiluokkien 1-6 oppilaille annetaan välitodistus syyslukukauden viimeisenä työpäivänä ja lukuvuositodistus kevätlukukauden viimeisenä työpäivänä.

Vuosiluokilla 7 – 9 kunkin jakson jälkeen annettava kurssitodistus on välitodistus. Lukuvuositodistuksena luokilla 7 – 9 toimii viidennen jakson kurssitodistus, josta näkyvät vuosiluokan kaikkien kurssien arvosanat sekä oppilaan opinto-ohjelma. Lisäksi todistukseen merkitään vuosiluokalta siirtyminen tai ehdollinen tai ehdoton luokalle jättäminen.

Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä–erinomainen) ja numeroin (5–10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Taito- ja taideaineista todistukseen merkitään oppilaan opiskelemien oppiaineiden laajuus vuosiviikkotunteina. Taito- ja taideaineista opintojen laajuus merkitään viidenneltä vuosiluokalta alkaen. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien

kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ”hyväksytty” vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, myös päättöarviointi voi olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

Muut todistukset

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

9. Tietostrategia

Rautjärven kunnan koulujen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön strategia on hyväksytty sivistyslautakunnassa erillisenä asiakirjana 19.11.2001 (liite nro 5).

10. Toiminnan toteutumisen jatkuva kehittäminen ja arviointi

Perusopetuksen toteutumista arvioidaan jatkuvasti. Sivistyslautakunta on vahvistanut kaikilla kouluilla noudatettavaksi erillisen koulutuksen arviointisuunnitelman 2.12.2002 (liite nro 6).

11. Voimaantulo

Opetushallitus on vahvistanut 16.1.2004 (1/011/2004) velvoittavana noudatettavaksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Näiden perusteiden mukainen opetussuunnitelma tulee ottaa käyttöön kaikilla luokka-asteilla viimeistään 1.8.2006.

Koulutuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tai poiketa opetussuunnitelman perusteista.

Rautjärven sivistyslautakunta on hyväksynyt perusopetuksen vuosiluokkien 1-2 opetussuunnitelman 9.6.2003 ja se on tullut voimaan 1.8.2003.

Rautjärven sivistyslautakunta on hyväksynyt vuosiluokkien 1 - 2 opetussuunnitelman tarkistukset ja perusopetuksen vuosiluokkien 3 - 9 opetussuunnitelman kokouksessaan 28.6.2004.

Vuosiluokkien 1 – 2 opetussuunnitelman tarkistukset tulevat voimaan 1.8.2004 lukien.

Vuosiluokkien 3 ja 5 uusi opetussuunnitelma tulee voimaan 1.8.2004, vuosiluokkien 4, 6 ja 7 uusi opetussuunnitelma 1.8.2005 ja vuosiluokkien 8 – 9 uusi opetussuunnitelma 1.8.2006.

KOULURUOKAILU

Tavoite

Koululaisten ja henkilökunnan täysipainoisen ravitsemuksen turvaaminen. Vastata lisääntyneisiin erikoisruokavalioiden tarpeisiin resurssien puitteissa.

Eri aineiden tunnilla opittujen tietojen ja taitojen harjoittelu.

Esteettisen kasvatuksen ja kulttuuriperinnön siirtäminen ja kehittäminen.

Tapa- ja muu sosiaalinen kasvatus

Säännöllisen aterioinnin merkityksen korostaminen.

Oikeisiin ruokailutottumuksiin opastaminen.

Makutottumusten laajentaminen.

Aterioinnin kiireettömyyden opettaminen

Ruokailun yhteydessä tapahtuvan asiallisen keskustelun merkityksen painottaminen.

Ympäristöasiat huomioon ottaen.

Asiakaskyselyihin liitetään kouluruokailu yhdeksi osa-alueeksi.